

अथ ब्राह्मसिंहः ।

[illegible]

9

संयुक्त

[illegible]

यत्ननगुणादीक्षितोभवे॥ अदीक्षितोपिमरणे ऐश्वर्यं न कुरुजत॥ नमो दीक्षां प्रयत्नेन सदा कुर्याच्च तां त्रिकां॥ तथा कल्पे दृष्टातु
मंत्रं वै योगकांतिनराधमः॥ मन्त्रं तस्मिन् हरेषु निष्कृतिं तत्रैव जायत॥ नादीक्षितस्य कायस्य त्रिभिर्निर्मयमनुते॥ नतार्थगमेन न
पिनचसारीर्यंत्रोः॥ अतः ----- हस्तकर्माणि नाधयेत्॥ ॥ तत्रायनुकूलं मंत्रं लयेत्॥ तथा हस्तारशिका
छाता मन्त्रकूलान्न जेम्नु॥ तथा वाराहीतंत्रे॥ ताराचक्रं राशिचक्रं नाम चक्रं तथेव॥ अत्र चेतुर्गुणान्नो नान्य
चक्रं विचारयेत्॥ इति तु प्रधानवाक्यं॥ तथा धनिमंत्रं नृकीया दुकूलं च तत्रैव॥ इति दशनाचक्रविस्त्यावश्यक
त्वात् सथमन्त्रं त्रिह्यते॥ तत्र च चतुर्दशार्कवराहाणां प्रातादप्रातश्च नमः॥ मन्त्रं तत्रैव मन्त्रादीन् तत्रैव गोधयत्॥ ह्य
प्रलब्धे स्त्रियादत्ते मालामन्त्रेन सक्षरं॥ वैरिं कषु च सर्वेषु सिद्धादीन् च वशां॥ तत्र मन्त्रं तत्रैव विस्त्या-
धिकामन्त्रा मालामन्त्राः पुकीर्तिताः॥ तत्रैव कल्पमन्त्रं त्रिह्यदीन् च वशां॥ इति मन्त्राः चतुर्दशानां दशस्य च॥
एकधियादिवीजस्य सिद्धादीन् च वशां॥ एकाक्षरस्य त्रिस्य चान्न तत्रैव॥ इति॥ विदिकस्य च मन्त्रं त्रिह्यदीन् च वशां॥

नं
३

येत॥ इत्यादिवचनादेषु वि
हिवशात् कर्दीचिद्वैमंत्रस्य
मिह॥ अत्राएकचपयसाभित्त
सावातणः॥ लृत्तुश्चंभनेमशन
चदीर्घाविद्वंता॥ संधिसंनवा॥ प
यद्येकनूतदेवतं जानीयात्स्वकु
पुः॥ नामसंसर्वमित्रस्या दित्त
पूर्वप्रापरं स्यात्तन्मन्त्रा न्यकु
युगलश्रवः॥ क्षिसंख्यात्पंचे
वयेत॥ इत्यादिवचनादेषु वि
हिवशात् कर्दीचिद्वैमंत्रस्य
मिह॥ अत्राएकचपयसाभित्त
सावातणः॥ लृत्तुश्चंभनेमशन
चदीर्घाविद्वंता॥ संधिसंनवा॥ प
यद्येकनूतदेवतं जानीयात्स्वकु
पुः॥ नामसंसर्वमित्रस्या दित्त
पूर्वप्रापरं स्यात्तन्मन्त्रा न्यकु
युगलश्रवः॥ क्षिसंख्यात्पंचे

रामः
३

[illegible]

सं. ३०
४

भागाः कर्तव्या वीरवन्दिते ॥ अकारादक्षराः ३॥
युष्माश्चंदेनेत्राणि चंद्रकान् ॥ मद्यादिजेष्वयं
सर्वे वयं शगताः क्रमात् ॥ अश्लेषांताः खगोः ॥ १॥ ३॥
सर्गादेव लभ्यते ॥ अनुखारो विसर्गश्च ॥ अष्टादशगताः उन्माः वाततत्त्वाकाः ॥ ३॥
हर्षिकाराक्षसः ऋतुल्लु रोहिणी मानुषः एमृगशिखिदेवः ऐश्वर्यामानुषः श्राद्धः ॥ ३॥
सः घउमद्याराक्षसः ॥ च पूर्वफाल्गुणी मानुषः ॥ अजउत्तरफाल्गुणी मानुषः ॥ अश्विनदेवः ॥ ४॥
विशाखाक्षसः तथदशरुगधोदेवधज्योष्टाराक्षसः नयकमूलराक्षः वपूर्वाषाढमानुषः ॥ ५॥
यशनिष्ठाराक्षसः लशतनिष्ठाराक्षसः वशपूर्वभद्रपमानुषः षतहउत्तरभद्रपमानुषः ॥ ६॥
च निवंधे पूर्वोक्तरात्रयं चैव नराणां च रोहिणी ३ मानिमानुषाणां कुर्नक्षत्राणि मनीषिणः ॥ ७॥

रामः

१ तथा जन्मसंघट्टि पक्षमष्टादिः साधकः
 मित्रपरममित्रचक्रमादीनि पुनः पुनः ॥ जन्म
 तृतीयचक्रमष्टमादिवर्जनादिनि ॥ = २

षष्ठर्तिका ॥ त्रिनामद्याविशाखाः स्युता राक्षसदेवता ॥ अश्विनी रेवती पुष्यः स्वाती हस्तः पुनर्वसुः ॥ अतुराधा मृगशिरः श्रवणा
 देवतारका इति ॥ तथा स्वजातौ यामा घीतिर्मध्यमा मित्रजातिषु ॥ रक्षौ मानुषयोर्जासौ वैरं दानवदेवयोः ॥ तथा च रसाष्टनव
 भद्राणि युग्मयुग्मगतान्यतिशतराणि नवभद्राणि ॥ त्वनक्षत्रादेवनक्षत्रंगणनीयं त्वनक्षत्राज्ञानेभ्यर्मानां घातसंघं
 धिनक्षत्रादेवनक्षत्रंगणनीयमिति ॥ गणनाप्रकारः ॥ प्रदक्षिण्य न गणयेत्साधकाद्याधारास्तुधीः ॥ तथा च यामले ॥ जन्मर्क्षानाम
 नावेतुनामाक्षरं विचारयेत् ॥ प्रादक्षिण्येन नक्षत्रंगणनीयं ॥ प्रकरं यस्य जन्मर्क्षं तस्य जन्मर्क्षतो नवेत् ॥ प्रनष्टं जन्ममयस्य ता
 स्य नामर्क्षतो वदेत् ॥ ॥ इति नक्षत्रक्रं ॥ ० ॥ अथावथ ह चक्रं ॥ तत्राष्टावतारे चतुर्मुखं लिखेत्कोष्ठं चतुर्कोष्ठसमन्वितं ॥
 पुनश्चतुर्ष्वंतत्रापि लिखेद्दीप्तान् क्रमेण तु इति ॥ तत्र प्रथमोऽंशकोष्ठेषु ॥ १ ॥ देवर्षान् प्रादक्षिण्येन लिखेत् ॥ ॥ तत्रक्रमः
 इक्ष्मिणः रुद्रनवने त्रयुर्गार्कदिक्षु क्रवचेषु उशः चतुर्दशनेति के सुभाषा ॥ तत्र पंचदशवादि हि मांशुकोष्ठेषु लिखेत्त्रिपिनवा
 न्क्रमनस्तुधीमान् ॥ नानाद्यक्षरमारभ्य यावन्मन्त्रादिमाक्षरं ॥ तत्र नक्षत्रादेवर्क्षतो कमितिकोष्ठं चतुष्टयं ॥ पुनः कोष्ठं कोष्ठं

पु सद्यतो नाम्नश्चादितः॥ सद्यतो दक्षिणतः॥ सद्यतो दक्षिणतः॥ सद्यतो दक्षिणतः॥ सद्यतो दक्षिणतः॥
 कुर्यात्तेनेव गणनं स्मृतं॥ सद्यतो दक्षिणतः॥ सद्यतो दक्षिणतः॥ सद्यतो दक्षिणतः॥ सद्यतो दक्षिणतः॥
 देव रिपुमूलं निवृत्तंति॥ सिद्धार्णवावका यो जातः॥ सद्यतो दक्षिणतः॥ सद्यतो दक्षिणतः॥ सद्यतो दक्षिणतः॥
 बंधुः सिद्धः स्यात् सेवकोधिकसे॥ सद्यतो दक्षिणतः॥ सद्यतो दक्षिणतः॥ सद्यतो दक्षिणतः॥ सद्यतो दक्षिणतः॥
 द्वसुसिद्धोऽर्द्धजपात् सिद्धारिर्हंति बांधवान्॥ साद्यसिद्धो द्विगुणकः साध्यासाध्या निरर्थकः॥ तत्सुसिद्धोर्द्धजपात् साधारिर्हति
 गोम्रजान्॥ सुसिद्धो सिद्धेर्द्धजपात् तत्साध्या द्विगुणाधिकान्॥ तत्सुसिद्धो गृहा इव सुसिद्धारिः स्वगीत्रहा॥ अरिसिद्धः सुतान् ह
 न्या दारि साध्या सुकन्यकाः॥ तत्सुसिद्धसुपत्नीघ्न सदा र्हंति साधकाः॥ ॥ इति श्रवणचक्रं ॥ ॥ अथावउमचक्रं ॥ रेखा
 दयं पूर्वपरेण कुर्यात्तन्मध्यतो याम्यकुवेरमेदात्॥ महेशरक्षोधिपतिः क्रमेण तिर्यक्तथावा शुद्धताशनेन॥ अकारादिङकारा
 तान् नृत्नीं वहिना लिखेत्ततः॥ एकैकक्रमतो लेख्यान् मेखादिषु - षांतकान्॥ गणयेत्क्रमशः नडे नामादिवर्षकादिकान्॥

मेमादितश्चमीनांतं गणयेत्क्रमशः सुधीः॥ मिद्वत्तद्वै सुसिद्धाशीन् पुनः सिद्धादयः पुनः॥ नवैकपंचकेति द्वः साध्याः षड्दशमु
त्तमे॥ सुसिद्धास्त्रिसप्तके तदेवेदाष्टदशेशिषु॥ एतत्ते कथितं देवि अकउमादिकमुत्तमं॥ ॥ अथ क्रमिधनिचक्रं॥ तत्र अथ
था कोष्ठान्येकादशान्येव देवेन पूरितानि च॥ अकारादिक्षकारांतं लिखेत्कोष्ठेषु तत्तद्वित्॥ प्रथमं पंचकोष्ठेषु द्वाद्वदीर्घत्रमेण
तु॥ द्वयंद्वयं लिखेत्तत्र विचारन् खलु साधकः॥ शेषेष्टे कैकशो वर्सान् क्रमतः सुलिखेत् सुधीः॥ ॥ पिंगला मते कादिमते च॥ षड्
कालकालवियदग्निममुद्वेत्ता काशश्च न्यदहना॥ खलु साधवर्णाः॥ शुभमद्विपंचविग्रदं वरयुक्ता शांकवो माद्विवेदशः
शिनः खलु साधकास्माः॥ नामा तदकठवागजमुक्ता शेषं ज्ञात्वा भयादधिकशेषमृणां धनं स्यात्॥ अथार्थः॥ साधवर्णां न
स्वरवां जनहृपेण पृथक् कृतान् षड्कालाद्यैः गुणितान्॥ कृत्वा तथा तावत्तनामाक्षरं शुभाशिरं गुणयित्वा षट्पत्त्याभिर्हत्वा
तयोः साध्यासाकयो रधिकं वा न्यूनं शेषं धनं ज्ञात्वा मंत्रं दद्यात् त्रयं मंदोत्रं च दृणी न ततितदामंत्रं च न दायको भवति धनी चे
न्न॥ ॥ तथा इंदुर्क्षनेत्ररविपंचदशतु वेदवद्रा मुवाष्टनवभिः तातानथ साधवर्णाः॥ दिग्विगिरि श्रुतिगजा निमुनीषु वे

॥०
६

दषड्विंशतिगुणितानथसाधका...
पूर्वस्यैव विवरणमेतत् ॥ तथा ते दुर्लभाणि
दालेत्यनेन यदवशिष्यते तदेतन्ना... ॥ तन्नाथ...
कंगृहसंख्यायां त्रिधा कृत्वा स्वर्गैर्मिश्रयन्तां नारादीनां...
धावन्यन्त्रादिमाक्षरं ॥ तत्संख्यां त्रिधा कृत्वा सप्तसंख्याभिर्हत्वाऽधिकं नालं शेषं वेत्तु ॥ तद्व्याप्तिमन्त्राधारमारभ्यावतर्ध्वं
धकाक्षरं न वेत्तु तावत्संख्यां सप्तगुणं कृत्वा त्रिभिर्हरेत् ॥ ॥ तथा पिंगला मते कादिमते च ॥ साधनामादिगुणितं साधकेन स
मन्वितं ॥ अष्टमिहरेक्षेपं तद्व्याप्तिपरितकं ॥ अथार्थः साधनामस्वरवांजनमेदेन द्विगुणी कृत्वा साधकेन युतं कृत्वाऽष्टभि
र्हरेत् ॥ एवं च साधकाक्षरमपि स्वरवांजनमेदेनाष्टगुणी कृत्वा द्वाभ्यां हरेत् ॥ देवतमे देवक्रमेदेत्यावश्यकता माह ॥ ॥ वास
हीतं च यामलादी च ॥ तान्शुद्धिं वैष्णवानां कोष्ठशुद्धिः शिवस्य च ॥ राशिशुद्धिः त्रेपुरे च गोपालेऽकउमः स्मृतः ॥ अकउमो वास

रामः
६

नेत्र गणेशेदृश्यमेहरे ॥ कोष्ठचक्रं वराहस्य महालक्ष्म्याः कुलाकुलं ॥ नामादिचक्रं सर्वेषां भूतचक्रतथैव च ॥ त्रैपुरे तारकं चक्रं
च शुद्धमंत्रं न जेदुधेः ॥ ॥ तथा वेदेष्वरशि संशुद्धं शैवे वा कउमः स्मृतं ॥ कालिकायाश्च ताराश्चैवास्मारा चक्रं शुभं न वेत् ॥ च
डिकाया न वे कोष्ठे गोपालस्या कउमो मतः ॥ हरचक्रे सर्वमंत्रं क्राणधिके न चाश्रयेत् ॥ अणधिके शुभं विद्या दनाधिके क
लो विधिं ॥ दोषान् संशोध्य गृहीयात् समध्यादेशो द्रव्यस्य चेति ॥ ॥ अथ दीक्षाकालः ॥ मंत्रारंभस्तु चेत्त्रेत्यात्मसप्तपुरुषार्थद
॥ वेशात्वेरत्नलानः स्याज्येष्ठतुमराणां न वेत् ॥ आषाढे वंधुना सः स्यात्पूर्णाथं आवर्णे न वेत् ॥ यजानां शोभवे द्रादे आश्विने रत्न
संचयः ॥ कार्तिके मंत्रसिद्धिः स्यात् मार्गशीर्षे तथा भवेत् ॥ पौषे शत्रु पीडय्यात् माघे मेधातिवर्द्धनं ॥ फाल्गुणे सर्वकामस्य मत्त
मासं विवर्जयेत् ॥ चैत्रतुदीक्षाफलं गोपालविषयं गोपानुक्तत्वात् मधु ॥ ॥ अथ दीक्षा ॥ ॥ अथ दीक्षादिवचना न्यत्र ॥ ॥ अथ
रनियमः ॥ रविवारे न वे वित्तं सोमेशांते न वे क्लिप्तं ॥ आयुं राके हंति ॥ ॥ विवर्जं ॥ ॥ धेसौ दयमाप्नोति ज्ञानस्य तु
वृहस्पतौ ॥ शुक्रे सोभाग्यमाप्नोति यशो ह ॥ ॥ शनैश्चरे ॥ ॥ ॥ अथ ॥ ॥ रनियमः ॥ ॥ अथ कल्प ॥ ॥ प्रतिपदि कृता दीक्षा शत्रु

सा.

नाशकरीमता॥ द्वितीयायां भवेत्ज्ञानं तृतीयायां
लभते सप्तमीदिने॥ अष्टम्यां बुद्धिनाशः नवम्यां
स्या त्रयोदश्यां दुरिद्धता॥ तिर्यग्यां चतुर्थ्यां कामना
त निर्दोषभूतकपोत्कानिपातनं॥ अष्टम्यां च वदिवसां श्रुत्युपायैतज्जने॥ द्वादश्यां च कर्तव्यं त्रयोदश्यां मथापि चे
ति॥ त्रयोदश्यां विधानं तद्विदुर्विषयसामार्चनचंद्रिकाधृतत्वात्॥ त्रयोदशी च दशमी प्रसक्ता सर्वकामदेति स ननु कुमारव
चनात्॥ ॥ अथ नक्षत्रनिर्णयः॥ अश्विन्यां सुखमाप्नोति भरण्यां मरणं भुवं॥ कर्तिके कायां भवेदुःखी रोहिण्यां वाक्यतिर्भवेत्
॥ मृगशीर्षे सुखमाप्ति राश्यां वंधुनाशनं॥ पुनर्वसौ धनं ध्यात् पुष्ये शत्रुविनाशनं॥ अश्लेषायां भवेन्मृत्यु मघायां दुःखमो
चनं॥ मोक्षं पूर्वफाल्गुण्यां प्राप्नोति च न संशयः॥ ज्ञानं चोत्तरफाल्गुण्यां हस्तायां च धनी भवेत्॥ चित्रायां ज्ञानसिद्धित्वात्
स्वात्यां शत्रुविनाशनं॥ विशाखायां सुखं चानु राधायां वंधुवर्द्धनं॥ ज्येष्ठायां सुतहानिः स्यात् मूलायां कीर्तिवर्द्धनं॥ पूर्वाषाढे

रामः

नराणां भवता कीर्तिदायिके ॥ श्रवणायां भवेदुत्तमा धनिष्ठायां दारिद्र्या ॥ बुद्धिः शतनिषायां म्यात् पूर्वभादे सुखी भवेत् ॥ सोम्यां च
त्तरभादे च रेवत्यां कीर्तिवर्द्धनं ॥ ॥ अथ योगनिर्णयः ॥ तत्र विंशत्यसारे शुभः सिद्धिश्च आयुष्यान्ध्रवयोगस्ततः परं ॥ प्रीतिः सौ
भाग्ययोगश्च बुद्धियोगस्ततः परं ॥ हर्षणश्च तथा योगाः सर्वतन्त्रेषु भावहाः ॥ ॥ अथ करानिर्णयः ॥ बवको लवते तिलश्च वनि
जलदन्तरं ॥ करानि शुभान्येव सर्वतन्त्रेषु भाविनः ॥ ॥ अथ लग्ननिर्णयः ॥ वृषे तिह च कन्यायां धनुमीनाख्य लग्नवे ॥ चं
दताराजुक्लेन ऊर्यादीक्षायवर्त्तनं ॥ ॥ तथा शुक्लपक्षे शुभादीक्षा कृष्णपक्षे पापचमः ॥ निषिद्धमासे तु तत्तद्विशेषा मुनि
भेदतः ॥ षष्ठीभादपदे र्दशे तथा कृत्वा चतुर्दशी ॥ कार्तिकेन वमीश्च माघशुक्लचतु
त्रेकामचतुर्दशी ॥ चयोदशीतिवैशाखे ज्येष्ठे दशहरानिधिः ॥ अथाष्टमं ॥ शुद्धं पंचमी ॥ एतान् देवपक्षाणि
तीर्थकोटिफलं भवेत् ॥ अन्यश्च मत्तं च त्रेत्रयोदशी शुक्ला वैशाखे काद
आवर्णे कादशीभादे रोहिणीसंयुताष्टमा ॥ अश्विने च महापुण्ये ॥ नवमी शुक्ला मार्गशीर्षे तथा

न सा
८

सिता॥ फाल्गुणे च तथा वृषी चेतिकालविनासः॥
(युगाद्यायां सुरेश्वरि॥ मन्वन्तरासु सदा तु मह
न्यादिवचनात्॥ चतुर्दश शुभेति शक्ति विधयश्चतु
रोभुमा॥ सूर्यग्रहाण कालस्य समानानां सन्ततत्वे॥ तत्र यद्येकं तर्कं मनसि फलं न भवेत्॥ रावसंक्रमणे चैव सूर्यस्य ग्रहाण
तथा॥ तत्र लग्नादिकं किंचिन्न विचार्य कथंचन॥ रविसंक्रमणे चैव नान्यदन्वेषितं भवत्॥ नवारतिथिमासादि शोधनं सूर्य
पर्वणि॥ एवं चंद्रग्रहणेऽपि॥ ॥ यामासे॥ न कुर्याच्छांति कीदीक्षा नुपरं विभावसौ॥ न कुर्याद्वैष्णवीतां तु यदि चंद्रमसो ग्र
हः॥ तथा श्रमावास्या सोमवारे भोजनवारे चतुर्दशी॥ सप्तमी रविवारे च सूर्यपर्वशतेः समाः॥ शिष्यानां ह्यग्रहाणां कृपयादी
यते यदा॥ तदा लग्नादिकं किंचिन्न विचार्य कथंचन॥ तथा सर्ववाराग्रहांतर्कं नक्षत्राणि च राशयः॥ यस्मिन्नहनि संतुष्टो ग्रह
मर्चं भुज्जवहाः॥ ॥ योगिनीतंत्र॥ ग्रहाण च महातीर्थे नादिकालस्य निर्णयः॥ ॥ तथा गयायां नाखरे क्षेत्रे विरजे चंद्रपर्व

रामः
८

ते॥ चक्षुःलेचनमंतरे च तथा कन्यांश्च मे सु च॥ नष्टक्रीयात्ततो दीक्षां तीर्थेषु ते सुपावति॥ ॥ वाराहीतंत्रे॥ अत्रेते यदि वा वृद्धा उ
वादिन्या नवेद्यदि॥ मेघवृश्चिकसिंहेषु तदा दोषो न विद्यते॥ ॥ अधमाला निर्णय॥ तर्जनी मध्यमा नामा कनिष्ठा चेति ताः क्रमा
त्॥ तिस्रोऽंगुल्यास्त्रिपर्वणो मध्यमा चेकपाकका॥ पर्वद्वयं मध्यमाया मेरुत्वेनोपकल्पयेत्॥ ॥ सनत्कुमारसंहितायां॥ अना
मामध्यमारभ्य कनिष्ठादित एव च॥ तर्जनी मूलपर्यंतं जपेद्देशसुपर्वसु॥ अनामामूलमारभ्य कनिष्ठादित एव च॥ तर्जनी म
ध्यपर्यंतं मष्टपर्वसु संजपेत्॥ एतद्वचनद्वयं तु श्रेयोत्तरशतविषयं॥ ॥ शक्तिविषयतु पुनः हंसपारमेश्वरे॥ पर्वद्वयमनाम
याः परिवर्त्तेन वेत्तमात्॥ पर्वद्वयमध्यमाया तर्जन्येकं समाहरेत्॥ शक्तिनात्मा तमाख्याता सर्वतंत्रेषु दीपिका॥ तथा अना
मिका त्रयं पर्व कनिष्ठादिस्त्रिपर्विका॥ मध्यमाया अत्रेति तयं तर्जनी च ॥ ॥ अनामामूलमारभ्य प्रादक्षिण्यक्रमेण च॥
मध्यमामूलपर्यंतं जपेद्देशसुपर्वसु॥ एतद्वचनद्वयं तु तथैव च॥ तथा ननु यत्प्रतया न च योजयेत्तत्तु पापवृद्धिदिति श्रीक
मवचनात्॥ अन्यत्रापि॥ अंगुल्याग्रमुपजाप्तं मेरुलंघितं॥ सर्वसंज्ञं न तत्सर्वं कल्पितवेत्॥ तथा अंगुलीर्न दि

तं सा.
९

जीतकिंचिदाकुंचितेतले॥ अंगुलीनां वियमाच्च
गणयेत्सर्वदा बुधः॥ तन्त्रे हृदये हस्तमारोपयति यः
॥ क्रमाक्रमेण ते माला मातृकार्णोक्षमेतैः॥ तं विंदुः सदा
तद्यथा॥ अकारादिवर्णान् सानुस्वारान् विभाव्य तत्संख्यं न च जपेत्
मंत्रजपः कथ्यः॥ अनेन प्रकारेण शोत्तरशतसंख्यं जपेत्
जपेद्बुधः॥ अकारादिक्षकारांतं विंदुयुक्तं विभाव्य च॥ वर्णमालां समाख्याता अनुलोमविलोमिका॥ ॥ इति नारदवचनात्॥
अथ मालायां मणिनियमः॥ पद्मबीजादिभिर्माला बहिर्गोष्ठ्या स्यात्॥ रुद्राक्षशंखमाषाक्ष पुत्रं जीवकमोक्षिकैः॥ स्फटि
कैर्मणिरत्नैश्च हेमैर्विंदुमराजतैः॥ कुशमृगैर्द्विदशास्यैर्हस्त्याक्षमालिकाः॥ तथा अंगुलीगणनादेकं पर्वणष्टगुणं
वेत्त॥ पुत्रजीवैर्दशगुणं शतं रत्नैस्तहस्रकं॥ सुवालैर्मणिरत्नैश्च दशसाहस्रकं स्मृतं॥ तदेव स्फटिकैः प्रोक्तं मोक्षिकैर्लक्षतं

रामः
९

उच्यते॥ पद्माक्षेर्दशलक्षं सौवर्ण्यं कोटिरुच्यते॥ कुशगंधाकोटिशतं रुद्राक्षैः स्यादमृतं क॥ सर्वैर्विरचितामाला नृणां मुक्तिफलप्र
दा॥ ॥ सुंदरमालायां॥ श्मशानधुरसूरेर्माला ज्ञेया धूमावतीविधौ नरांगुल्यस्थिभिः क्षुद्रा गृथिता सर्वकामदा॥ तथा नाश्यासंयुधः
नं कार्यं रक्तेन वा सतांशुभिः॥ सदा गोप्या प्रयत्नेन जनन्याजान्वयितुं॥ ॥ कामनाभेदे तु॥ पद्माक्षेर्विहितामाला शत्रूणां ना
शिनीमताः॥ कुशगंधिमयीमाला सर्वपापप्रणाशिनी॥ पुत्रजीवफलैः क्षुद्रा कृतं पुत्रसंपदं॥ निर्मितारूपमालाभिर्जपमालैस्सि
तप्रदा॥ पुवालेर्विहितामाला प्रयच्छेत्पुष्कलं धनं॥ ॥ भैरवीविद्यायां तु वाराहीतंत्रे॥ सुवर्णमणिमाला स्फटिकीशं च नि
र्मिता॥ पुवालेरेव वा कुर्यात्पुत्रजीवं विवर्जयेत्॥ पद्माक्षं चैव रुद्राक्षं भद्राक्षं च विशेषतः॥ त्रिपुरासंत्रजयेत्तु रक्तचंदनबीजा
दिरतिप्रशस्त्रामाला बोद्धव्या॥ ॥ तथा च तंत्रराजे॥ रक्तचंदनमालां तु भोगदामोक्षदायै चैव भवत॥ तथा वैष्णवे तु लक्ष्मीमाला
गजदंतैर्गणेश्वरे॥ त्रिपुरायां जपे क्षुद्रा रुद्राक्षै रक्तचंदने॥ ॥ मत्ताराकल्पे॥ ध्वजरादीं मालाभिर्हि महाशंखाद्यामालया॥ तथा तं
त्रांतरे॥ महाशंखमयीमाला ज्ञेया नीलसरस्वती॥ महाशंखमुः तंत्रांतरे॥ चूललागस्थिते डेन रचिरौता जपमालिका॥ महाशं

नं. सा.
१०

त्वमयी ज्ञेया तारा देव्या जये प्रिया ॥ कर्णनित्रा न
महृपाणि नातिमूलक शानि वै ॥ कीटादिभिर्
र्वकर्मतु ॥ अकारादिक्षकारांता अक्षमालाधकी त्वता ॥ क्षा
र्वसमृद्धिदः ॥ चासुंदातंत्रे ॥ नित्यजपं करे कुर्यात्तु काम्यमवाधनात् ॥ काम्यमपि क
या प्राधान्यं ॥ कामना नावेतु गौतमीये ॥ समासेनाक्षसूत्रस्य विधानमिह कथ्यते ॥ पंचविंशतिभिर्मोक्षं त्रिंशद्भिर्द्वयसिद्धये ॥
सर्वार्थः सप्तविंशत्या पंचदश्याभिचारके ॥ पंचाशद्भिः काम्यसिद्धिः स्यात्तथा चतुस्तुरैः ॥ अष्टोत्तरशतैः सर्वसिद्धिस्तु कामनीषिभिः
॥ तंत्रांतरे ॥ शिल्पिनं पूजयेदादौ वस्त्रगंधानुलेपनैः ॥ संतुष्टः कारयेन्मालां निर्मलाक्षतवर्जितां ॥ यथा ॥ शोतवेधमयीमालां कु
र्याच्चैव विचक्षणः ॥ सूत्रं चापि चतुर्थे हि काले दत्तवारिणा ॥ समानवर्त्तसूत्रायां यथये प्रणवानुना ॥ वस्त्रगुं धिततो दद्यात्ता
गयाशमथापि वा ॥ कवचेनाववधीया न्मालां ध्यानपरायणाः ॥ सर्वशेषततो मेतं सूत्रद्वयसमन्वितं ॥ ग्रथयेत्पुणवयोगेन वः

रामः
१०

धीयात्साधकात्तमः॥ एकनिष्ठाद्यदेवेशिप्रतिष्ठां च समाचरेत्॥ स्थण्डिले मंडलं कृत्वा यथाभागविधानतः॥ पूजयित्वा यथान्यायमिष्ट
देवमनुत्तमं॥ न्यायपूर्वजपेनमंत्रं मष्टोत्तरसहस्रकं॥ जुहुयात्तदशांगेन यस्य देवस्य यत्प्रियं॥ ततो मंडलमध्ये तु तामालां स्थाप्य
येदुधः॥ अथ मंत्रं ततो न्यायं मूलमंत्रं ततो न्यासेत्॥ अंगानि च प्रविन्या देवरूपं विचिंतयेत्॥ अभेदरूपमासाद्य मालां कुर्यात्त
दां विकीर्णं॥ ततो वलिं यथान्यायं कुर्यात्साधकसत्तमः॥ एवं प्रतिष्ठा मासाद्य मालायां मिष्टदेवतां॥ आचार्यपूजयेन्मंत्रोक्तिं
न च यथाविधि॥ ॥ अथासनमेदा॥ काम्यार्थं केवलं चैव श्रेष्ठं चरकं केवलं॥ कृष्णजिने ज्ञानसिद्धिर्मेक्षः श्रीव्याघ्रचर्मणि॥
कुशासने मंत्रसिद्धिर्चात्रकार्या विचारणा॥ धरायां दुःखसंभूतिदोर्भाग्यं दारुजासने॥ वंशासने दरिद्रस्यात्याघातो व्याधिपीडनं
॥ तृणासने यशोहानिः पल्लवे वित्तविभ्रमः॥ जपधानतपोहानिं वृक्षे मांसं जासने॥ नृपासनं करोति हि॥ अत्र वस्त्रासनं के
वलं वस्त्रमेव निषिद्धं वस्त्रासनं रोगहरमित्यादि च न न विप्रोक्तं फलजनकं त्वानिधानात् च न जिने कुशाक्षरे श्रुतिनगवच्च
नाच्च॥ ॥ गोतमीये च॥ तथा मृदासने मंत्रीपणजिनश्च शोच्यं॥ इति॥ स्वतंत्रे संन्यासी वस्त्रवारी च वसेत्कृष्णस्य चर्मणि॥

तं. सा०
११

॥ ॥ कुमारीतंत्रे ॥ श्यामाविषये ॥ मृतात्मनः च न
ताभावे विष्टरेषु मृतप्राणान् प्रतिष्ठयेत् ॥ तत्र
हयाममंते ॥ अष्टतिष्ठिताभिर्मालाभिर्मंत्रं जपेत्तपोनरः ॥ तत्र सनत्कुमा
रे ॥ कर्पाससंभवस्तुत्रं धर्मकामार्थसिद्धिदं ॥ तच्च विषयं ध्यायेत् ॥ नार्मन्तं च सुशान्तं ॥ यद्वाभुक्तं तथारक्तं पटस्तुत्रं
मथापि वा ॥ शान्तिवश्याभिचारे च मोक्षैश्वर्यजयेत्तु च ॥ सुक्तरक्तं तथापीतं कृष्णवर्णं पुचक्रमात् ॥ सर्वेषामेव वत्सर्गनां
रक्तं सर्वं सितप्रदं ॥ तथा त्रिगुणं त्रिगुणीकृत्य ग्रंथयेद्विल्यशास्त्रतः ॥ एकेकं मातृकावर्णं सत्तारं प्रजपन् सुधीः ॥ मणि
मादायस्तुत्रं तां ग्रंथयेन्मध्यामध्यातः ॥ वृक्षग्रंथिं विधायेत्यं मेरुं च ग्रंथि संयुतं ॥ ग्रंथयित्वा पुरोमालां ततः संस्कारमारभे
त् ॥ ॥ गोतर्मयीये ॥ सुखे सुखं तु संयोज्य उद्धेपुद्धं नियोजयेत् ॥ गोपुच्छं सदृशीमालां यद्वा सर्पावृत्तिः शुभा ॥ एवं नि
यमालां वै शोधयेन्मुनिसत्तमः ॥ अश्वत्थपत्रं नवकेः पद्माकारं तु कल्पयेत् ॥ तन्मधोऽष्टापयेन्मालां मातृकासूक्तं सुचर

रामः
११

त॥ क्षालयेत्पंचगव्येन सद्योजातेन सज्जेनेः॥ ॥ सद्योजातमंत्रस्तु॥ ॐ सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय नमः॥ भवेः भवेना
भिनवे भजस्व मां भवोद्भवाय नमः॥ चंदनागुल्फाधौर्वा मदेवन दधयेत्॥ ॥ वामदेवमंत्रस्तु॥ ॐ वामदेवाय नमो ज्येष्ठा
य नमो रुद्राय नमोः कालाय कलविकरणाय नमो वलप्रमथनाय नमः॥ सर्वभूतदमनाय मनोन्मयाय नमः पूषयेत्तामद्योर
ण॥ ॥ अद्योरमंत्रस्तु॥ ॐ अद्योरेभ्योऽधद्योरेभ्योऽद्योरद्योरतरेभ्यः सर्वतः सर्वसर्वेभ्यो नमस्तेस्तु रुद्रपेभ्यः॥ लेपयेत्पुष्पैः॥
॥ तत्पुष्पमंत्रस्तु॥ ॐ तत्पुष्पाय विद्महे महादेवाय धीमहि॥ तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्॥ मंत्रयेत्पंचमेनेव प्रत्येकं तु शतं शतं॥ मे
रुचमंत्रयेच्चैव मनुना च शतं शतं॥ मंत्रस्तु ईशानः सर्वविशामीश्वरः सर्वभूतानां प्रसाधियति प्रसाधियति शिवो मेऽस्तु सदा शि
वो॥ ॥ तउक्तं तत्रैव प्रत्येकं मंत्रयेन्मन्त्री पंचमेनेन स कृदिमि॥ तथा गोतनाय समुदायमात्मानमधिकृत्य पंचमेनेव सूक्तेन श
तान्पूजेन दर्शनात् मालायां वा शतं जपः॥ तत्रावस्थानं प्रजे देवं यथा विभवा वत्सरः॥ मालायां प्रोक्तं तदनंतरं पूजयेत्॥ ॥ तथा स
नकुमारसंहितार्या॥ संहितेयं बुधो मालां तत्प्राणाः सत्रं तस्याययेत्॥ मूलमंत्राणां मालां पूजयेद्विजसत्तम॥ यामले॥ वास

१. सा०
१२

वचतथा लक्ष्मी महादिनालिकांततः॥ पूर्वतुह्यद
मालेमहा माले सर्वतत्त्व हृषिणि॥ चतुर्वर्गस्तु न मेति द्विः
त्रिविप्रयं॥ संत्रयेन्मूलमंत्रेण क्रमेणोक्तमयोगतः॥ तच्चैव प
ततः कुर्याद्देवताभावसिद्धये॥ अष्टोत्तरशतं दुक्त्वा सम्याक ज्ञात्वा नास्ते परः॥ होमाकर्मण्य रात्रौ श्वे दिग्गणां जपनावरेत्॥ ना
न्यमंत्रं जपेन्नमंत्री कंपयेन्न विधूययेत्॥ कंपना सिद्धिहानिः स्यात् धूननं बहु दुःखदं॥ शब्दे जाते भवेदोगः कर प्रष्टे विना शब्द
त्॥ छिन्ने सूत्रे भवेन्मृत्यु स्तम्भाद्यत्र यगे भवेत्॥ त्वमाले सर्वदेवानां सर्वसिद्धिप्रदा मता॥ तेन सत्येन मेति द्वि देहि मात र्न मो
क्षुते॥ इत्युक्त्वा परिमृज्याथ गोपयेद्यत्र तोयं दित्ती॥ ॥ कामना भेदे तु॥ अंगुली नियमः॥ गौतमीये॥ तर्जनी गुण योगेन
भवेडच्चाटकारकं॥ अंगुष्ठ मध्यमायागा न्मंत्रसिद्धिः अनिश्चितं॥ अंगुष्ठानामिकायागा उच्चाणे छादने मते॥ ज्येष्ठा कनिष्ठ
योगेन शत्रूणां नशनं मतं॥ ॥ तथा जीर्णसूत्रेषु नः सूत्रग्रथयित्वा शतं जपेत्॥ प्रसादात्पतिते हस्ताद्व्रतमतौ तत्र शीघ्रं जपेत्

रामः
१२

॥ जपेन्निषिद्धसंस्पर्शे क्षालयित्वा यथोचितं ॥ द्वित्रयष्टोत्तरशतं जपं करभुष्टद्वित्रयोः मुख्यरूपत्वादिति ॥ ॥ अथ प्रकारांतरं ॥
गमकल्पक्रमे ॥ भूतश्रद्धादिका पूजा समाप्य तत्र पूजयेत् ॥ गणेशसूर्यविष्णुशङ्कराश्चावाह्यमंत्रवित् ॥ पंचगव्ये ततः क्षिप्त्वा ह
सौः मंत्रेण मंत्रवित् ॥ तस्मादुत्तोल्य तामालां स्वर्णपात्रे निधाय च ॥ पयोदधिघृतक्षौद्रशर्कराशैरनुक्रमात् ॥ तोयधूपान्तरैः कृत्वा
पंचामृतविधिं बुधः ॥ क्रमादत्रैव संस्थाप्य स्नापयेद्भीतलेजले ॥ ततश्च नमो गंधि कस्तूरीकुंजमादिभिः ॥ तामालिप्य हसौः
मंत्रमष्टोत्तरशतं जपेत् ॥ तस्यां नवहोगंश्चैव दिव्यालम्ब्य पूजयेत् ॥ ततः संपूज्य च गुरुं पृथ्वीयान्मालिकांशुनां ॥ अयं संस्कार
श्रद्धादि विषय इति केचित् ॥ तेषां वैदिकमंत्रोच्चारणोऽनाधिकारादिति ॥ ॥ नैरवतंत्रे ॥ जपकाले च गोपूजा जपमालासु
शोभना ॥ स्वमंत्रं चाक्षरं च गुरोरपि न दर्शयेत् ॥ योगिनी हृदये ॥ गुरुगणानां नमो ॥ दांतः करणो नरः ॥ ततः पुरस्त्रियं
कुर्यान्मंत्रसंतिद्विकामया ॥ जीवहीनो यथा देहः सर्वकर्मसु न क्षमः ॥ पुनः तस्मात्पुनः ॥ मंत्रः प्रकीर्तितः ॥ तस्मादादि
स्वयंकुर्याद्गुरुं वा कारयेद्बुधः ॥ गुरोर्भावे विप्रवो सर्वप्राप्तहिते रतः ॥ स्त्रियोऽपि नारणो गुरुसमवित् ॥ स्त्रियां जप

उं जानोवाहविष्यान्नं शक्यावकमेववा॥ ययोमूलफलंवापि यत्रयत्रोपलभ्यते॥ यत्तुयोगिनीतंत्रे॥ विंचांचनालिकाशकं कल
संचनकंतथा॥ कदंबनारिकेलंचवुतेकृष्णंडुकंत्यजेत्॥ यत्तुवृतांतरेवोद्धव्या॥ विंचातिंतिडी॥ ॥ अथवर्ज्यानि॥ वर्जयेन्मधु
रक्षारलवणंतैलमेववा॥ तांबूलकांशपात्रंच दिवाभोजनमेववा॥ तथाक्षालंचलवणंमांसं गृजनंकांशभोजनं॥ माषाढ
कीमहुरांश्च कोदुवांश्चनकादपि॥ कोटिल्यक्षोरमभ्यां गमनिवेदितभोजनं॥ असंकल्पितद्वयंच वर्जयेन्मर्द्दनादिकं॥ स्वाया
चपंचगव्येन केवलामलकेनवा॥ मंत्रजपान्नपानयिः स्वायाचमनभोजनं॥ कुर्याद्यद्योक्तविधिना त्रिसंध्यादेवतार्चनं॥ अप
वित्रकरोनमः शिरसिप्रावृतेपिवा॥ प्रलपन्प्रजेपेशावत्तावन्निष्कलमुच्यते॥ ॥ कलार्सवेपि॥ यस्यान्नपानपुष्टांगः कुरुते
धर्मसंचयं॥ अन्नदातुः फलस्यार्द्धं कलुश्चार्द्धं न संशयः॥ तस्मात्तत्तद्व्ययत्नेन पराद्धं वर्जयेत्॥ ॥ पुरश्चरणाकाले तु सर्वकर्म
सुशोभवि॥ जिह्वादग्धपरान्नेन करोदग्धो प्रतिग्रहात्॥ मनोदाग्धं पराश्रीनिः कुर्यात्तद्विचरनेन पराचतुर्भिस्तेतरविषयं निजा
यां न स्य सत्त्वोत्पादनात्॥ तथा वैदिकाचारयुक्तानां सुवीणां श्रीमतां सतां॥ सकलतया न जातानां निक्षाशी चार्थं लब्धुं

तं. सा०
१४

था महदुच्चरितेशदे प्रणवं समुदीरयेत् ॥ धोक्तोप ॥ २ ॥ धा ॥
जपेत् ॥ अतयेवंतथात्पुनः स्थानानां स्थानेपि च ॥ एवमादीनि निया ॥
कर्मकरोति यः ॥ जपार्चनादिकं सर्वं मय विवर्जयेत् ॥ मन्त्रिणां ॥ ३ ॥
ताग्निसंयुता ॥ आलस्यं जृम्भा निद्रां भुतं निष्टीवनं मयः ॥ नाचां गत्यर्शनं कोपं नपकाले विवर्जयेत् ॥ एवमुक्ता विधानेन
विसृज्यं चरितं विना ॥ उक्तं सत्त्वं जपं कुर्यात्पुनश्चाप्यसिद्धये ॥ देवतागुरुमंत्राणां मेका संभावयेद्विद्या ॥ जपेदेकमना प्रातः
कालं मध्यादिना वधि ॥ यत्संख्यायां समारब्धं तत्तत्कर्तव्यं महर्त्तिशं ॥ यदि न्युनाधिकं कुर्यात्तु तच्छोभवेन्नरः ॥ ॥ कृत्वा
वेपि ॥ न्युनातिरिक्तसंकां न फलंति कदाचन ॥ यदा विधिं कृतान्येव सकर्माणि फलंति हि ॥ नृशया ब्रह्मचारित्वं मोनं चाचा
र्यसेवनं ॥ नित्यं पूजानित्यदानं देवतासु तिकीर्त्तिनं ॥ नैमित्तिका र्वनं वैव विश्वातो गुरुदेवयोः ॥ जपनिष्ठादादशैते धर्मास्तु
मंत्रसिद्धिदाः ॥ स्त्रीश्च दुपतितत्रात्य नास्ति को हिष्टभाषणं ॥ असत्यभाषणं जिह्म भाषणं परिवर्जयेत् ॥ सत्येनापिन भाषेत ज

रामः
१४

पहोमार्चनादिषु॥ अथानुष्ठितं सर्वं नवात्येवाष्टिकीं द्विष्टिनां षण्णां॥ निरर्थकं॥ निरंतर्यविधिः प्रोक्तो नदिनवतिलंघयेत्॥
दिवसातिक्रमात्पुं मंत्रसिद्धिर्नवेचहि॥ ॥ योगिनीहृदये॥ शयीत कुशमयायां सुखिवस्त्रधरः सदा॥ प्रत्यहं हस्तलये द्रव्यं
मकादीनिर्मयः स्वयेत्॥ असत्यभाषणं वाचं कुटिलां परिवर्त्येजत्॥ मत्येनापिन भाषेत जपहोमार्चनादिषु॥ वर्जयेद्गीतवाद्या
दिश्रवणानृत्यदर्शनं॥ अथ गंगधलेपं च पुष्पधारणमेव च॥ त्यजेदुष्णोदकस्नानमन्यदेवप्रपूजनं॥ तत्रैव नैकवासाजपे
मंत्रं बहुवासाकुलेपि वा॥ पतितानामत्यजानां दर्शने भाषणं श्रुते॥ श्रुतेऽधो वायुगमने जृम्भने जपमुत्सृजेत्॥ तथा तस्य
चतुष्टोत्रं प्राणायामं षडंगकं॥ कृत्वा सम्यग्जपेद्विष्टं यद्वाहुर्यादिर्शनं॥ आदिशृष्टावक्रिवास्त्रां च॥ ॥ तत्रांतरे॥ मनः स
हसां शौचं मोनमंत्रार्थचिंतनं॥ अव्यग्रमनिरवेदो जपसंपात्तुं तवः ॥ श्रीकंदुलीनमो मुक्तकेशो गणपतये॥ अप
वित्रकरो भुवः प्रलयन्त्रजपेक्ष्वित्॥ अनाशनः शयानो वा गच्छतु जायते वा॥ मया ॥ कृत्वा शिरसा प्रावृत्तोऽपि वा॥
चिंताया कुलचित्तो वा कुक्षोऽन्तः सुधादिनः॥ रथ्या वा मणितानां नैव न जगत्प्रभं ॥ उपान गूढपादो वा यानसंयुक्तः॥

द्वत्ताजपमष्टोत्तरः शतमित्यर्थः ॥ एकदा वा भवेत्पूजा न जपेत्पूजनं विना ॥ जपान्ते वा भवेत्पूजा पूजान्ते वा जपेन्मनुं ॥ प्रातः कालं
समारभ्य जपेन्मध्यं दिनावधि ॥ मध्यं दिनावधीति नियमपरं किंचित् अधिककालं व्यवहरेत्परं ॥ अथान्यथा तत्समयजपनियमः कदाचि
जिह्वा जाड्यनसमाप्तिदिवसे वा युतिनियतदिवसीयसंख्याया अपूर्णत्वे शीघ्रत्वेऽधिकत्वे वा नियमभंगस्यान्यतः संहृत्य विषय
नू मंत्रार्थगतमानसः ॥ तद्गतं न विलंबं च जपेन्मोक्षिकपक्तिवत् ॥ जपः स्यादक्षरावृत्तिमानसोपांशुवाचिकैः ॥ धिया यदक्षरं
एवं वर्णस्वरपदान्मिकां ॥ उच्चैरेदधमुद्दिश्य मानसः स जपः स्मृतः ॥ उच्चैर्जपाद्विशिष्टः स्यादुपांशुर्दशभिर्गुणैः ॥ जिह्वा जपः श
तगुणः सहस्रमानसः स्मृतः ॥ ॥ तंत्रांतरे ॥ उच्चैर्जपोऽधमः श्रोत्रः उपांशुमध्यमः स्मृतः ॥ उत्तमो मानसो देवि त्रिविधः कः
चित्तोजपः ॥ तथा श्रुतिद्रष्टव्याधिहेतुरतिदीर्घो वसुक्षयः ॥ अक्षराक्षरं मुक्तं जपेन्मोक्षिकहारवत् ॥ तथा मनसा यः स्म
रेत्सोत्रं वचसा वा मनुं जपेत् ॥ उभयं निष्कलं याति ॥ मन्त्रभांडोदको यथा ॥ गीतमीयाः प्रभुभावे स्थिता मंत्राः केवला वर्णित
पिताः ॥ सोऽमुत्र ध्वन्युच्चरिताः प्रभुत्वं प्राप्नुवन्ति ॥ मन्त्राक्षराणि निरुक्ताः नानादरिना यन्त्राः ॥ तामेव परमवोमि परमां सृजं

तं सा०
१६

हितं॥ दशमत्यात्मसंभावं यूजाहोमादिनिर्वना॥ नार्णवोऽपि मन्त्रः पञ्चमः सन्तु त्रमास्तु॥ नतिद्वितीयः
हे कल्पकोटिशतेरपि॥ जातसूतकमादौ स्यादंतचन्द्रास्तकं॥ सूतकद्वयसंयुक्तं मन्त्रं सर्वसिद्धिदं॥ तत्रैव बुधसतीजनं नार्णवाश्चाद्यंतपरमेश्वरि॥ सप्तवारं जपेन्मन्त्रं सूतः
कद्वयसंयुक्तं॥ मन्त्रार्थेन च चेतन्यं योनिमुद्रां न वेत्ति यः॥ शतकोटिजपेनापि तस्य सिद्धिर्न जायते॥ (सप्तवारं जपेन्मन्त्रं) लुप्तवी
जाश्च ये मन्त्रा न दास्यन्ति फलं प्रिये॥ मन्त्रा चेतन्यसहिताः सर्वसिद्धिकराः स्मृताः॥ चेतन्यरहिता मन्त्राः प्रोक्ता वार्णास्तु केवलं॥ फ
लं नैव प्रयच्छन्ति लक्षकोटिशतेरपि॥ मन्त्रोच्चारणे ते यादृक् स्वहृत्पंथमभवेत्॥ शते सहस्रलक्षे वा कोटिजपेन यत्फलं॥ हृद
यं धिक्वदश्च सत्त्वावयववर्द्धनं॥ अग्निं दाम्भ्रं पुलको देहावेशं कुलेश्वरी॥ गद्गदोक्तिश्च सहजा जायते नात्र संशयः॥ स हृद
यं चरितेऽप्यत्र मन्त्रचेतन्यसंयुते॥ दृश्यं ते पुन्यया यत्र पारंपर्यं तदुच्यते॥ मासमात्रं जपेन्मन्त्रं भूतलिया तु संपुटं॥ क्रमोच्चारणमास
तदुच्यते तस्य सिद्धो भवेन्ननु॥ ॥ तत्र भूतलियाः॥ पंचदशः संधिवर्षा व्योमे राग्निजलंधरा॥ अथ मासं द्वितीयं च चतुर्थं मः

रामः
१६

धर्मक्रमात् ॥ पंचवर्गक्षराणि स्युर्वीतः श्वेतैर्दुभिः सह ॥ एषाभूतलिपिः प्रोक्ताः द्विचत्वारिंशदक्षरैः ॥ ॥ गौतमीये ॥ एवं जपयुगलत्वा
तेजोरूपं समर्पयेत् ॥ देवस्य दक्षिणे हस्ते कुशपुष्पाद्यर्घ्यवारिभिः ॥ शक्तिविषयो वा महस्ते ॥ यथा च ॥ एवं जपयुगलत्वा गंधाक्षतकुशो
दकैः ॥ जपं समर्पयेद्देवा वा महस्ते विचक्षणाः ॥ जपान्ते प्रत्यहं मंत्री होमयेत्तद्देशं शतः ॥ तर्पणं चाभिषेकं च तद्देशं शतं गतो मु
ने ॥ प्रत्यहं नोजयेद्द्विप्रान् न्यूनो धिक् प्रशांतये ॥ अथ वा सर्वसंपूर्णो होमादिकमथाचरेत् ॥ ॥ मुंडमात्रायां ॥ यस्य यावान् जपः
प्रोक्तः सद्देशं शतमुक्रमात् ॥ तत्तद्व्येजयस्यांते होमं कुर्याद्दिने दिने ॥ ॥ अथ होमाद्यशक्तौ च स ननु कुमारीये ॥ यद्यदंगम
वेद्गं तत्संख्याद्विगुणोजपः ॥ होमाभावे जपः कार्यो होमसंख्या चतुर्गुणः ॥ विप्राणां क्षत्रियाणां च रससंख्या गुणैः स्मृतः ॥ वैश्या
नां वसुसंख्या क मेघांस्त्रीणामयं विधिः ॥ यं वर्समाश्रितः शूद्रः स च तस्याधिचरेत् ॥ शूद्रस्य विप्रभृत्यस्य तत्पत्न्याः सदृशो
जपः ॥ ॥ अत्राप्यशक्तौ योगिनी हृदये ॥ होमकर्मण्यशक्तानां प्राणाः ॥ गगोजपः ॥ ३२ तेषां तु वर्णानां त्रिगुणादिसमचितः
अनेन स्त्री शूद्राणां मयि होमाधिकारः ॥ तथा च वशिजामदशशांकाकाः ॥ अमुं तु भवति शूद्राणां मिति नागमदृष्टिर्वंधे ॥ ॥ अथ

तं सा०
१७

लां च सुमिति च ऊंडप्रकारेण दया ॥ तत्र च ॥ लाजे ॥
वचनेभ्यः ॥ तत्र वाक्पादादरात् ॥ ॥ तथा च तत्र ॥ ३० व ॥
लतां वृजेदिति साक्षाद्विशेषात् तथा स्त्रीणां मयि सर्ववैदिककर्तृत्वं न च ॥
मोममेति न गतं च नात् ॥ ॥ तथा नारायणकले ॥ अष्टाक्षरं महामंत्रः सप्तार्णः स्त्रीश्रुदयो ॥ प्रणवादिभ्यो मंत्रो न स्त्रीश्रु
देषु शस्यते ॥ इति सर्वत्र स्त्रीणां श्रुदवहारः सर्वेषां वा द्विगुणोजपः ॥ ॥ तत्र राजे ॥ यशुदं विहीयेत तत्संख्याद्विगुणोजपः
॥ कर्तव्यश्चांगसिद्धार्थं तदशक्नोतु भक्तिः ॥ न च दंगं विहीयेत तद्विशिष्टं मवाप्नुयात् ॥ ॥ तथा अंगसंहितायां ॥ यदि होमं
न शक्नोत्यात् पूजायां तर्पणे विवा ॥ तावत्संख्या जपे नैव वाक्पादा राधना दृते ॥ तावदंगद्वये नैव पुरश्चरणा माचरेत् ॥ ततः पुनरेव
दक्षिणां दद्याद्देजनाद्या देनादिभिः ॥ गुरुसंतोषमात्रेण सर्वसिद्धिर्भवेद्दुर्व ॥ सम्यक्सिद्धे कर्मत्रस्य पंचांगोपासने न च ॥ सर्वमं
त्राश्च सिद्ध्यंति तत्प्रसादात् कुलेश्वरि ॥ गुरुमूलमिदं सर्वं मित्याहुस्तत्र वेदिनः ॥ ॥ तथा एकग्रामस्थितो नित्यं गत्वा वंदेत वै गुरुं

रामः
१७

॥ गृहरेवपरं वृत्तं तस्मादादौ तमर्चयेत् ॥ तदंते महतीं पूजां कुर्यात्साधकस्तत्तमः ॥ सुवाशिनीं कुमारीं च नृषाणोरपि भूषयेत् ॥ मिष्टान्नं वडु
संस्कार्यं जुंजीत वंधुभिः सह ॥ एवमिदं मन्त्रमंत्रि साधयेत्सकलेष्वितान् ॥ ॥ अथवाच्यप्रकारेण ॥ पुरश्चरणमुच्यते ॥ अहोर्कस्य च
दोर्वा अचिः पूर्वमुपोषितः ॥ नद्यां तमुद्रागमिन्यां नाभिमात्रोदके स्थितः ॥ स्याद्दर्शमुक्तपर्यंतं जपेन्मंत्रमनन्याधीः ॥ ॥ नद्यभावे
न यद्वा पुण्योदके स्नात्वा अचिः पूर्वमुपोषितः ॥ ग्रहणादिविमोक्षांतं जपेन्मंत्रसमाहितः ॥ उपवासाभावे तु तत्रैव ॥ अथवाच्यप्रकारे
ण पुरश्चराणां विधिः ॥ चतुस्त्रयोपरागे च स्नात्वा प्रयतमानसः ॥ स्याद्दर्शमुक्तपर्यंतं जपेन्मंत्रसमाहितः ॥ दृष्ट्वा स्नात्वा सुसंकल्पे
विमोक्षांतं जपंचरेत् ॥ तावज्ज्ञादिकं कुर्याद्गृहणांतेश्चिः पुमान् ॥ इति जपान्मंत्रसिद्धिर्भवत्येव न संशयः ॥ ॥ योगिनी हृदये ॥ कं
त्योक्तविधिना मंत्रं कुर्याद्दोमं समाहितः ॥ अथवा तद्दर्शांशेन होमादींश्च समाचरेत् ॥ तथा अनंतरं दर्शांशेन क्रमाद्दोमादिकं चरेत्
तदंते महतीं पूजां कुर्याद्वास्त्राणां तोषणं ॥ ततो मंत्रस्यासिद्ध्यर्थं गुरुं संपूज्य तोषयेत् ॥ एवं च मंत्रसिद्धिः स्यात् देवता च प्रसीदति ॥ यद्य
पि पुरश्चराणां पदं पंचांगपरं ॥ तथा च जपहोमंतर्पणांचाभिषेको विप्रभोजनं ॥ पंचांगोपसनं च पुरश्चराणां मीष्यते ॥ तथापि ग्रहणा
दौ पुरश्चराणां पदं जपमात्रपरं स्त्र्योदयं समाभ्यासावच्छादित्यावधीत्यादौ तददर्शनात् ॥ न होमादरेनाप्युक्तं तर्हि पुरश्चराणां विदो
मादिरिति चेद्वचनादेव न च पुरश्चराणां पंचांगत्वात् सर्वत्र तदेव ॥ अथवाच्यं ॥ गुरुं संपूज्य तोषयेत् ॥ ततो मन्त्रमर्चयेत् ॥ तदंते महतीं पूजां कुर्यात् ॥

स. मा. ०
१८

नियमान्नान्यत्र होमादिग्रहणपुरश्चरणो होमादिविधानं
प्रयोगेयमिहिराणपुरश्चरणो होमादिविधानं प्रवृत्ती
पुरश्चरणो नाधिकार इति सर्वसम्मतमिति भावः ॥ ॥ ग्रहणदोषपुरश्चरणं न तु ॥ जययज्ञपरित्याज्यपितृयज्ञं करोति यः ॥ स न
वेदेवतादोही पितृसप्तनयत्यधः ॥ इति सनत्कुमारवाक्यात् ॥ एतेन च प्रवृत्तीणामुपछादं पंके गौरिव सीदतीत्यस्य पुरषार्थतयानुसृत्य
त्वं ॥ ॥ पुरश्चरणकालसुवाराहीये ॥ चंद्रतारा नुक्ते च शुक्लपक्षशुभे हनि ॥ आभेत्तु पुरश्चर्यां हरे सुप्तेन वाचरेदिति ॥ ॥ अथ पुरश्च
रणप्रयोगः ॥ तत्र तावद्भूमेः परिग्रहं कृत्वा पुरश्चरणं प्राकृतं तीयदिवसे क्षौराद्विकं विधाय वेदिकायाश्चतुर्दिशु क्रोशद्वयं क्रोशमेकं वा
क्षेत्रं चतुरस्रं विधाय आहारादिवहाराथं परिकल्प्य तत्र कर्मचक्रानुगुणं मंडपं विधाय कर्म तत्र च कुर्यात् ॥ उत्तरदिने स्नानादिकं विधाय शु
द्धः श्वनश्च श्वथो दुं वरप्रक्षाल्य मन्त्रं तमस्य वितस्ति मात्रा नूदश कीलान् ॐ श्रम्राय फडिति मंत्रेणाष्टोत्तरशताभिर्मतितान् दशदिशु ॐ
येचात्र विद्युक्ता रौमु विदिवान्तरिक्षगाः ॥ विद्युन्मृताश्च ये चान्य मम मंत्रस्य सिद्धिषु ॥ मयेतत्कीर्तितं क्षेत्रं परित्याज्यं विदूरतः ॥ अथ सर्व
नुते सर्वे निर्विघ्नसिद्धिरभूमे ॥ इत्यनेन वितव्या तेषु ॐ नमः सुदर्शनाय फडिति मंत्रेणाष्टोत्तरशताभिर्मतितान् दशदिशु ॐ
जयेत् ॥ ॐ ह्रस्वः स्वः रिडलो कपाला इहा गच्छेत्पावाह पंचोपचारैः पूजयेत् ॥ ॥ एवमन्यानपि ॥ ॥ तथा सुंदुमालार्या ॥ पुण्यक्षेत्रा

स. मा.
१८

देवंगत्वा कुर्याद्भूमेः परिग्रहं ॥ तथा ह्यमुकमंत्रस्य पुश्चराणां सिद्धयेत् ॥ ममेयं गृह्यते भूमि मंत्रो ये सिद्धतामिति ॥ ग्रामे कोशमितं स्थानं न
घादौ स्वेष्ट्यामता ॥ नगरादो वपिकोशं कोशयुग्ममथापि वा आहारादिविहारार्थं तावती भूमिमात्रे मेत ॥ क्षीरद्वयोद्भवान्कीलानस्त्रमं
त्राभिमंत्रितान् ॥ निखने दृशद्विभागे तेषु चास्त्रं प्रपूजयेत् ॥ लोकपालान् पुनस्तेषु गंधाद्यैः पूजयेत् सुधीः रिति ॥ ततो मध्यस्थाने क्षेत्रपालं
वास्तीशं च संपूजा सर्वविघ्नविनाशार्थं गणपतिं पूजयेत् ॥ यथा ॥ ॐ श्रुतेत्यादि अमुकगोत्रः श्री अमुकदेवशर्मा मन्त्रार्त्तवा मुकमंत्रपुर
श्चराणां कर्मणि सर्वविघ्नविनाशार्थं गणेशपूजामहं करिष्ये ॥ इति संकल्प्य वेदिमधो पंचोपचोरेः गणेशपूजयेत् ॥ तदुक्तं क्षेत्रपालादि
कंतत्र पूजये विधिवत्ततः ॥ क्षेत्रेशं वा सुनामानं विघ्नराजं समर्चयेत् ॥ दिक्कतिभ्यो वलिंदद्यात्ततः क्षेत्रं समाविशेत् ॥ ॥ ततो पाष
भक्तादिपूजितं देवताभ्यो वलिंदद्यात् ॥ ॥ ततो गायत्री जपेत् ॥ तथा च प्रातः स्नात्वा तु गायत्र्याः सहस्रं प्रयत्नो जपेत् ॥ ज्ञाता ज्ञातस्य पापः
स्य क्षयार्थं ततश्च द्वाद्वादशवार्य ॥ यत्प्रातः स्नात्वा तु गायत्र्याः अष्टं प्रयत्नो जपेदिति तत्पुनस्त्यं तपापशंकया ॥ ॥ संकल्पो यथा ॐ
ॐ श्रुतेत्यादि ॥ अमुकगोत्रः ॥ श्री अमुकदेवशर्मा ज्ञाता ज्ञातपापक्षयकामोऽद्यो न्नाहं सहस्रं समावित्री जपमहं करिष्ये ॥ तत उपवासं हवि
ष्यं वा कुर्यात्परदिने उषसि स्नानादिकं कृत्वा स्वस्तिवाचनपूर्वकं संपूर्णं कुर्यात् ॥ ॐ श्रुतेत्यादि अमुकगोत्रः श्री अमुकदेवशर्मा अमु
कदेवताया अमुकमंत्रप्रतिबंधको शेषदुरितक्षयपूर्वकं तत्तत्कालेन शशतितावत्काले अमुकमंत्रः

क तद्दशांशवास्याभोजनकर्मण्यहंकारिणे इति संकल्प्य होमं कुर्यात् ॥ दक्षिणादिकं तु पूर्ववत् ॥ ॥ अथ कर्मचक्रं ॥ दीपस्थानं समा
 धित्वा वृत्तं कर्मफलप्रदं ॥ चतुरस्रं भुवं भित्वा कोष्ठा निनवकं लिखेत् ॥ पूर्वकोष्ठादिविलिखेत् सप्तवर्गाननुक्रमात् ॥ लक्ष्मीशे मध्यकोष्ठे स्व
 रान् युग्मानुक्रमां लिखेत् ॥ पूर्वकोष्ठादितोयत्र क्षत्राद्यक्षरसंस्थितिः ॥ सुखं तत्तस्य जानीयाद्दत्तायुभयतः स्थितौ ॥ कोष्ठे कुक्षी उभे पा
 दो द्वे शिष्टं पुच्छमीरितं ॥ क्रमेणानेन विभजेन्मध्यस्थमपि भागतः ॥ तथा सुखस्यो लभते सिद्धिं कारस्थः स्वल्पजीवनः ॥ उदासीनः कुक्षि
 संस्थः पादस्थो कुक्षिमाप्नुयात् ॥ पुच्छस्थः पीड्यते मंत्री बंधनोच्चारनादिभिः ॥ कर्मचक्रमिदं प्रोक्तं मंत्रिणां सिद्धिसाधनं ॥ कर्मचक्र
 मविज्ञाय यः कुर्याज्जपयज्ञकं ॥ तस्य यज्ञफलं नास्ति सर्वानर्थयिकल्पते ॥ ॥ अथ मंत्राणां दशसंस्काराः ॥ गौतमीये ॥ जननं जीवनं
 पश्चात्ताडनं बोधनं तथा ॥ अभिषेको विमलीकरणाय नेपुनः ॥ तर्पणं दीपनं गृहिर्दशतामंत्रसंस्त्रियाः ॥ तथा स्वर्णादिपात्रे संलि
 ख्यमातृकामंत्रमुत्तमं ॥ काश्मीरं चंदनेनापि भस्मना वाथ सुवृते ॥ तथा काश्मीरं शतिसंस्कारे चंदनं वैष्णवे मत्तौ ॥ शैवे भस्मसं
 स्कारात् मातृकायां त्रलेखने ॥ मंत्राणां मातृकामध्यादुद्धारो मुननं स्मृतं ॥ यं क्वि क्रमेण विधिना मुनिभिस्तत्र निश्चितं ॥ प्रणवान्
 तरितां च त्वा मंत्रवर्णान् जपेत् सुधीः ॥ प्रत्येकं शतवर्णं जीवनं तदुदाहृतं ॥ मंत्रवर्णान् लिख्य ताडयेच्चंडनां भसा ॥ प्रत्येकं
 वायुवीजेन तत्संख्यां ताडनं मतं ॥ शैवादिमंत्रभेदेन प्रोक्तं इत्यत्र ॥ मुनी विलिख्य मंत्रं ॥ अस्तु प्रसूनेः कारवीरजे ॥ तन्मंत्रवर्णं

४५	४६	४७
४८	४९	५०
५१	५२	५३

व्यातेर्हन्त्याडेपेण बोधना ॥ तत्तन्मन्त्रोक्तविधिना ॥
 सामन्त्रं सुषुम्नामूलमध्यतः ॥ ज्योतिर्मन्त्रेण विधिवत्
 डी श्रुत्वा ॥ त्वर्णेन कुशतोयेन पुष्यतोयेन वातध्या ॥ तत्तन्मन्त्रोक्तविधिना ॥
 तं ॥ मधुना शान्तिमन्त्रेण वेष्टनवेचेतुमर्जनैः ॥ शवेष्टते न दुग्धेन तन्मन्त्रोक्तविधिना ॥
 पनमुच्यते ॥ जपमानस्य मन्त्रस्य गोपनं त्वप्रकाशकं ॥ संस्कारादशसंप्रोक्ताः सर्वतन्त्रेषु गोपिताः ॥ यान् हत्वा संप्रदाय न मन्त्री वा दित
 माप्नुयात् ॥ मन्त्रत्रयमिति श्रान्त्य कायिकं कामनं मायिकं नामयोषोणं योरुषं कर्मणामलं ॥ श्रान्त्यं तद्वयं ज्ञेयं विरुद्धं तन्मन्त्रत्रयं
 तारमायारमायेमाभूति तारमायारमावीजपुष्टितं मन्त्रमष्टोत्तरशतं जपेदित्यः ॥ ॥ तथा च विश्वसारे ॥ तारमायारमावीजपुष्टितेन ज
 पेन्मनुं ॥ शतमष्टोत्तरं चैव दीपयेत्साधकोत्तमः ॥ ॥ अथ कलावती दीक्षाप्रयोगः ॥ शिष्यः पूर्वमुपेक्षितः कृतनित्यक्रियः स्वप्तिवा
 चनपूर्वकं संकल्पं कुर्यात् ॥ ॐ श्रयेत्यादि श्रमुकगोत्रः श्रीश्रमुकदेवशर्मा धर्मार्थकाममोक्षप्राप्तकामोऽश्रमुकदेवताया अश्रमुमन्त्रदीः
 क्षामहं करिष्ये इति संकल्प्य गुरुं स्मर्यात् ॥ यथा ॐ साधु भगवानात्मा ॐ साधु ह मासे इति प्रतिवचनं अर्चयिष्यामीति वचनं ॐ अर्चय इ
 ति प्रतिवचनं ॥ ततो गंधपुष्पवस्त्रालंकारकंकणादिभिर्गुरुमभ्यर्च्य दक्षिणां जानुं धृत्वा पठेत् ॥ ॐ श्रयेत्यादि श्रमुकगोत्र श्रीश्रमुक

देवताशर्माश्रमुकदेवताशर्माश्रमत्कृत्वाश्रममंत्रदीक्षाकर्मणिश्रमुदेवताशर्माश्रममितिःपाशादिभिरन्यर्थागुह्येननवतंसहंष्टः
ए॥ॐवृत्तीस्मीतिप्रतिवचनं॥यथाविहितंदीक्षाकर्मकृत्यथाज्ञानतःकरवाणीतिप्रतिवचनं॥ततोऽगुह्यराचम्यद्वारदेशेसामान्यार्घ्यं
कुर्यात्॥तद्यथा॥त्ववामे त्रिकोणवृत्तभूविंवलिरव्या॥ॐआधारशक्तेनमः॥ॐकर्मयनमः॥ॐधृतिबोधनमः॥मध्योऽंअनन्तायनमः॥
इतिसंपूज्य षडितिमंत्रेणप्रक्षाल्यसाधारंयात्रनिधाय नमइतिमंत्रेणसंपूज्यश्रुङ्गामुदयासूर्यमंडलातीर्थमावाह्य॥ॐ
गंगेचयमुनेचेत्यादिनातीर्थमावाह्य॥ॐइतिगंधपुष्पाभ्यांसंपूज्यधेनुमुदायदश्याश्वोइत्यष्टधावाजपञ्चाशदितितर्जलेनद्वारम
न्युक्ष्यद्वारपूजासमाचरेत्॥तथाचत्रिकोणवृत्तभूविंवलरचयेत्ततः॥आधारशक्तिसंपूज्यतत्राधारविनिक्षिपेत्॥अत्रेण
यात्रंसंसाध्य हन्मंत्रेणप्रपूजयेत्॥निःक्षिपेत्तीर्थमावाह्यगंगादीन्युणवेणुतु॥दर्शयेद्देवमुडांवेसामान्यार्घ्यमिदंस्मृतं॥मंत्रये
त्युणवेनैवसामान्यार्घ्यमिदंस्मृतमितिगोतमीये॥वचनात्॥अष्टधाप्रणवाजयः॥विशेषार्घ्यतथादर्शनात्॥शक्त्वादेतुदशधातदर्घ्यत
थादर्शनात्॥ततोद्धारपूजा॥उर्ध्वदिग्बरेॐविद्यायनमः॥ॐमहालक्ष्मीनमः॥ॐसर्वस्वत्येनमः॥॥इतिशाखायां॥ॐविद्याय
नमः॥वामशाखायांॐक्षेत्रपालायनमः॥तयोःपश्चॐ॥ॐसुनायनमः॥देहत्यां॥ॐअस्त्रायनमः॥इतिपूजयेत्पु
ष्पवारिभिःशक्तेश्चेतद्द्वारदेवताभ्यांनमइत्येतावन्मात्रं॥ततोऽगुह्यराचम्यद्वारदेशेपूजादिषु॥गणेशक्षेत्रपालंचतदुक्तयोगिनीतद्वारां

॥०
२१

वयमुनाचैव लक्ष्मीवापजदिति विशषः ॥ विष्णु-
पुणवादिनमोतेन नाममंत्रेण पूजयेत् ॥ ततो द-
त्वां ॐ वासुपुष्पाय नमः ॥ ॐ दुष्प्रणो नमः ॥ ततो देव-
फडिति मन्त्रान् विकिरानादाय ॐ अथ स र्यं तु ते भूता ये भूता उ वि-
रेत् ॥ लाजचंदनद्वार्थं नमः ॥ ॐ उर्वक्षताय वाः ॥ विकिरा इति संदिष्टाः सर्वविघ्नो घनाशकाः ॥ ॥ तत्रा ॥ ॐ ह्रीं आधारशक्ति कमलासनाय
नमः ॥ इत्यासनं स पूजा आसनमंत्रं तस्य मेरुपृष्ठे त्रिभिः सुतलं द्वादः कूर्मो देवता आसनपरिग्रहे विनियोगः ॥ ॥ तथा च कुमारी तंत्रे ॥ माय-
बीजं समुच्चार्य आधारशक्तिं सुचरेत् ॥ कमलासनमालित्वा तं नमो तं प्र पूजयेत् ॥ मेरुपृष्ठे त्रिभिः प्रोक्तः सुतलं द्वाद ईरितं ॥ कूर्मो धेदे-
वता चैव आसनारोपणोपि ये ॥ विनियोगस्तु कथितः पठेद्भुजासनं ततः ॥ ॐ हृदित्वया धृता लोका देवित्वं विष्णुना धृता ॥ त्वं च धार-
यमानित्यं पवित्रं कुरु वासनमिति पठित्वा स्वस्तिकादि क्रमैर्गोपविशेत् ॥ तथा च तंत्रांतरे ॥ आदौ विष्णुं समुच्चार्य पश्चादासनं कल्प-
नं ॥ अथवा आसने स्थित्वा विष्णुनुत्सारयेत् सुधीः ॥ ततः पंचगव्येन मर्दुपं शोधयेत् ॥ ॥ तथा वगो तमीये ॥ पंचगव्येन तद्गृहं सं उ-
पचविशोधयेत् ॥ पंचगवांतु पलमात्रं दुग्धभागं गोमुत्रं तावदिष्यते ॥ द्युतं च पलमात्रं त्र्याङ्गो मयं तोलकद्वयं ॥ दधिप्रसूतिमात्रं

रामः
२१

स्थात्पंचगव्यमिदं स्मृतं ॥ अथवापंचगव्यानां समानं माग उच्यते ॥ मूलमंत्रेण समं च तेनेव परिशोधयेत् ॥ तेन सर्वविशुद्धिः स्यात्सर्वपाप
निवृत्तनं ॥ ततो दक्षिणे पूजा दद्यात्पि वामे सुवासितां वृणुणां न हस्तप्रक्षालनार्थं पात्रांतरं पृष्ठदेशे स्थापयेत् ॥ सर्वदिक्षु घृतपदीयांश्च
पुण्यांजलिर्भूत्वा वामे ॐ गुरुभ्यो नमः दक्षिणे ॐ गणाय तय नमः ॥ मध्ये अमुकदेवताये नमः ॥ तथा च कृतांजलिपुणे भूत्वा वामे गुरु
त्रयं यजेत् ॥ दक्षिणे च गणेशानं मूर्द्धि देवविभावयेत् ॥ ॥ ततो भूतशुद्धिः ततो मातृकायाः ततः प्राणायामः ततः पीठस्थासः
ततः ऋष्यादिस्थासः ततो मुद्रादर्शनं ॥ ॥ ततो ध्यानं ॥ ततो मानसपूजा ॥ ततो विशेषार्घ्यस्थापनं यथा स्ववामत्रिकोणचूर्तमंड
लं कृत्वा त्रिकोणसंपूज्य तत्र त्रिपदिकामारोप्य फडितिशंखं पुष्पांस्तदुपरि संस्थाप्य नम इति मंत्रेण गंधपुष्पाक्षतद्रव्यादिनिक्षि
प्य विमलजलेन क्षालं हंसं पंशं वलं रं मं मं नवं पं पं नं धं दं धं तं णं ठं डं ठं ढं जं जं जं चं डं घं गं खं कं श्रुः श्रुः श्रुः श्रुः ऐं ऐं ऐं ऐं लूं लूं लूं लूं
उं उं उं उं आं श्रं इत्यनेन मूलेन च पूरयेत् ॥ मंत्रं किं मंडलाय दशकलात्मने नम इत्यनेन त्रिपदिकायां श्रुं सूर्यमंडलाय द्वादशकल
त्मने नम इति शंख उं सोममंडलाय षोडशकलात्मने नमः ॥ इति जलसंपूज्य ॥ ॐ गंगे च यमुना चैव गोदो वरी सरस्वती ॥ नर्मदे सि
धुका वेरि जले स्मिन्संनिधिं कुरु इत्यनेनां कुशमुद्रया सूर्यं तं कालीं मावाह्यं शुकं ह्यहं हतिं स्वहृदया देवतां तत्रावा
ह्यहमिह वगुं वषडिति गालिनीमुद्रां प्रदर्शयन् प्राडिते जलवीनं न गमं सकली इत्यगंधपुष्पाभ्यां सत्तदेवतां संपूज्य

मा०
२२

तदपरिमितमुदयाद्यामुत्तमं नमः ॥ अथाजपत् ॥
नमः शिवयागालिनीयते ॥ अत्र दक्षपदं ॥
यतेनोदकेनात्मानं पूजोपयुक्तं च मृते न विरभु
ॐ जानाया नमः ॥ वामोरो ॥ राजाया नमः ॥ दक्षिणात ॥ ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ सुरवे ॥ ॐ अधर्माय नमः ॥ वामपार्श्वे ॐ अज्ञानाय नमः ॥
नामो ॐ अवेराजाय नमः ॥ दक्षिणापार्श्वे ॐ अनेश्वर्याय नमः ॥ हृदये ॐ अनन्ताय नमः ॥ ॐ यस्याय नमः ॥ अथ कर्ममंडलाय द्वादशक
लात्मने नमः ॥ ॐ सोममंडलाय षोडशकलात्मने नमः ॥ मंदकमंडलाय द्वादशकलात्मने नमः ॥ सप्तत्वाय नमः ॥ ॐ रजसे नमः ॥ तंतम
से नमः ॥ परमात्मने नमः ॥ आत्मात्मने नमः ॥ अंतरात्मने नमः ॥ ॐ जानात्मने नमः ॥ ॥ ततो ह्यप्रत्यक्षं पूर्वदिक् सरेषु पीठशक्ती
संपूज्या पीठमनुयजेत् ॥ तथा च अंशोरुगमयोर्विद्वान् प्रादक्षिण्येन देशिकः ॥ धर्मज्ञानं च वेदायां विन्यसेन्नमः सुधीः ॥ सुख
पार्श्वे नाभिपार्श्वे त्वधर्मादीन् युक्त्ययेत् ॥ ॥ ततो हृदये मूलदेवतानि वैश्वविनागंधाशेषं पूजयेत् ॥ ॥ तथा च निबन्धे विना नेवे
द्य गंधाशेषरूपचारैः समर्चयेत् ॥ तत उत्तमांगहृदाधारपादसर्वांगेषु मूलेन पंचपुष्पाजलिं दत्वा यथाशक्ति मंत्रं संजप्य गृह्यादि
न जपं समर्चयेत् ॥ तथा च निबन्धे पंचकृत्यस्ततः कृत्वा पुष्पाजलिमनन्यधीः ॥ उत्तमांगहृदाधारपादसर्वांगिकेन माता ॥ सर्वमे

रामः
२२

नत्योक्षणीयात्रस्थनवारिणाविदध्यातततः प्रोक्षायसोयविमृज्य पूर्ववत्संपूर्यवहिः पूजामारमेत् ॥ ततो वक्ष्यमाणशारदोक्तसर्वतोमंडपं
डलायनमंडलेषु पूजयेत् ॥ ॐ मंडलायनमइति मंडलं संपूज्य शालिभिः कर्णिकामधोमापूर्यतदुपरितंडुले रापूर्यविष्टं चाक्षतसंभु
क्तं तदुपरिविन्ध्यसेत् ॥ ततो मंडल एताः पूजयेत् तद्यथा पीठमध्यस्थाधारशक्तये नमः इत्यादि पीठमनृतं तत्तत्कल्योक्तपूजां कुर्यात् ॥
मंडले प्रादक्षिण्येन धूमार्चिषे नमः इत्यादिवक्ष्यमाणवद्रिदशकलां विन्ध्य संपूज्य ततो हेमादिरचितं कुंभं पंडिति प्राक्षाल्य चंद
नागुरुकर्पूरैर्धूपयित्वा त्रिगुणात्मना ॥ तंतुना संवेष्ट्य ॐ कुंभाय नमः इति गंधपुष्पाभ्यां कुंभं संपूज्य विसृज्य तं नवरत्नानि च निक्षि
प्य प्रणवमुच्चरन् ॥ कुंभपीठयोरेक्यं विभाव्य पीठे स्थापयेत् ॥ ॥ कुंभविधानं तु गोतमीये ॥ हेमं रौप्यं तथा ताम्रं मार्त्तिकं वा शक्तितः ॥
वित्तशार्धं न कुर्वीत कृते निफलमाप्नुयात् ॥ षट्त्रिंशदंगुलं कुंभं विसृज्य रोचति शालिनं ॥ षोडशं द्वादशं वापि ततो न्यूनं न काश्येत् ॥ ततः
कुंभप्रादक्षिण्ये सूर्यस्य कुंभं तद्विन्ध्य द्वादशकला विन्ध्य पूजयेत् ॥ ततः क्षीरं दुग्धं कषायं यणपलाशं च गुरुरावा ॥ तार्थोदके वा गं
धपुष्पैः सुवासितजले वा आत्माभेदेन मातृकां प्रातिरिक्त्य न देयं मंत्रं च प्रातिलोभ्येन जपन् कुंभं प्रयेद्वेवताधिया ॥ ततश्चंद्रस्यामृता
दिषोडशकला जले प्रादक्षिण्येन विन्ध्यत्यंशं मृत्तयि रत्नैः पूज्य च शंखं तं रंदां रं दुग्धं कषायादिद्वयो रापूर्य गंधाष्टकं विलो
प्य तस्मिन् जले स कलाः कलाश्चावाह्य पूजयेत् ॥ गजशृङ्गं त्रिंशदंगुलं ॥ गजशृङ्गं त्रिंशदंगुलं ॥ द्विविधं शक्तिविष्णुशिवसर्वं ॥ च

कर्पूरचोरकुंजमद्योचनाः।। जयमा।। ३३।। उत।।
 धाष्टकं स्मृतं।। चंदनागुरुकर्पूररतमारजलकुंज-
 नरोचनाजयमांसीगाठिपालातिशक्तेर्गंधाष्टकं।।
 नागुरुकर्पूररतमालावालाकुंजमरत्नचंदनकुष्टमिताशवस्य।।
 शकलात्रहागद्वतइहतिष्ठनइहसन्निधीनवधततोमूलसंत्रप्रतिलोमेनजयनमंत्रस्य देवतां मनसा ध्यायन् आसां प्राण प्रतिष्ठा
 कुर्यात्।। तद्यथा आं कुंजो हंसः धूम्राचिरादिवक्षिदशकलाः।। नां प्राणा इह प्राणाः एवं आं धूम्राचिरादिवक्षिदशकलानां जीव इह
 स्थितः।। आं धूम्राचिरादिवक्षिदशकलानां सर्वे दिवाणि आं धूम्राचिरादिवक्षिदशकलानां वाङ्मनश्चक्षुश्चोत्रघ्राणा इहागम्यसु
 खं चिरं तिष्ठंतु स्वाहेति प्राणान्युतिष्ठाप्य गंधादिभिः पूजयेत्।। ३३ धूम्राचिरादित्येष गंधोन इत्यादिनां पंचोपचारैः पूजयेत्।। शक्रश्च
 तुल्ये कमावाह्य पूजयेत्।। तद्यथा यंधूम्राचिरेनमः एव रं दुष्पाये लज्जालिने च ज्वालिते शविस्फुलिंगिने षं सुप्रिये सखरूपा
 ये प्रकपिलाये लम्बवहोये क्षंकवावहाये इति।। ॥ ततः सूर्यस्य तपिन्यादि द्वादशकलाः पूर्ववदावाहदिकं कृत्वा पूजयित्वा च
 धूम्राचिरेन पूजयेत्।। यथा कंनतपिन्येनमः।। एवं च वंतापिन्ये गंयं धूम्राये द्यं पंमरीये उं न ज्वालिते वंधं रवे दं सुधूम्राये जं थं

नोः॥ दांये जंतं विश्वाये अनं वो धिने ८८ धारिणे ८९ क्षमाये शक्तयेत्येकमावाहपाद्यादिभिः पूजयेत्॥ तथा च तंत्रे॥ कनाशासमु
दायो वाटडां द्वादशैरिता॥ ततः श्रुं डं श्रुं मृतादिकलाः पूर्ववदावाहनादिकं कृत्वा पूजयेत्॥ ततः प्रत्येकेन पूजयेत्॥ तद्यथा
श्रुं मृताये नमः॥ एवं श्रुं मानदाये पूषाये ईतये ३० उये ३१ रये ३२ श्रुं धये ३३ शशिये ३४ चंदिकाये ३५ कांठे ३६ एवं ज्योत्स्नाये ३७
त्रिये ३८ श्रीये ३९ श्रुं गदाये ४० पूर्णाये ४१ श्रुं पूर्णा मृताये शक्तयेत्येकमावाहपाद्यादिभिः॥ पूजयेत्॥ ॥ ततः सृष्ट्यादियं
चाशक्तलापूजा॥ तद्यथा सृष्ट्यादिकचवर्गदशकलाः पूर्ववत्प्राणप्रतिष्ठादिकं कृत्वा पूजयेत्॥ प्रत्येकपूजयेत्तं तु कं
मृत्यो नमः॥ एवं स्रं क्रदोगं मृत्यो घं मेवाये ४२ कांठे ४३ चंदे ४४ दूये ४५ जं स्थिराये ४६ स्थित्ये ४७ नं सिद्धे ४८ शक्तयेत्येकमावाहपा
द्यादिभिः पूजयेत्॥ ततः ॐ हंसः श्रुं चित्तदसुरं तरीदां सदा नावेदिवदतिथिर्दुरोणमत॥ नृषद्वरसदृशसद्यो मसद्व्रागे जा
नतजा श्रुदिजा क्रतुहृत्॥ इति जन्मावाहपाद्यादिपूजयेत्॥ ततो जरादि ८ तवर्गदशकलाः पूर्ववत्प्राणप्रतिष्ठादिकं कृ
त्वा पूजयेत्॥ ८ जराये नमः॥ एवं ८ पालितान्योः ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००
घाये शक्तयेत्येकमावाहपाद्यादिभिः पूजयेत्॥ ततः ॐ पुनः श्रुं चित्तदसुरं तरीदां सदा नावेदिवदतिथिर्दुरोणमत॥ नृषद्वरसदृशसद्यो मसद्व्रागे जा
नतजा श्रुदिजा क्रतुहृत्॥ इति जन्मावाहपाद्यादिपूजयेत्॥ ततो जरादि ८ तवर्गदशकलाः पूर्ववत्प्राणप्रतिष्ठादिकं कृ
त्वा पूजयेत्॥ ८ जराये नमः॥ एवं ८ पालितान्योः ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

तं. सा०
२४

पूर्ववत्प्राणप्रतिष्ठादिकं कृत्वा पूजयेत् ॥ यथा
ये वंशकारिणो शंभुत्ववेशं कृत्युत्येकमावाह
मिव वंशनाम्नृत्योर्मुक्षीय मामृतादिभिर्जप्त्वा
आवाह्यपूजयेत्प्रीताये नमः ॥ एवं संश्रुताये नमः ॥ अक्षयलं अमिताये धनं अमिताये ॥ शक्त्युत्पत्त्येकमावाह्यपाद्यादि
भिः पूजयेत् ॥ ततः पीतादिवर्गपंचकलाः पूर्ववत्प्राणप्रतिष्ठादिकं कृत्वा पाद्यादिभिः पूजयेत् ॥ ततः
तो निवृत्यादिस्वरूपोदशकलाः पूर्ववत्प्राणप्रतिष्ठादिकं कृत्वा पाद्यादिभिः पूजयेत् ॥ तद्यथा अनिरुत्येनमः एवं प्राप्तिष्ठा
ये अविद्याये ईशांतो उ अंधिकाये उदोषिकाये अवेचिकाये अमोचिकाये लंपराये लंभुक्ष्माये एतृक्ष्मा मृताये ऐशाना मृ
ताये ओं आप्यायिनो ओं व्यापिकानो अयोमरूपाये अः अनंताये शक्त्युत्पत्त्येकमावाह्यपाद्यादिभिः पूजयेत् ॥ ततः
द्विप्राप्तो विषयत्रो जगत्वांसः समिधते विष्णो र्यत्यरमं पदं ॥ विष्णुर्यो नि कल्पयत् तत्त्वहारूपारिपिंशतु ॥ आसिंचतु प्रजापति
क्षाता गर्भं दधातुते ॥ गर्भं देहि सिनीवालिंगं देहि सरस्वती ॥ गर्भं ते अग्नि नौ देवा बाधतां दुःकरमुजा ॥ इति जप्त्वा आवाह्यपूज
येत् ॥ ततः कलात्मकं तत्त्वस्थकार्यं निक्षिपेत् ॥ ततोऽथ पनसचूतपल्लवैरिंदुवस्त्रावेष्टितैः कल्पवृक्षतुल्यापयेत् ॥ ततः

रामः
२४

कुं न निर्मलेन क्षौरगुमेन संवेष्टु मूलेन कुं न मूर्तिं सकल्य यथोक्त रूपेण देवतां ध्यात्वा तत्रावाहयेत् ॥ यथा मूलेन मुञ्चार्थं मु
कुर्यात् ॥ इति छत्रहस्तनिधेहि ३ हस्तं ह्येवास्त्रहस्त्यावाहनं कृत्वा हस्तमिव गुरुदेवतां गौरीं चोसं कृत्वा वमिति धेनुमुदया मृती
हस्त्यपरमी कुर्यात् ततः प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा षोडशोपचारैः पूजयेत् ॥ तत्रार्घ्यपात्रान् गौतमीये ॥ अर्घ्यपात्राणि पात्राणि पात्रा
स्यापित्रयं तथा ॥ तद्येवाचमनीयानि पात्राणि च विभागसः ॥ तथा करणाद्यैर्वल्पादेकमेकप्रशस्यते ॥ किंतु सामान्यविशेषार्घ्य
द्वयस्यावश्यकत्वं ॥ तथा च ॥ न वरते श्वरे ॥ एकपात्रं न कर्तव्यं यदि साक्षात् महेश्वरः ॥ मंत्राः परां सुखायांति आपदश्च यदे
पदे ॥ इह लोके च दारिद्र्यं मृते च पशुतां वुजेदिति यथा मूलमुञ्चार्थं मुकुदेवतायेनमः ॥ तत्पात्रं नम इति पादां वुजे ॥ एतद्वा
माकदूर्वां विष्णुक्रांताभिरारितं ॥ ततः स्वधामंत्रेण वदन् दद्यादाचमनीयकमिति त्रसुधापाठं कुर्वतः ॥ सुधाशब्दस्यामृतवा
चित्वा दमृतस्य जलवाचित्वादिदमाचमनीयवमिति वदति तत्र स्वधत्वाचमनीयं च त्रिवारं सुखं वुजे ॥ स्वधेति मधुपर्कं च
पुनराचमनीयकमिति सीमंशं तद्वृत्तवचनात् ॥ अमुं मधुपर्कं ततः कुर्यात् जलमंत्रेण देशिकः ॥ सुधानुना ततः कुर्यान्म
धुपर्कं सुखां वुजे ॥ तेनैव मनुना कुर्यादक्षिराचमनीयं ॥ अक्षिराचमनीयं दद्यादाचमनीयकमिति वचनद्वयं ॥ तद्वर्णने
देनवावस्थापनीयं ॥ श्रद्धां पुण्यं चोच्यते ॥ इति तत्त्वार्थः ॥ एव तारस्यागार्थकतेनिकेवित् ॥ ॥ केचित्तु सहीर्थ

तं सा.
२५

तृतीयां वदंतः वत्सधेति वदं न॥ १॥ नृजलमं
मुधेति वकारात्प्रागावोधकत्वात् कंचत्वागाध
धाशब्दे गृह्यते न तु वमिति तथा हि मनः स्वधात्वात्
॥ तेनाचमनीयं स्वधेति श्रुत्वाणामप्यायं च वत्सावधं
हेति गंधपुष्पाक्षतयवकुशागुतिलसर्षपदूर्वात्मकम
॥ स्वधाश्रयोदधिमधुमिश्रिते तदुक्तं मणीषिभिः ॥ एवं पुनराचमनीयं स्वधेति ॥ ततश्चानीयं निवेदयामि ॥ ततो वस्त्रं यज्ञोपवीताः
निनमो तेन दद्यात् ॥ ततो मूलमंत्रं पुष्टितमातृकावर्णितं तत्र न्यासस्थाने पूजयित्वा चंदनकपूरकालागुर्वात्मकं गंधं दद्यात् ॥ त
थाच निवंधे गंधश्च न कपूरकलागुरुमिश्रितः ॥ ततः पुष्पाणि बोधततश्चावरणपूजा सर्वत्र दाने मूलमंत्रोच्चारणं ॥ ततो
गुग्गुल्वगुरुगुल्मीशर्करामधुचंदनं घृतात्मकं धूपं दद्यात् ॥ तथा च गुग्गुल्वगुरुगुल्मीशर्करामधुचंदनैः ॥ धूपयेदाज्यसंमिश्रैर्ना
चैर्देवस्य देशिकः ॥ विशेषतस्तु तंत्रांतरे ॥ पिताज्यमधुसंमिश्रं गुग्गुल्वगुरुचंदनं ॥ षडंगधूपयेत्तत् सर्वदेवप्रिये सदा ॥ रोग र
गहरोगदकेशो मुनरु जतु लघु पत्रविशेषा वक्त्रे विरजितवारिजमुद्रा धूपवर्तिहस्तुंदरिभद्रा ॥ गुग्गुल्वगुरुलंदारु पत्रं म

रामः
२५

लयसंभवं॥ क्रीवरमगुहं कुण्डलसर्जसंधनं॥ हरीतकीं नखीलाक्षां जगमांसी च शैलजां॥ षोडशांगं विदुर्धूपं देवैः पेत्रैश्च कर्मणि॥
मधुसूतं घृतं गंधं गुणलघुं शैलजं॥ चंदनं सिद्धं सिद्धार्थं दशांगं धूपं दद्यात्॥ ततः कर्पूरं गर्भिण्यां वत्सिकया दीपं दद्यात्॥ तथा
च वत्सिकं कर्पूरं गर्भिण्यां तिलकेन वा॥ आरोग्यादर्शयेदीपानुच्चेः सौरभं शालिनः॥ शारदा घृतं॥ विशेषतस्तु तत्र तत्र जलं दत्वा
उपवासांतरांतरं॥ ॥ ततो नैवेद्यानि दद्यात्॥ गंधादिदाने विशेषतस्तत्रांतरं॥ मध्यमानामिकां गुह्यं गुह्यं गुह्यं गुह्यं गुह्यं गुह्यं गुह्यं गुह्यं
ति॥ दद्याच्च विमलं गंधं मूलमंत्रेण साधकः॥ अंगुष्ठं तर्जनीं म्यां च चक्रेषु धूपं निवेदयेत्॥ यथा गंधं तथा देवि धूपं दद्याच्च वक्षणाः
॥ मध्यमानामिकां तु मध्यपर्वणि देशिकः॥ अंगुष्ठां देवेशि धृत्वा धूपं निवेदयेत्॥ उत्तोतनं त्रिधा कृत्वा गायत्र्या मूल
योगतः॥ तत्त्वात्पुद्गला देवि नैवेद्यं तु निवेदयेत्॥ मूलेनाचमनं दद्यात्तां वृत्तं तत्पुद्गला॥ मूलेन करस्येति शेषः॥ तथा त
तः समर्थं यद्द्वयं घण्टावाद्यं जयस्वनेः॥ तथा राघवमहः॥ धूपमाजनमंत्रेण प्रोक्ष्या च्छास्तेनानुमा॥ अस्त्रेण पूजितां घण्टां
वादयेत्तु गुह्यं देहेत्तां जयध्वनिं तत्रो मंत्रं॥ मातः सः हेतुदीर्घं च॥ अभ्यासा वादयन् घण्टां सुधूपं धूपयेत्ततः॥ ॥ मोनमीये
॥ उत्ताय दृष्टिपथं तं घण्टां वामदिशि स्थितां॥ वादयन् वामहस्तेन दक्षहस्तेन चार्पयेत्॥ एवं दीपदानेऽपि नैवेद्यं दत्वा वादयन्
ति॥ ॥ यामले॥ निवेदयेत्तु पुरोभागे गंधं पुष्पां च पुष्पां॥ दीपं दत्वा तोदयन् पुरतो वामवामः॥ वामतस्तु तथा

२६

येवामेवदक्षिणे॥ नैवेद्यं दक्षिणे भागं पुरतो वाम
एवंपक्वं च देवता वामे आनंदक्षिणे इति तु सांप्रदा
सितावर्ति वामनोरक्तवर्तिकं॥ पक्वापक्वविभेदेन
त्वरसहस्रं शतं वासं जप्यगुह्यादिना जपं समर्पयेत्॥ मंत्र
स्य दशसंस्काराः पूर्वोक्तेन तनो गुरुः शिष्यमानीय बोधयितुं मंत्रेण शि
ष्यात्मानं वस्त्रेणाच्छाद्य शिष्यां जलं पुष्पैः पूरयित्वा गुरुः स्वयमेव मंत्रमुच्चरन् कलशदेवता प्रीत्यै क्षेपयेत्॥ ततो नेत्रवंधं हरीत
क्यगर्भास्त्ररे आशीनं शिष्या आत्मयोगं कुमादुत श्रुत्वा दिवं विधाय मातृकां मनुजपन् मूलेन संधिते स्तोत्रे सप्तमभिषिंचेत् शिष्यो
वशिष्टजलेनाचम्य धौतवाससी परिधाय गुरोः सचिधायुषा वशत तमेव गुरुं रासनो देवतां शिष्यसंक्रांतां तयोरेकं संभा वयनं गंधा
दिभिः पूजयेत्॥ ॐ महामारे द्रुं पद इति मंत्रेण शिष्यस्य शिखावध्वासंस्थ कलान्यासं कुर्यात्॥ तद्यथा पादादिनुपयंतं पर्यन्तं निवृ
त्त्येनमः॥ जानुनो नाभौ पर्यंतं ॐ प्रतिष्ठायेनमः॥ नाभेराकंठं ॐ विद्यायेनमः॥ कंठादाललाटं ॐ शान्तेयेनमः॥ ललाटादुत्तरं ध्रुव
र्धंतं ॐ शान्तेयीतायेनमः॥ ध्रुवरंध्रादाललाटं ॐ शान्तेयीतायेनमः॥ ललाटादाकंठं ॐ शान्तेयेनमः॥ कंठाभिर्नाभिपर्यंतं ॐ विद्या
येनमः॥ नाभेर्जानुपर्यंतं ॐ प्रतिष्ठायेनमः॥ जानुनोपादपर्यंतं ॐ निवृत्त्येनमः॥ ततः शिष्यस्य शिरसि हस्तं दत्वा षोडशशतं जप्त्वा श्रु

- जा

रामः
२६

मुकमंत्रं ददाति शिष्या हस्तजलं दद्यात् ॥ तथा वासिष्ठे ततस्तद्विरसि खहस्तं दत्वा शतं जपेत् ॥ अष्टोत्तरं ततो मंत्रं दद्याद्दुदकपूर्व
कं ॥ श्रावयोस्तुल्यफलदो भवत्ववमुदीरयेत् ॥ ततो ददत्वेति शिष्या वृथात् ॥ ततश्चाद्यादियुक्तं मंत्रं गुरुः दक्षिणकर्णमंत्रिः श्रावये
त् ॥ ॥ तथा च गोतमीये ॥ न्यासजालं तस्य देहे गुरुः संन्यसेयत् ततः ॥ दक्षकोर्णवदेन्मंत्रं त्रिवारं पूर्णमानसः ॥ दक्षेति द्विजाति
विषयः ॥ तथा वतंत्रे दक्षकोर्णविशो विशा मेकोच्चारणायोच्चेत् ॥ विधिरेष द्विजातीनां स्त्रीश्च दाणांच वामतः ॥ ततो गुरुचरणौ
दंडवत्पतित एव तिष्ठतः ॥ ततो गुरुः ॐ उद्दिष्टवत्समुक्तोऽसि सम्यगाचारवान् भव ॥ कीर्तिश्रीः कांतिमेधायुर्वलारोग्यं सदा सुते
॥ इत्युत्थापयेत् ॥ विश्वसारे दक्षकोर्णवदेन्मंत्रं अष्टादिकसमन्विते ॥ तथा तस्मिन् क्षणे देवि जपेन्मंत्रं शताष्टकं ॥ गुरुरिति सर्वे ॥
दत्त्वा मंत्रं ततो देवि शतमष्टोत्तरं ततः ॥ इति यामले ॥ शारदायां ॥ गुरो लब्धांशुने विशा मष्टकत्वा जपेत्सुधी ॥ गुरुमंत्रं देवतानां मे
कांसं भावयेद्विद्याः ॥ इति वचनसु तत्तद्भावनापरं जपविषयं तत्रांतरं ॥ शतं जपेत्तद्गुह्येनिकटे त्रिदिवं वसेत् ॥ नो चेत्संवा
शिणी शक्तिः गुरुमेति संशयः ॥ ॥ ततो दक्षिणा ॥ ॥ ॐ कुशतिलजलान्यादाय ॐ अष्टोत्तरादिह ते तदमुकमंत्रं गृह्णापुतिष्ठा
र्थं दक्षिणा मिदं सुवर्णं अमुकगोत्राया मुकदेवस्य ॥ गुरुर्विशुद्धं संप्रददे ॥ शरीरमर्थघाणांश्च सर्वतस्मै निवेदये ॥ ततः
प्रभृति कुर्वीत गुरोः पियमननाधीः ॥ यथा हि ॥ मंत्रोक्तेः ॥ निवेदयेत् ॥ ॥ स्वतंत्रे दक्षिणानियमो यथा ॥ गुरुतः दक्षिः

सा.
२७

एतद्दशा तुत्यासायशिवामने ॥ सर्वस्ववातदर्वेव
वर्त्तदक्षिणांदशा द्वाश्चादत्यंशायस्त्रिनी ॥ नृमिंदु
नित ॥ गुरुसंतोषमात्रेण दुष्टोमंत्रोपसिध्यति ॥ अ
ज्य सर्वकर्माणि कारयेत् ॥ विज्ञाशाष्टनिहंत्याभु पुरा ॥ १ ॥ पुर्यशोधनं ॥ गुरुदेववंचयित्वा यः कुर्याद्वनसंचयं ॥ तेन भद्रं ज्यते नेव दि
यते राजतत्त्वैः ॥ ततो मिष्टान्नपानादिना ब्राह्मणान्परितोषयत्यभुंजीत ॥ दिक्षादिवसे गुरुशिष्या यो ह्यपवासदोषमाह ॥ योगिनी
तंत्रे ॥ मंत्रंदत्त्वा गुरुष्वेव उपवासं यदाचरेत् ॥ महाधकारे नः क ह्मिर्भवति नान्यथा ॥ दीक्षां कृत्वा यदा मंत्री उपवासं समाचरेत्
॥ तस्य देवः सदा हृष्टः शायंदत्त्वा पुरं व्रजेत् ॥ यद्यत्र होमः क्रियते तदा तद्विधानं वक्ष्यामः ॥ इति कलावतीदाक्षासमाप्ता ॥ ॥ अथ
पंचायनीदीक्षाः ॥ तत्र ग्रामतः ॥ नवानीं तु यदा मध्ये ऐशान्यां मच्युतं यजेत् ॥ आग्नेयां पंचवक्त्रं च नैर्ऋत्यां गणनायकं ॥ वायव्यं
तपनं चैव पूजा क्रमः ॥ यदा तु मद्योगो विंद ऐशान्यां शंकरं यजेत् ॥ आग्नेयां गणनाथं च नैर्ऋत्यां तत्पनं तथा ॥ वायव्यां
विक्रां चैव भोग नैर्ऋत्यां ॥ शंकरं तु यदा मध्ये ऐशान्यां मच्युतं यजेत् ॥ आग्नेयां तपनं चैव नैर्ऋत्यां गणनायकं ॥ वायव्यां
पार्वतीं चैव स्वर्गं ॥ अदित्यं च यदा मध्ये ऐशान्यां शंकरं यजेत् ॥ आग्नेयां गणनाथं च नैर्ऋत्यां केशवं यजेत् ॥ वाय

रामः
२७

तं सा.
२८

श्वेतं वटं वकुलमेव च ॥ पंचयज्ञं मनुकुरु
गं सरकतं नीलं चैति यथा क्रमात् ॥ इति ॥ ॥ निबंध
लेखनं ॥ मूलमंत्रेणाष्टमंत्रितैरभिषेचयेत् ॥ अष्ट
दशा ततः शिष्यो चयेदु वं ॥ यथा दीक्षांतरं शंख मभ्यर्च्य ताक्षरं तदं वुनाभिषि-
॥ ॥ तत्राच तत्राप्यशक्तः कश्चिच्च दत्तमभ्यर्च्य साक्षरं ॥ तदं वुनाभिषि-
पदेशोत्तरं विधिः ॥ इति संक्षेपदीक्षा ॥ ॥ उपदेशांतरमाह ॥ चतुसूर्यग्रहे तीर्थे सिद्धक्षेत्रे शिवालये ॥ मंत्रमात्रप्रथमं
पदेशः स उच्यते ॥ ॥ अथ सर्वतोभद्रमंडलं ॥ चतुरस्रं चतुःकोष्ठे कांस्तूत्रं समन्वितं ॥ चतुष्षपिचकोष्ठेषु कोणस्तत्र चतुष्टयं
॥ मध्ये मध्ये यथा मत्स्या भवेयुः पातयेत् तथा ॥ पूर्वापरं यत्तद्देहे मंत्रीयो म्यात्तरायते ॥ पातयेत्तेषु मत्स्याषु समं तत्र चतुष्टयं
॥ पूर्ववत् कोणकोष्ठेषु कांस्तूत्राणि पातयेत् ॥ तद्दृष्टे मत्स्याषु दद्यात् तत्र चतुष्टयं ॥ ततः कोष्ठेषु मत्स्याः स्युः तेषु तूत्राणि
पातयेत् ॥ यावत्तत्तद्व्यमं त्री षड्त्रिंशच्च पदान्यापि ॥ तावत्तेनैव विधिना तत्र तूत्राणि पातयेत् ॥ षड्त्रिंशतामदेर्मध्यस्थिः
स्वयं स लक्षणं ॥ बहिः तत्रानवेत्ती ठं यं क्रियुमेव वीथिका ॥ द्वारसोभोपशोभास्तद्धि शान्तां परिकल्पयेत् ॥ शास्त्रोक्तविधिना

शामः
२८

मन्त्री ततः पद्मं समा लिखेत् ॥ यद्वाक्षेत्रस्य संज्ञा द्वादशांगं वहिः सुधीः ॥ तन्मध्यं विभजेद्वै त्रिभिः समभिनागतः ॥ आद्यं स्यात्कर्णः
कास्थानं केशराणां द्वितीयकं ॥ तृतीयं तंत्रमुत्राणां मुक्तांशेन देलाग्रहं ॥ वाह्यं च तंत्रांतरालस्य मानेन विधिना सुधीः ॥ विधाय केश
राग्रेषु परितोर्द्ध निशाकरान् ॥ लिखित्वा संधि संस्थानि तत्र सूत्राणि पातयेत् ॥ दलाग्राणां च यन्मानं नाट्यं तत्र मालिखेत् ॥ तदंतर्वा
लतन्मध्यं सूत्रस्योभयतः सुधीः ॥ आलिखेद्वाह्यहस्तेन दलाग्राणि समततः ॥ दलमूलेषु युगशः केशराणि प्रकल्पयेत् ॥ एतस्मा
द्वाराणां प्रोक्तं यं कजं तंत्रवेदिभिः ॥ यदानि त्रीणि पादार्थं पीठकोणेषु मार्जयेत् ॥ अवशिष्टैः यदैर्विद्वान् पीठमात्राणि कल्पयेत् ॥ य
दानि त्रीणि संस्थानि मार्जयेत् यं क्रिनेदतः ॥ दिक्षु द्वाग्राणि रचयेत् द्विचतुःकोणैस्ततः ॥ यदैस्त्रिभि रधेकेन सोभांस्तु द्वारपार्श्व
तः ॥ उपशोभास्तुरेकेन त्रिभिः कोष्ठेन रंतरं ॥ अवशिष्टैः यदैः यद्भिः कोणानां स्याच्चतुष्टयः ॥ रंजयेत् यं च भिर्वर्णै मंडलं तन्मनोह
रं ॥ पीठं हरिद्रावर्णं स्यात् सिततंडुलसंनवं ॥ कुसुमवर्णमरुणं लक्ष्मंद्युपुलाकजं ॥ विल्लादिपत्रजं स्यात् मित्युक्तं यंच वर्णकं
शृंगलोत्सेधविस्ताराः सीमारेखाः सिताः शुभाः ॥ कर्णकोणं पीठं वर्णं न केशराण्यरुणं न च ॥ शुक्लवर्णानि पत्राणि न च मन्त्री न स्या
मलेन च ॥ रंजसारं रंजयेवापि मन्त्री पीतेव कर्णिकाः ॥ चकाराः पीतरेखाः स्यु ररुणानि दलाद्यपि ॥ संध्येयः लक्ष्मव ॥ शुभं पीनाय
सितेन वा ॥ रंजयेत् पीठभागानि पादाः स्यु ररुणायुक्तं पीठं कोणं ॥ तान् वीथीषु च चतुष्टयि ॥ आलिखेत् ॥ रंजयेत् ॥ रंजयेत् ॥

पुष्पफलाविता॥ वरौर्नानाविधेः च नः सर्वदृष्टिः
 न्यसितकानिच॥ तिस्रोरेखावहिः कुर्यात्सितरक्ताः
 द्वादशधासुधीः॥ पातयेत्तत्र सूत्राणि कोष्ठाणि
 त्पीठं पंक्त्या नैवात्र वीथिका॥ द्वादशोनेयथा पूर्वोक्तं न न दृश्यते॥ अवशिष्टेः पदेः कुर्यात् षड्विकोणानितत्रवित्॥ विद्वद्
 पूर्ववदेष मेवं वामं डलं स्मृतं॥ चतुस्ते चतुःषष्टि पदान्याश्च ये सुधीः॥ पदे चतुर्भिः पदं स्यान्मध्योत्तरितः पुनः॥ वीथी च
 तमुकुर्वति मंडलांताव वीथिकाः॥ दिगांतेषु चतुर्षु भुज्जानि समालिखेत्॥ विदिगांते चतुर्षु काणि भित्ताषोडशधा सुधीः॥ मा
 र्जयेत्स्वस्तिकारं को ष्वेतपीता हारामितैः॥ रजोभिः पूरयेत्तानि स्वस्तिकानि शिवादिभिः॥ प्राक्प्रोक्ते नैव मार्गेने शेषमन्यत्समापये
 त्॥ नवनाभमिदं प्रोक्तं मंडलं सर्वसिद्धिदं॥ पंचारमंडलं प्रोक्तं मेतत्स्वस्तिकवर्जितं॥ दीक्षायां देवपूजायां मंडलां च वतुष्यं॥ स
 र्वतंत्रां सारेण प्रोक्तं सर्वसमृद्धिदं॥ ॥ अथ मंत्रिणां हितार्थाय त्रिलोहीतार्थाय त्रिलोहीमुद्रा निरूप्यते॥ सोमसूर्याभिरु
 पाः स्युर्वर्णा लोदत्रयं तथा॥ शैव्यमिदं स्मृतो हेम सूर्यसामोऽङ्गाशनः॥ लोहभागाः समुद्दिष्टाः स्वराद्यक्षरसंख्याया॥ तैर्लोहेः
 कारयेत्मुद्रा समं कल्पितसंगता॥ एषु स्वराः स्मृताः सोम्याः स्युर्वाः सौराः शुभोदयः॥ श्रानेया व्यापकाः सर्वे सोमसूर्याग्निदेवतैः

॥ स्वराः षोडशः विख्याताः स्युर्गते पंचविंशतिः ॥ व्यापकादशतेका मधनधर्मप्रदायिनः ॥ साष्टं सहस्रं संजय सृष्टा तां जुहुयात्ततः ॥
तस्यां संपादयेन्मन्त्री सर्पिषा पूर्वसंख्याया ॥ पूर्वसंख्यायाश्चोत्तरसंख्याया ॥ निक्षिप्य कृते तां तुडा महिषकोक्तवत्सना ॥ आवा
ह्य पूजयेद्देवी उपचाराभिधानतः ॥ अभिषिच्य विनीताय दद्यात्तां मुडिकां गुरु ॥ इयं मुडा क्षुद्ररोग विषाज्वरविनाशिनी ॥ वा
लं चौरमृगादिभ्यो रक्षां कुर्याद्विशेषतः ॥ युद्धे विजयमाप्नोति धारयेन्मनुजेश्वरः ॥ मंत्रसिद्धिकरी पुंसां चतुर्वर्गफलप्रदा ॥
धारयेन्मनुजो नित्यं देवतुल्यो भवेद्भुवि ॥ क्षुद्रः शत्रु अभिषिच्येति पूर्वोक्तदीक्षापद्धत्युक्तविधिना घटं संस्थाप्य तत्तत्काले
क्तदेवतामावाह्य यथापचारतः संपूज्य सान्निध्यः सभिषिच्य तस्मै दद्यादित्यर्थः ततो गुरवे दक्षिणां दत्त्वा महांतमुत्सवं कुर्या
त् ॥ गोपांगना केलिविलासमुखं संसारदावानलमंगदक्षं ॥ बुद्ध्यादिबृंहारकवदितं ध्रुवं देसु कुंदं जगदेकनाथं ॥
इति श्री कृष्णानंदविद्यावागीश भट्टाचार्यविरचिते तंत्रसारे प्रथमः परिच्छेदः ॥ १॥ ॥ अथ सामान्यपूजापद्धतिः ॥ ब्राह्मे
मुहूर्ते उत्थाय मुक्ताखापः सहस्रदलकमलावस्थितं धृतवर्णादिभुजं वरामय करं श्वेतमाल्यानुलेपं स्वप्रकाशस्वरूपं स्ववाम
स्थिताया उरु रक्तशक्त्या स्वप्रकाशस्वरूपया सहितं गुरुं ॥ तत्र माननोपचारैराग्राधानमस्तु र्यात् ॥ अखंडमंडलाकारतया नयेन
चराचरं ॥ तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥ इति सामान्यपूजापद्धतिः ॥ १॥ ज्ञानां जनशलाकया ॥ चक्षुर्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

॥ ततो मूलादिवृत्तं धातं मूलविद्यां विभावयेत् ॥
 तुभावयत्तु लव्यां शरीरमपि चिंतयेत् ॥ अहं देवो न
 प्रातः कृत्यस्य नित्यतामाह गोतमीये इदानीं पूर्वह
 नानसिद्धिः स्यात्तत्र कंच प्रपश्येत् ॥ ॥ यामले प्रातः कृत्यमहं वातु यो देवीं न कृतितां चयेत् ॥ निष्कृता तस्य पूजाया स्त्रोचहीनाय
 धात्रिया ॥ ॥ लक्ष्मीकुलार्णवे ॥ संध्याया देविहीनो यो न दीक्षाफलमाप्नुयात् ॥ इति वदन्त तस्या आवश्यकत्वं ॥ वैदिकसंभ्यानं
 तं संवत्संभ्या कुर्यात् ॥ तदुक्ते वैदिकीं तां त्रिकीं संध्यां यथोक्तं नमयोगतः ॥ ॥ अथ संध्याप्रयोगः ॥ तत्र शक्तिविषये ॐ आत्मतत्त्वाः
 यत्वाहा ॥ ॐ विद्यातत्त्वायत्वाहा ॥ ॐ शिवतत्त्वायत्वाहा ॥ अथ च वसनमात्रं ॥ तथा च शक्तेरुच्चतंत्रतंत्रे आत्मविद्या शिवे सत्त्वे रा
 चमे साधकागुणी ॥ वद्विजायां परे दत्वा भुङ्क्ते न पाथ सो प्रिये ॥ ॥ ततो जले ॐ गंगे चेत्यादिना तीर्थमावाह्य मूलेन कुशेन त्रिवारं भू
 मोजलं निक्षिप्य सप्तधा तज्जलेन मूर्द्धनमभिषेचयेत् ॥ ततः षडंगं न्यासं कृत्वा वामहस्ते जलं निधाय दक्षिणहस्तेन जलमाच्छाद्य ह
 यं रं लं वं इति मंत्रेणाभिमंत्र्य मूलमुच्चरेत् ॥ गलितोदकविंदुमिस्रत्वं मुद्रया मूर्द्धिसप्तधा लुक्षणां कृत्वा शेषजलं दक्षहस्ते समादाय ते
 नैऋत्यात्वा इदं दद्यात्कृष्यापापं प्रक्षाल्य स्वर्गां तज्जलं पापहृषं ध्यात्वा विंगलया विरेच्य पुरः कल्पितवजुशिलायां पडिति मंत्रेण तज्जलं

ताडयेत् इत्याद्यमर्षणं ॥ तथा च गौतमीये ॥ आचम्य विधिमंत्री शुद्धो देशे च संविशेत् ॥ जले संयोज्य तीर्थानि त्रिवारं मूलमंत्रतः ॥ क्षि
पेद्ममौकुशाग्रेण सप्तधा मूर्द्धि शेषयेत् ॥ तत्रांतरे वामहस्ते जलं गृह्य गदितो द्वाविंशतिभिः ॥ सप्तधा प्रोक्ष्य कृत्वा मूलमंत्रं समुच्चरन् ॥
अवशिष्टो द्वादशे हस्ते संगृह्य बुद्धिमान् ॥ इउया गृह्य देहांतः क्षालितं पापसंचयं ॥ हृत्स्वर्णं तदुदकं दक्षनाद्या विस्वनं ॥ दक्षहस्ते
च तन्मंत्री पापहृत्पविचिंत्य च ॥ सुरतो वज्रपाशाणे निक्षिपेदस्त्रमुच्चरन् ॥ अन्यत्रापि षडंगन्या समाचर्य वामहस्ते जलं ततः ॥ गृहीत्वा
दक्षिणेनैव संघुटकारयेद्बुधः ॥ शिववायुजलं पृथ्वी वद्वितीये स्त्रिया पुनः ॥ अभिमंत्र्य च मूलेन सप्तधा तत्त्वमुदयायै ॥ निक्षिपेत्तज्ज
लं शेषं मूर्द्धि दक्षे निधाय च ॥ ततो हस्तं प्रक्षाल्या च म्या ऊँ ह्रस्वः ॐ ह्रिनिः सूर्यः आदित्यमंत्रेण सूर्यायार्घ्यं दत्वा सूर्यमंडलं स्थापयेत् ॥
शुक्लदेवतायेन मइति तत्तद्वायवा त्रिवारं जलं निक्षिप्य तत्तद्देवताया गायत्रीं जपेत् ॥ ॥ अर्घ्यानंतरं ज्ञानार्णवे ॥ ततश्च प्रजपे
द्दीमान् गायत्रीं परमाक्षरीं ॥ गायत्रीं तु त्स्नानप्रकरणे बोद्धव्या ॥ ॥ नंदिके चरसंहितायां ॥ यावन्नदीयते चार्घ्यं नाक्षराय निवेद
नं ॥ तावन्न प्रजयेद्विष्णुं शंकरं वा सुरेश्वरीं ॥ गौतमीये ॥ एवं ते कथिता मंत्र संध्यामंत्र फलाप्तयः ॥ न क्रियाद्यदि मोहेन न दीक्षाफलमा
प्नुयात् ॥ संक्षेपं संध्यामथवा क्रियामंत्री ह्यशक्तिः ॥ सायंप्रातश्च मध्याह्ने देवध्यात्वा मनुं जपेत् ॥ संध्यायां पतितायां वा गायत्रीं दशधा
जपेदिति ॥ ॥ अथास्नानविधिः ॥ तत्र नद्यादौ गत्वा वैदिकं स्नानं कृत्वा तं त्रिदशं ज्ञानमाचरेत् ॥ तथा च गौतमीये ॥ अथ स्नानं यथा कुरु

नः॥ शक्तिविषये मूलमुच्चार्य शुभकदेवीं तर्पयामि स्वाहा॥ होमतर्पणयोः स्वाहेति तत्तंत्रवचनात्॥ तथा च संत्रांते नामचोच्चो र्यतर्पया
मिततः परं॥ स्वाहां ते नर्पणेति दमिति॥ एवं च पंचविंशति संख्या वादशधा त्रिधा वा॥ मूलमंत्रं समुच्चार्य श्री हृद्यंतर्पयेत्सुधीरिति गोतमीय
वचनात्॥ पंचविंशतिवारं दशधा पि वा सन्तर्पयेत्॥ अत्र श्री हृद्यमित्युपलक्षणं॥ ततश्च तदा वरा देवताः प्रत्येकेन सह स हृत्य तर्पयेत्
॥ तथा च कुलार्णवे एकैकमंजलिं तोयं परिवारान्प्रतर्पयेत्॥ तत्राप्यशक्तश्चेत् मूलमुच्चार्य इष्टदेवतामात्रं तर्पयेत्॥ तथ
च अशक्तो मूलमुच्चार्य देवीमात्रं प्रतर्पयेत्॥ ततो जलाहं धाय धौतेवाससी परिधाय च म्याः क्रीडं सः इदमर्थं सूर्याय स्वाहा॥ ता
रादौ तु क्रीडं सः मार्तंड नेत्रवायु काश शक्तिसहिताय इदमर्थं स्वाहा॥ श्रीविद्यायां तु विशेषः ऐं ह्रीं श्रीं क्रीं हूं ग्रे हर शिने क्षत्रयो
गकरणपरिवारसहिताय इदमर्थं स्वाहा इत्यर्थं देत्वा तत्तदेवताया गायत्री शतधा वाजयेत्॥ तथा च तंत्रे अष्टोत्तरशताष्ट्य
गायत्रीं प्रजपेत्सुधीः॥ महापातक युक्तेऽपि प्रजपद्दशधा यदि॥ सत्यं सत्यं महादेवी मुक्तो भवति तत्क्षणात्॥ शक्ता शक्तेर्भेदेन गा
यत्री जपे गायत्री जपानंतरं तर्पणं वा॥ तथा च सु... लयातिन्ये देवता ये ततः परं॥ अर्घ्यमांजलि मोदाय गायत्र्या वा त्रिरुक्षि
येत्॥ यथा शक्तिपथे देवी गायत्री नदनंतरं॥ तर्पणं॥ धूम्रमांजलिं प्र... नायत्यसाधकः॥ गायत्री तु त्रैलोका मोहनाय विग्रहे स्मरा
यधी महि तन्नो बिभु प्रचोदयात्॥ इति विष्णु साख्यम्॥ ... वालंगोचरी तु रुद्राय विद्महे दामोदराय धीमहि॥ तन्नो

ती०
३२

प्रचोदयात् ॥ रामा गायत्री ॥ दासि रघुय विग्रह
महे महादेवाय धीमहि ॥ तन्नो रुद्रः प्रचोदयादि
ति ॥ गणेश गायत्री ॥ तत्पुरुषाय विग्रह वन्दे तस्य धीमहि ॥ तन्नो दन्ती प्रचोदयादिति ॥ दक्षिणा
मूर्त्ये विग्रहे ध्यानस्थानाय धीमहि ॥ तन्नो धीशः प्रचोदयादिति ॥ नारायण गायत्री ॥ नारायणाय विग्रह वन्दे देवाय धीमः
हि ॥ तन्नो विष्णुः प्रचोदयादिति ॥ सूर्य गायत्री ॥ आदित्याय विग्रह मातृन्दाय धीमहि ॥ तन्नो सूर्यः प्रचोदयादिति ॥ श
क्ति गायत्री ॥ सर्वसंमोहिने विग्रहे विष्णुजनने धीमहि ॥ तन्नो शक्तिः प्रचोदयादिति ॥ चरिता गायत्री ॥ चरिता देवी विग्रहे
महानित्याय धीमहि ॥ तन्नो देवी प्रचोदयादिति ॥ हयग्रीव गायत्री ॥ वागीश्वराय विग्रहे हयग्रीवाय धीमहि ॥ तन्नो हंसः प्र
चोदयात् ॥ वाल्मीकी गायत्री ॥ ऐवागीश्वर्ये विग्रहे श्रीकामेश्वरी धीमहि ॥ तन्नः शक्तिसौ तन्नः शिचे प्रचोदयात् ॥ दुर्गा
गायत्री ॥ महादेवे विग्रहे दुर्गाय धीमहि ॥ तन्नो देवी प्रचोदयात् ॥ शरत्काली गायत्री ॥ श्रीशरत्कालीय विग्रहे दुर्गादेवी च
धीमहि ॥ तन्नो श्रीः प्रचोदयात् ॥ लक्ष्मी गायत्री ॥ महालक्ष्मि विग्रहे महाधिये धीमहि ॥ तन्नः श्रीः प्रचोदयात् ॥ द्विन
गायत्री ॥ वैरोचनाय विग्रहे द्विनमुंडाय धीमहि ॥ तन्नो देवी प्रचोदयात् ॥ श्यामा गायत्री ॥ कालिकाय विग्रहे श्मश

रामः
३२

नवांसौधीमहि॥ तन्नीधोःस्वोदयात्॥ ॥ तारागायत्री॥ तारायैविग्रहेमहोग्रायेधीमहि॥ तन्नीदेवीप्रबोदयात्॥ ॥ ध्यानं॥ ॥ उद्य
दादित्यसंकाशां पुस्तकाक्षकरां स्मरेत्॥ कृष्णजिनां वरां ब्राह्मी ध्यायेत्तारकितो वरे॥ ॥ मध्याह्ने॥ श्यामवर्णां चतुर्वर्द्धं शंखचक्रलः
सत्करां॥ गदापद्मधरां देवीं सूर्यासनहताश्रयां॥ ॥ सायाह्ने॥ सायाह्ने संस्मरेद्देवीं गायत्रीं संस्मरेद्यतिः॥ शुक्लां शुक्लावरधरां दृष्ट्वा
सहताश्रयां॥ त्रिनेत्रां वरदां शुभ्रां शूलचक्रकरोटिकां॥ सूर्यामंडलमध्याह्नां ध्यायेद्देवीं समन्यसेत्॥ ॥ त्रिपुरादेतु ध्यानवि
शेषोऽयथा॥ घातराधारकमले कुतुबुडुलोपरि॥ बाग्बीजहृत्पाविद्याया विद्युत्पाटलनासुरां॥ पुष्पवागीशुकोदंडपाशांकुश
लसत्करां॥ खड्गगृहीतवपुषां गुरुविद्याक्षरात्मिकां॥ ॥ मध्याह्ने हृदयामोजे कर्णिके सूर्यमंडले॥ कामबीजात्मिकां देवीं
शूलत्रकरसारणां॥ पुस्तनवाणपुष्पेक्ष चापपाशांकुशान्वितां॥ परितः स्वात्मसुखाभिः षड्विंशतत्त्वशक्तिभिः॥ सायमज्ञास
रोजस्य चंदेवतामलद्युतिं॥ शक्तिबीजात्मिकां चापबाणपाशांकुशान्वितां॥ उगनित्याक्षराकारं द्युटिकावरणान्वितां॥ चिंतयि
त्वाभगवतीं नित्याभिः परिवारितां॥ ॥ तारादेतु ऊर्ध्वं सति सूर्यायाद्यं दत्वा ताम्रादिपात्रे च चंदनां कुसुमापराजितापु
ष्पाणि निक्षिप्य उद्यदादित्यमंडलमध्यावर्तिन्यां नित्याचरन्तीति तां ध्यायेत्॥ कजयैस्त्राहा इति श्रुत्वा देवा गायत्रीं जपेदिति वि
शेषः॥ अथ त्रिकालिकादिप्रयोगः॥ ततः सूर्यमंडले देवतां

नं सा०

२२

तीर्थनमस्तुत्यागास्थानमाविशेत् ॥ अतस्तमः
न ॥ यथामंत्रप्रदीपे ॥ उयवेश्यासनेनाले त्रिपुंड्रं
सारस्वतेनवा ॥ अर्द्धचन्द्रसारस्य द्वयोरर्द्धचमेण ॥ अथ ॥ मूलमंत्रेण शिवाभुद्वारां नवा ॥ ततो नमः ॥ दक्षिणे
ॐ गणेशाय नमः ॥ मध्यशुक्रदेवताये नमः ॥ ॥ तत्राचमोत्तमीये ॥ कृत्वा जलिपुटी नृत्वा वामे गुरुत्रयं यजत ॥ गुरुं च परमादिं च
परापरं गुरुं तथा ॥ दक्षपांश्वे गणेशं च मृद्धिदेवं विभावयेत् ॥ नतः परं इति मंत्रेण गंधपुष्पाभ्यां करो संशोध्य उद्धृष्टं तालत्रयं वल्गु
टिकाभिर्दृशदिबंधनं कुर्यात् ॥ ततो वमिति जलधारया ॥ निष्ठाकारं विचित्रं नृते श्रद्धिं कुर्यात् ॥ तद्यथा स्वावे उत्तानो करो हस्ता सो
हमिति जीवात्मानं दीपकलिकाकारं मूलाधारस्थितं कुंडलिन्या सहस्रपुष्पावर्त्मना मूलाधारस्थाधित्यानमणिपूरकानाहतविभु
द्वाशाख्यषट्क्राणि भित्वा शिरोऽवस्थितो ॥ धोमुखसहस्रकमलकर्णिकांतर्गतपरमात्मनिसंयोज्य तत्र पृथिव्यापते जीवोऽस्य का
शगंधरूपरसस्य शशवृक्षासिकाजिह्वाचक्षुत्वक् श्रोत्रवाक् पाणिपादपायूपस्थप्रवृत्तिमनो बुद्धाहंकारचतुर्विंशतितत्त्वानि ली
नि विना वायमिति वायुबीजं धूम्रवर्णं वामनासापुटं विचित्रं तस्य षोडशवारजयेन वायुना देहमापूर्य नासापुटो दृष्ट्वा चतुः
षष्टिवारजयेन कुंभकं कृत्वा वामकुक्षिस्थं ह्रस्ववर्णं पापपुष्टं स हृदे हंसं शोष्य द्वात्रिंशत्वारजयेन दक्षनासाया वायुरेचयेत्

रामः

२२

॥ दक्षनासापुटेरमिति वद्विबीजं रक्तवर्णं ध्यात्वा तस्य षोडशवारजपेन देहमापूर्वनासापुटे द्युत्वा चतुःषष्टिवारजपेन कुंभकं कृत्वा पा
वनसहदेहं दद्यात् तस्य द्वात्रिंशद्वारजपेन वामनासयान्मना वायुरं चयेत् ॥ यमिति चंद्रबीजं शुक्लवर्णं वामनासिकायां धृत्वा षो
डशवारजपेन ललाटे चंद्रनीत्वा वमिति वरुणबीजस्य चतुःषष्टिवारजपेन तस्मात्त्रिलाचं डाकुं लितसुधयामातृकावर्णमि
काया समस्तदेहं विरचय लमिति पृथ्वीबीजस्य द्वात्रिंशद्वारजपेन देहसुदृढं विचिंत्य दक्षिणेन वायुरं चयेत् ॥ मात्रासंख्याया वा
नडक्तं गौतमीये ॥ सुषुम्नावर्त्मना सोह मिति मंत्रेण योजयेत् ॥ सहस्रं शिवस्थाने परमात्मनियोजकः ॥ धूषवर्णं ततो वायुबी
जं षड्विंशं डलां दितं ॥ मूल्यादिउया वायुं सुधीः षोडशमात्रया ॥ मात्रया च चतुःषष्ट्या कुंभयेत् सुषुम्नया ॥ द्वात्रिंशन्मात्रयान्मंत्रि
रेचयेत् तिगलाख्याया ॥ पूरयेदनया चैव संचिंत्य नीलमारुतं ॥ रक्तवर्णं वद्विबीजं त्रिकोणस्वस्तिकान्वितं ॥ तेन पूरकयोगेन मात्रा
या षोडशाख्याया ॥ चतुःषष्ट्या मात्रया च निर्दहेत् कुंभकेन तु ॥ वामपार्श्वे स्थितं पापं पुनश्च कञ्जलप्रभं ॥ ब्रह्महत्या शिरस्कं च स्वप्न
मेयं तु जह्वयं ॥ सुरापानं हृदायुक्तं गुरुतल्पकटिद्वयं ॥ तत्संमर्गिषददं मंगपुत्र्यं गपातकं ॥ उपयातकरो मातां रक्तश्मश्रुविलोच
नं ॥ खड्गचर्मधरं कुक्षमेवं कुक्षो विचिंतयेत् ॥ मूलाधारोष्ठिमेव वद्विना निर्दहेत् ॥ एवं संदह्यपरितो द्वात्रिंशन्मात्रपाततः ॥ न
स्मसहितं मंत्रिरेचयेदिउया पुनः ॥ वामनाद्या चंद्रबीजं हृदये मप्रभं ॥ नालेदुराजे संयोज्य ततः षोडशमात्रया ॥ सुषुम्नायाः

रामः
३४

गंधं हं श्रीं हृदयाय नमः त्वादि ॥ तथा च ज्ञानार्णवे ॥ अं श्रीं मध्यकवर्गस्तु इं ईं मध्ये च वर्गकं ॥ उं उं मध्ये च वर्गस्तु एं ऐं मध्ये च वर्गकं ॥ ओं औं मं
यं च वर्गस्तु विंदु युक्तं न्यसेत्पुन्ये ॥ अनुस्वारविसर्गो तर्जशवगो मलक्षको ॥ ॥ अकारादिषोडशस्वरान् सविंदु नृषोडशदलकमले कंठमूले
न्यसेत् ॥ ककारादिद्वादशां द्वादशदले हृत्कमले न्यसेत् ॥ उकारादिदशवर्णान् दशदलकमले नाभौ न्यसेत् ॥ वकारादिषड्गान् नृष
हृत्कमले लिङ्गमूले न्यसेत् ॥ वकारादिचतुरो वर्णान् चतुर्दलकमले मूलाधारे न्यसेत् ॥ हक्षवर्णद्वयं द्विदलपद्मे भूमध्ये न्यसेत् ॥ त
था ज्ञानार्णवे ॥ द्वाष्टपत्रां तु जे कंठे स्वरान् षोडशविन्यसेत् ॥ द्वादशाक्षरद्वयं द्वौ कादीन् द्वादशविन्यसेत् ॥ ॥ वैष्णवे तु एकैकं व
र्णमुच्चार्य मूलाधारस्थितिकं ॥ नमो नमिति विद्याम आंतरः परिकीर्तिताः ॥ ॥ अथांतमातृका ॥ न्यासो मूलाधारे चतुर्दले वशषम
चतुर्वर्णविभूषिते षड्दले वेद्युतनिभे स्वाधिस्थाने नलात्तविः ॥ वभमेयरले युक्तः वर्णो षड्भिश्च सुप्रते ॥ मणिसूरे दशदले नीलजीमूत
मस्त्रिभिः ॥ शदिफांते दले युक्ते विंदुद्रासितमस्तके ॥ अनाहते द्वादशदले प्रवालरचितनिभे ॥ कादिठांतदले युक्ते योगिनी हृदयंगमे ॥
विभुद्वेष्टा दशदले धूम्राभे स्वरभूषिते ॥ आज्ञाचक्रे तु चंद्राभे द्विदलं हृक्षलंजिते ॥ सहस्रारे हिमनिभे सर्ववर्णविभूषिते ॥ अकथादि
त्रिरेखांत हलक्षत्रविभूषिते ॥ तन्मध्ये परविंदुं च सृष्टिस्थितिलक्षणकं ॥ एवमं माहितमना ध्यायेत्प्राप्ताय नमः ॥ ॥ ततो वासना
तृका ध्यानं ॥ पंचाशत्त्रिभिर्विभक्तं सुखदोऽयमध्यक्षस्थलीनाम् ॥ नमः ॥ ॥ कलामापीनं तु गमनी ॥ सुदामक्षणां सुभा

अ. ५०

24

द्वकलशविद्यां च हस्तावुजैर्विज्राता विशदयन् ॥ ३ ॥
 त्राक्षि प्रतिष्ठाणो मुगंडयोः ॥ ओष्ठदंतोत्तमो गत्य ॥
 पाणिपादयुगे तथा ॥ जठराननयो न्यत्ये न्यातृका ॥ यथा अनमाललाटे श्रुतिविरुद्धं रं च सुषोः ॥ उडुं कर्ण
 याः ॥ मृं मृं नासोः ॥ लूं लूं गं यौंडः ॥ एं ओष्ठे ऐं श्वरे श्रुं दुर्दंते श्रुं श्वोदंते श्रुं ब्रह्मरे श्रुं मुखे कंदक्षिणवाङ्मूले खं कर्पूर
 गं मणिबंधे घं श्रुं लिमूले ॥ उं श्रुं ल्याये एवं च ५ वामवाङ्मूलसंध्यग्रकेषु ॥ एवं च ५ दक्षिणवाङ्मूलसंध्यग्रकेषु ॥ तं वामपादमू
 लसंध्यग्रकेषु ॥ यंदक्षयां च ५ वामपादमूले वं वृषभनाभो मं जठरे यं हृदये रंदक्षवाङ्मूले लं कंजदि वं वामवाङ्मूलं शं हृदाः
 दिदक्षवरे षं हृदादि वामकरे सं हृदादिदक्षपादे हं हृदादि वामपादे लं हृदाद्युदरे हं हृदादि मुखे ॥ ॥ अथ संहारमातृकाया
 सः ॥ तस्या ध्यानं श्रुं सुजं हरिणायोतकमुग्रं च विद्यां करे रविरदंतधतीं त्रिनेत्रां ॥ श्रुं द्वंदुमौलिमरणा मरविंदपासा वर्णे चरीषाणा
 मनः तननारनमुं न्यासस्तु क्षकारादिनः यथा क्षं नम इति हृदादि मुखे ॥ निबंधे ॐ श्रुं श्रां तो नमो नौ वा सविंदुर्विंदुवर्जितः ॥ यंचा
 रविन्यासः क्रमादुक्ते मनीषिभिरिति भट्टः ॥ अपरंतु चतुर्दशमातृकाषोक्ता केवलाविंदुसंयुताः ॥ सविसर्गा सोभया च रहस्यं
 ॥ ध्याते ॥ विद्याकरी केवला च सोभया भक्तिदायिनी ॥ सविसर्गा पुत्रप्रदा सविंदुर्विज्जदायिनी ॥ यामले ॥ भूतशुद्धिलिपिन्या

सप्तः

३५

यस्य प्रपूजयेत् ॥ विपरीतफलं दद्याद्भक्त्या पूजनं यथा ॥ ॥ सामान्यन्यासे अंगुलि नियमस्तु ॥ गौतमीये ॥ मनसा वा न्यासे न्या
सानुष्ठेयं नैवाथवापि ॥ अंगुष्ठानामिकाभ्यां वा अन्यथा विकल्पं भवेत् ॥ विशेषन्यासे तु नायं नियमः ॥ श्यामादिविद्यायां विशेषमातृ
कान्यासीवक्तव्यः ॥ प्राणायामे अंगुलि नियमस्तु ज्ञानार्थावे ॥ कनिष्ठानामिकांगुष्ठे र्यन्नामासापुटधारणं ॥ प्राणायामः सविशेषः स्रज
नीमद्यमेविना ॥ प्राणायामो द्विविः सगर्भो निगर्भश्च ॥ सगर्भो मंत्रजापेन निगर्भो मात्रया भवेत् ॥ मात्रा च ॥ वामजानुनिहस्तस्य भ्रम
णं यावता भवेत् ॥ कालेन मात्रा सा ज्ञेया मुनिभिर्वेदपारंगैः ॥ ॥ अथ प्राणायामः ॥ मूलमंत्रस्य बीजस्य प्राणवस्य वा षोडशवारज
पेन वामनासापुटे नवायुं पूरयेत् ॥ तथा च कालीकामे ॥ प्राणायामत्रयं कुर्यान्मूलेन प्राणवेणो वा ॥ अथावामंत्रबीजेन यथोक्तवि
धिना सुधीः ॥ तस्य चतुःषष्टिवारजपेन उभाभ्यां कुंभयेत् ॥ तस्य द्वात्रिंशद्वारजपेन दक्षिणां वा पूरयेत् ॥ पुनः दक्षिणां वा पूर्य उभाभ्यां
कुंभकं कृत्वा वामेन रेचयेत् ॥ पुनर्वामेना पूर्य उभाभ्यां कुंभकं कृत्वा दक्षिणां न रेचयेत् ॥ ॥ योगिकैः पुनर्मंत्रानियमः तथा च गौत
मीये ॥ मंत्रप्राणायामः प्रोक्तयोगिकैः कथयामि ते ॥ पूरयेद्दामया विद्वान् मात्रा षोडश संख्याया इत्यादि ॥ यद्वा चतुःषोडशाष्टवारज
पेनामिपूरकादिकं कुर्यात् ॥ ॥ तथा च तंत्रांतरे पूरयेत् षोडशमिवा मुं धारयेत् वगुणैः ॥ रेचयेत् कुंभकं न च शक्त्वा तंतुरीयतः ॥ त
दशतौ चतुर्थीत्या देवप्राणस्य संयमः ॥ ॥ नित्यता माह तत्रै - प्राणायामं त्रिनामंत्रपूजनेन न हियोग्यता ॥ गोपाले तु विशेषः

१०
३६

योवक्तव्यः ॥ अथ पीठन्यासः ॥ आधाराशक्तये नमः ॥ तत्त्ववन्द्ये नमः ॥ अनन्ताय वासुदेवाय नमः ॥
तदीयाय मणिमंडपाय कल्पवृक्षाय मणिः ॥ दक्षिणे नमः ॥ सर्ववासत्वं धे
ज्ञानाय वामोक्तवेराय नमः ॥ अथ तर्पणमुत्वे अधमः ॥ वामपाश्वे अज्ञानाय नामोऽश्वेराय दक्षिणे ॥ अनेर्पाय हृदि अन
ताय यथाय अनंदकंदाय सविन्नाराय सर्वतत्त्वात्मकत्रे नमः ॥ विकारमयवेशे नमः ॥ पंचाशद्वर्णाद्य वीजकर्णिकायै
नमः ॥ अंशूर्यमंडलाय द्वादशकलात्मने नमः ॥ उंसोममंडलाय द्वादशकलात्मने नमः ॥ मंवादिमंडलाय द्वादशकलात्मने नमः ॥
(अंशूर्यमंडलाय) ॥ सप्तत्वाय रंजसे ततमसे आं आत्मने अतेरात्मने ॥ पं परमात्मने क्रीं ज्ञानात्मने नमः ॥ इत्युत विन्यस्य हृत्य
स्य पूर्वदिक्देशेषु पीठशक्तिसहितं पीठमनुन्यसेत् ॥ ॥ ततः न्यासः ॥ अक्षिणु महेश्वरसुखाज्ञात्वाय साक्षात्पतामनुं
॥ संतोषयमियन्मंत्रं सतस्य अक्षिरीरितः ॥ गुरुत्वात्मात्त केचात् न्यासस्तु परिकीर्तिताः ॥ सर्वेषां मंत्रतत्त्वानां द्वादशी तत्त्वदुच्य
ते ॥ अक्षरत्वाय दत्तार्चमुत्वे हंसमीरितः ॥ सर्वेषां मेव जंतूनां भासनात्युरणात्तथाः ॥ हृदयाभोजमध्यास्था देवता तत्र तां न्यासे
न सविष्टुंदो परिज्ञाना न्मंत्रः फलभाष्यवेत् ॥ दोर्वल्ययाति मंत्राणां विनियोगमजानता ॥ ततस्तत्त्वमंत्रोक्तमातृकान्यासान
॥ ॥ तदुक्तं कुलार्णवे ॥ आगमोक्तेन विधिना न्यासं नित्यं करोति यः ॥ देवताभावमाप्नोति मंत्रसिद्धिः प्रजायते ॥ योन्याः

रामः
३६

मन्त्रं रं कुंदो मन्त्रजपतितलिये॥ तस्य विद्याः पलाजंत सिंहं दृष्ट्वा यथा गजाः॥ अहं त्वान्यासजातं यो मूढत्वात्पुजयेन्मनु॥ सर्वविघ्नो
सर्वपापहृत्॥ द्वाष्टुमृगशिशुर्यथा॥ अंगन्यासंगुलिनियमस्तु॥ त्रिद्विकदशकत्रिद्विसंख्यापारौ लसंनवे॥ अंगुलीनावचनादिति सर्व
साधारणं॥ वेष्टनं वेतु अनंगुल्युत्तमजवोह स्रशाखा भवेत्सुद्धा॥ हृदये शीर्षके च॥ अधोऽंगुल्युत्तमसुष्टिः शिखायां करद्वंद्वं गुल्यो
र्वर्माणि लुनाराचमुष्टुत्तमवाङ्मुगमकांगुल्युत्तमनिस्तु॥ विश्वविशक्तिः कथिता तु सुद्धाय त्राक्षिणी तर्जना मध्यमे च
॥ ततस्तत्तत्कल्पोक्तं सुद्धां प्रदर्शय ध्यानं कृत्वा मानसेः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात्॥ ॥ तथा च सनत्कुमारीये अहं त्वामानसं या
गं न कुर्याद्ब्रह्मचर्यं॥ शंखस्थापनं तु दीक्षाप्रकरणे उक्तं॥ ॥ ततः पीठपूजा पीठस्थोत्तरवायवादीशपर्यंतं गुरुपंक्तीः पूजयेत्
ॐ गुरुभ्यो नमः॥ ॐ परमगुरुभ्यो नमः॥ ॐ परापरगुरुभ्यो नमः॥ ॐ परेष्टिगुरुभ्यो नमः॥ ॥ त्रिपुरादौ तु विशेषगुरुपूजा वक्तव्या॥
पीठमध्ये ॐ आधरशक्तये नमः एवमुर्मय नमः शेषाय दृष्टिर्वै क्षीमसुद्धाय चैतदीपाय मणिमंडपाय कल्पतरवे मणिवे
दिकाये रत्नसिंहासनायः अनिकोणो धर्माय नैर्ऋत्य ज्ञानाय वायो वैराग्याय ऐशान्या ऐश्वर्याय पूर्वादिचतुर्दिक्षु अधर्मा
ज्ञाना वैराग्या नृपूजयेत्॥ मध्ये अनंताय क्रीं तानात्मने नम इत्यंतं संपूज्य ॥ ततः पीठस्थोत्तमवाङ्मुगमकांगुल्युत्तमनिस्तु॥ विश्वविशक्तिः कथिता तु सुद्धाय त्राक्षिणी तर्जना मध्यमे च
॥ ततस्तत्तत्कल्पोक्तं सुद्धां प्रदर्शय ध्यानं कृत्वा मानसेः संपूज्य शंखस्थापनं कुर्यात्॥ ॥ तथा च सनत्कुमारीये अहं त्वामानसं या
गं न कुर्याद्ब्रह्मचर्यं॥ शंखस्थापनं तु दीक्षाप्रकरणे उक्तं॥ ॥ ततः पीठपूजा पीठस्थोत्तरवायवादीशपर्यंतं गुरुपंक्तीः पूजयेत्
ॐ गुरुभ्यो नमः॥ ॐ परमगुरुभ्यो नमः॥ ॐ परापरगुरुभ्यो नमः॥ ॐ परेष्टिगुरुभ्यो नमः॥ ॥ त्रिपुरादौ तु विशेषगुरुपूजा वक्तव्या॥
पीठमध्ये ॐ आधरशक्तये नमः एवमुर्मय नमः शेषाय दृष्टिर्वै क्षीमसुद्धाय चैतदीपाय मणिमंडपाय कल्पतरवे मणिवे
दिकाये रत्नसिंहासनायः अनिकोणो धर्माय नैर्ऋत्य ज्ञानाय वायो वैराग्याय ऐशान्या ऐश्वर्याय पूर्वादिचतुर्दिक्षु अधर्मा
ज्ञाना वैराग्या नृपूजयेत्॥ मध्ये अनंताय क्रीं तानात्मने नम इत्यंतं संपूज्य ॥ ततः पीठस्थोत्तमवाङ्मुगमकांगुल्युत्तमनिस्तु॥ विश्वविशक्तिः कथिता तु सुद्धाय त्राक्षिणी तर्जना मध्यमे च

॥ तद्दिशां दक्षिणां च उत्तरं चोत्तरं मतं ॥ २७ ॥ जयं सट् ॥ २८ ॥ अत्रिशेषयंत्रनियमः ॥ मन्त्रः ॥
 कल्पयंत्रमुल्लिखेत्प्रदत्तमष्टकं ॥ पञ्चाङ्गानि च द्वापरापरा ॥ पुनः ध्यात्वा चत्वारिंशद्विधा ॥ तत्कर्म
 कुर्वीत नतः षोडशोपचारेण वा पूजयेत् ॥ ॥ १० ॥ पञ्चाङ्गानि ॥ आसनं स्वागतं पादौ मर्ह्यमाचमनीयकं ॥ ॥ ११ ॥ पुष्पाचमन
 यान वसनान्मरणानि च ॥ सुगंधसुमनोर्ध्वपदीपनवेद्युवन्दनं ॥ पुष्पोजयेदर्वनाया उपचारसुषोडश ॥ ॥ १२ ॥ पञ्चोपचारसु
 ॥ गन्धादयो नैवेद्यान्ता पूजापञ्चोपचारिका ॥ ॥ १३ ॥ दशोपचारसु ॥ अर्घ्याद्याः पञ्चपञ्चैव गन्धाद्या इति नेदतः ॥ ॥ १४ ॥ पुष्पपर्यंतमुप
 चारंततन्मंत्रेण दत्त्वा षडंगेन पूजयेत् ॥ ॥ १५ ॥ पुष्पादाने तु विशेषः ॥ ॥ १६ ॥ पुष्पावायदिवापत्रं नेष्टुमवोमुखतुततः ॥ ॥ १७ ॥ रुद्रदंतसमाख्या
 तं यथोत्पन्नं तथार्पणमिति ॥ ॥ १८ ॥ सुखं फलं नेष्टु पुष्पाजलितिविधीनतु ॥ ॥ १९ ॥ ततो मूर्द्धि हृद्गुह्यपादसर्वगके सुमूलेन पञ्च पुष्पा
 जलिंदत्वा तत्तत्कल्पोक्तावरणपूजां कुर्यात् ॥ ॥ २० ॥ तथा च पञ्चपुष्पाजलिंदत्वा परिवारावर्चनं चरेदिति भट्टः ॥ ॥ २१ ॥ ततो धूपदीपो दद्यात्
 ॥ ॥ २२ ॥ तथा जयध्वनिमंत्रमातः सिंहेति पुष्पाक्षतेर्द्युसंपूज्यामहस्तेन तां वादयन् ॥ ॥ २३ ॥ तत्तन्मंत्रेण धूपदत्त्वा दृष्टिपर्यंतं दीपं द
 द्यात् ॥ ॥ २४ ॥ मूलेन पञ्चपुष्पाजलित्रयंदत्वा नैवेद्यमानीय फडितिसंघोषाचक्रमुद्रया निरक्षत उपरि मूलमष्टधा जन्ताधेनुमुद्र
 ॥ ॥ २५ ॥ मूलमुच्चार्य नैवेद्यं दद्यात् ॥ ॥ २६ ॥ ततस्त्रां वृत्तानि दद्यात् ॥ ॥ २७ ॥ वेद्यवेत्तु नैवेद्यविशेषावक्तव्यः ॥ ॥ २८ ॥ ततः सपरिवारां देवता

गङ्गादिभिर्भ्यर्च्य नृत्य गीते देवसंतोष्य जयजय इत्युक्ता लोमाघर्षं दत्वा पुष्पांजलिं दद्यात् ॥ सर्वत्र दाने आदौ मूलं ततो द्वयो नाम कीर्तनं
लेषस्ततः ॥ संप्रदानं ततस्तथा गार्थकपदमिति ॥ ॥ तथा च कुलसारेः आदौ मंत्रं समुच्चार्य पश्चाद्देवं समर्चयेत् ॥ संप्रदानं तदनुतेत्यागा
र्थकपदं ततः ॥ एवं क्रमेण देवेशि उपचारस्तु कल्पयेत् ॥ मंत्रांते कर्मसन्निपात इति न्यायात् ॥ ततश्च डंडकोदकमादाय इतः सूर्यदेहः
धर्माधिकारतो नागुत्सवं सुमुद्रावस्था सुमनसा वाचा हस्ताभ्यां पद्मा सुदरेण शिवा यत्कृतं यदुक्तं यत्कृतं तत्सर्वं धर्मार्पणं भवतु स्वा
हा ॥ मां मदीयं सकलं सम्यक् श्रुतुं देवताये श्रुयं ॐ नतः सतः नमस्कारांतरं वा ॥ ततो ह्योत्तरं सहस्रं शतं वा जप्त्वा ॐ गृह्यातिगृह्यं
गोप्तात्वं गृहाणां स्मृतं तं जयं ॥ सिद्धिर्भवतु मे देव त्वत्पुत्रयि स्थिते ॥ अन्यत्र गोप्तीत्वं देवीति विशेषः ॥ इति जयं समर्थं स्तुतवान्त्वाष्टं
गणानामं कुर्यात् ॥ तद्यथा पद्मांकरा न्यां जानुन्या सुरसा शिरसा दृशा ॥ वचसा मनसा चेत्ती प्राणमोंगा इति ॥ वाङ्मयां च स जानु
न्या शिरसा वचसा दृशा ॥ पंचांगो यं प्राणमः स्यात् प्रजासु प्रवरा विमो ॥ तथा भूमौ निपत्य यः कुर्यात्कृष्णं दृष्टुं नति सुधीः ॥ सहस्रं ज
नं जं पापं त्यक्त्वा वैकुण्ठमाप्नुयात् ॥ तथा वेदविज्ञो धारां दत्वा यत्फलं लभते नरः ॥ तत्फलं लभते विंशो नत्वा कृष्णं दत्वा प्रदक्षिणां
॥ कृष्णमित्युपलक्षणां ॥ ॥ विश्वसारे ॥ शतहस्तेन सर्वत्र दक्षिणां परिकीर्तितं ॥ ॥ नतिविशेषस्तु जामले ॥ त्रिकोणाकारं सर्व
त्र नतिः शास्त्रे समीरिता ॥ अर्द्धचंद्रं महेशः दृष्टुं तत्समीरिता ॥ शिखरं दत्वा मंत्रो अर्द्धचंद्रं त्रमेण च ॥ सत्यासत्या क्रमेणैव

मा०

२८

चर

सोमसूत्रं न लंघयेत् ॥ प्रसार्य दक्षिणां हस्तं स्वयं नमस्कृत्य मुनः ॥ इति ॥
देवतायाः प्रदक्षिण ॥ एकहस्तप्रणामाणां वा एकवायिप्रदक्षिणां ॥ अकारं दक्षिणां हन्ति प्राणं पराहृतं ॥ ततो देवतां गच्छावराणां
देवताविःलापक्षमखेति विमृज्य संहारमुदया तत्तजः सुषोः सार्द्धं हृदयमानयेत् ॥ तथा च निधाय देवतां पश्चान्न स्वीय हृत्सर
सीतहे ॥ सुषुम्ना वत्सनामुष्य मायो दासयेत्ततः ॥ तत एशान्यामडलकीं कृत्वा निर्माल्यशेषं दद्यात् ॥ वैष्णवे तु विष्णु कसेनायनमः
॥ शक्तौ शेषिकाये नमः शिवे चंडेश्वराय नमः ॥ सूर्य तेजश्चंद्राय नमः ॥ गणेश उद्दिष्टे गणेशाय नमः ॥ कालिकादो उद्दिष्टे कालिका
लिन्ये नमः ॥ तथा च विद्यानाथनिबन्धे सूर्यगणपतानु- शान्तेश्वरैश्चैव ॥ तेजश्चंडमथोद्दिष्टे सोमसुद्दिष्टे पूर्विकां ॥ चा
डालिनीं शेषिकां चंडेश्वरीं चंडेश्वरं विष्णु कसेनं क्रमात् ॥ ततः प्रादो कदं पीत्वा नेवेद्यं किंचित् स्वीकृत्य अच्यत दक्षिणां शालिने दत्वा
यथा सुखं विहरेत् ॥ ॥ मत्स्यसूत्रे ॥ अनिवेद्येन जुंजीत मत्स्यमांसां दिक् तु यत् ॥ अन्नविष्टाय यो मूत्रं प्रविष्टो रनिवेदितं ॥
तथा च भैरवतंत्रे ॥ हृदये च बहिर्देवीं समर्प्य विधिवत्ततः ॥ निर्माचं त्यधुवो देशे नेवेद्यं न क्षयेत् सुधीः ॥ तंत्रांतरे ॥ निर्मा
ल्यं शिरसाधार्यं सर्वांगैश्चानुलेपनं ॥ नेवेद्यं चोपजुंजीत दत्वा तदक्षिणां शालिने ॥ देवतायाश्चावशिष्टं सलिलं शंखमध्यागं ॥ अग्रे
नमनुष्ठाणां वसुहत्यां च पोहति ॥ इति तामाच्य पूजापद्धतिः ॥ ॥ यामाङ्गरायां पद्धतिं मुनीन्द्राः पद्मां त्रिशक्तिं गिरमन्नपूजां

रामः

३८

॥ नित्यां च दुर्गां च रितान् तथान्ये भजामि नित्यां भुवनेश्वरीतां ॥ अथ वक्ष्ये जगद्धात्री मधुना भुवनेश्वरीं ॥ वस्त्रादयोऽपि यां ज्ञात्वा लेभिरेष
रमांश्चिप्यं ॥ ॥ अथ भुवनेश्वरी मंत्रः ॥ नकुलीशो मिमाहूते वामनेत्रार्द्धचंद्रवान् ॥ नकुलीशो हकारः ॥ अस्य पूजाप्रयोगः ॥ प्रातः
हस्त्यादिसामान्य पद्धत्युक्त्या पीठस्थासांतं कर्मविधायकेशरेषु मध्ये पीठशक्तिर्यसेत् ॥ तद्यथा ॐ जयाये नमः ॥ एवं विजया
ये अजिताये अपराजिताये नित्याये विरासिन्यो दोम्बो अद्योराये ॥ मध्ये ॥ मंगलाये कर्णिकार्यां कीं आसनाये नमः ॥ ॥ तः
तत्राद्यादिन्यासः ॥ भुवनेश्वरी मंत्रस्य शक्तिर्त्रयि गायत्रीरुदो हकारो बीजं ईकारः शक्तिः रफः कीलकं भुवनेश्वरी देवता चतु
र्वर्गसिद्धये विनियोगः ॥ तद्यथा शिरसि शक्तिः त्रयये नमः ॥ हृदि भुवनेश्वरी देवताये नमः ॥ गुह्यहं बीजाय नमः ॥ पादयोः ई
शक्तये नमः ॥ सर्वो गं कीलकाय नमः ॥ ॥ ततो मंत्रं च संकुर्वीत ॥ शिरसि हृत्त्रये नमः ॥ वेदने एंगगाय नमः ॥ गुह्यहं
करालिकाये नमः ॥ पादयोः अंमहो दुष्प्राये नमः ॥ एवं उर्ध्वप्रागामोदी च पश्चिमेषु तान्यसेत् ॥ एषां बीजानि निर्वधे सत्त्वादि
पंचद्वारान्यासप्रथाभूतसप्रभाः ॥ ॥ ततः करंगन्यासो कुर्यात् ॥ कीं अंगुष्ठान्यां नमः ॥ कीं तर्जनीन्यां स्वाहा ईं मध्यामाभ्यां वः
वट्टं ईं अनामिकाभ्यां ईं कीं कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् ॥ डः करतलकरपृष्ठाभ्यां र ॥ एवं कीं हृदयाय नमः ॥ हृदि कीं शिरसे स्वाहा
ईं शिखायै वषट् ॥ ईं कवचाय ईं ॥ कीं नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ डः करतलकरपृष्ठाभ्यां फट् चतुर्दिशु ॥ तथा च मदीर्घमाजा बीजं

ननु र्यादिंगक्रियामनोः ॥ सर्वदसंगहे ॥ स्वाविहाय वीतं दीर्घकृतं वा ॥ १ ॥ निविधेयानि सर्वत्रांशः स्मृतः ॥ २ ॥
 नियमस्तु पूर्व एव उक्तः ॥ सर्वत्र करंगन्यास एव नमः ॥ ततो नाले ॐ गायत्र्या सा हेतुः ॥ ३ ॥ नमः ॥ दक्षिणांशे ॐ सावित्री सहितं वसव
 नमः ॥ वामकपोले ॐ वागीश्वरी सहितं महेश्वराय नमः ॥ वामकोर्णे ॐ श्रीनिहिताय धनपतये नमः ॥ मुखे ॐ रतिसहितं स्मराय नमः ॥
 सव्यकोर्णे परि ॐ प्रहृष्टसहितं गणपतये नमः ॥ दक्षिणागंडकोर्णे तराले ॥ ॐ शंखनिधये नमः ॥ वामगंडकोर्णे तराले ॐ पद्मनिधये न
 मः ॥ मुखे भुवनेश्वर्ये नमः ॥ एवं कंठमूलदक्षिणांशदक्षिणांशगुह्यद्वयं वामस्तनवामांगनाभिमुत्तान्यासेत् ॥ ॥ तथा च वर्णा
 भिन्नन्यासे तु विश्वसारे ॐ काराद्या समा युक्तं नमो तत्र यथास्थितिः ॥ विष्णुना विन्यसेत् सर्वं शंकरस्य मते न च ॥ एवं सर्वत्र ॥ ततो नाले ॥
 ॐ वामे नमः ॥ वामांशे ॐ माहेश्वर्ये नमः ॥ एवं वामपार्श्वे कोमाये नमः ॥ जठरे वेदस्यो नमः ॥ दक्षिणापार्श्वे वारहो नमः ॥ दक्षिणांशे ऐ
 दाये नमः ॥ श्रवणगले चासुताये नमः ॥ हृदि महालक्ष्मणे नमः ॥ इति विन्यस्य मूलेन व्यापकत्रयं कुर्यात् ॥ ततो ध्यानं ॥ उद्यदि न क
 र शुतिमिंदुकिरीटं तुंगकुंचानयनत्रययुक्तां स्मरुस्वी वरदां कुशपाशानीति करां प्रभजे भुवनेश्वरी ॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्यः व
 हिः प्रजामारभेत् ॥ अथ पूजायंत्रं ॥ यद्यमष्टदलं वाह्यं चतुर्षोडशमिदं तैः ॥ विलिखेत् कारिकां मध्ये षड्कोणमति सुंदरः ॥ चतुरस्रं
 चतुर्द्वारं मेवं मंडलं लखेत् ॥ ततो दीक्षापद्धत्युक्तं क्रमेण शंखस्थापनं कृत्वा सामान्यपद्धत्युक्तं पीठपूजां विधाय पीठशक्तिः स

पूजयेत्॥ तथा पूर्वादिकेशेषु ॐ जयायेनमः॥ एवं विजयाये अपराजिताये अजिताये नित्याये विशालिने रोम्बे अघोरा
ये मध्ये मंगलाये तदुपरि ॥ ॐ क्रौञ्चमासनायनमः॥ ॥ ततः पुनर्ध्यात्वा आवाहनादिपंचगुण्यांजलिदानपर्यंतं विधाय क्रौं
दयायनमः इत्यादिना षडंगानि पूजयित्वा पंचगुण्यांजलिं दत्वा आवराणपूजां कुर्यात्॥ कर्णिकामध्ये ॐ हस्त्रेखायेनमः॥ पू
र्वेणंगणेशायनमः॥ दक्षिणे उरक्रायेनमः॥ उत्तरे इंदुकरालिकायेनमः॥ पश्चिमे अमहोद्युष्यायेनमः॥ ॥ षष्ठोऽंगेषु॥ पू
र्व ॐ गायत्रीयेनमः॥ ॐ ब्रह्मणेनमः॥ नेत्रत्रये ॐ सावित्रीयेनमः॥ विष्णवेनमः॥ वायवे ॐ सरस्वतीयेनमः॥ ॐ रुद्रायनमः॥ व
क्रिकोणे श्रियेनमः॥ ॐ धनपतयेनमः॥ पश्चिमे ॐ रत्नेनमः॥ ऐशान्यां ॐ पुष्पेनमः॥ ॐ गणपतयेनमः॥ ॥ षष्ठोऽंगस्यो
पयपार्श्वयोः॥ ॐ शंखनिधयेनमः॥ ॐ घटनिधयेनमः॥ ततः केशेषु अग्निनिर्जतिवायुईशानकोणेषु मध्ये चतुर्दिक्षु च॥
क्रौं दयायनमः इत्यादिना षडंगानि पूजयेत्॥ नेत्रमग्रे दिक्षु चारुंध्यातव्या अंगदेवताः॥ एवं सर्वत्र भेरव्यादौ तु विशेषावक्त
व्यः॥ अष्टदलेषु पूर्वादि ॐ अनंगकुसुमायेनमः॥ एवं अनंगकुसुमातुराये अनंगमदनातुराये अनंगमदनातुराये अवनपा
लाये अवनंगगणवगाये शशिरेखाये गगणारेषीये॥ ॥ षोडशदलेषु पूर्वादि कराले विकराले उमाये सरस्वती श्रिये उर्गा
ये उषाये लक्ष्म्ये श्रुते स्मृते धृत्ये अद्वाये मेधाये मर्त्ये कांत्ये आर्याये॥ ॥ तद्वहिः पूर्वादि अनंग हृषाये अनंगमदना

ये अनंगमदनातुराये भुवनवेगाये भुवनपातिकाये सर्वशशिराये अनंगवट अनंगमेखलाये ॥ तद्वहिर्गृहपूर्व ८ ॐ
 लाईंद्रायदेवाधिपतये सायुधाये वाहनाय सपावागयनमः ॥ ॐ रां अनये तेजः ॥ वेसायुधायेत्यादि ॥ ॐ रां यमाये प्रताधिपतये
 सायुधायेत्यादि ॥ ॐ क्षां निजतये रक्षोधिपतये सायुधायेत्यादि ॥ ॐ बां वरुणाय जलाधिपतये सायुधायेत्यादि ॥ ॐ रां वायवेः
 प्राणाधिपतये सायुधायेत्यादि ॥ ॐ सां सोमाय ताराधिपतये सायुधायेत्यादि ॥ ॐ हां ईशानाये गणाधिपतये सायुधायेत्या
 दि ॥ तथा च ॥ इंद्रे शानयोर्मध्ये आं ब्रह्मणे प्रजापतये सायुधाये ॥ नेत्रेति वरुणयोर्मध्ये ऊं अनंताय नागाधिपतये सायुधा
 येत्यादि ॥ तथा च लोकपालास्ततः पूज्याः समस्ताश्चतुरस्रके ॥ एतद्भूतेशमयो रक्षोवरुणयोस्तथा ॥ बुधविष्णुसदाशुज्यो
 दिगीशार्वाविदुर्बुधाः ॥ इन्द्रादिलोकपालानां ये मंत्रास्ते भूवाः देवाः ॥ स्वस्वबीजान्विताः सर्वे सचतुर्थानमो नितिका ॥ इति वच
 नात्सर्वत्र प्रणवादिनमो तेन पूजयेत् ॥ तथा अंते यजे लोकपालान् मूलपारिवदान्वितान् ॥ इति जाप्यधिपोषेतान् दिक्षु
 पूर्वादितंत्रमात्र ॥ सवाहनायेति दीपिका ॥ तद्वहिः पूर्वोदि ॐ वज्राय शक्त्यै दंडाय खड्गाय पाशाय शृङ्गाय गदाय
 त्रिशूलाय पद्माय त्रिकोय इति पूजयेत् ॥ ततो धूपोदिविसर्जनांतं कर्म समापयेत् ॥ अथ पुरश्चरणां द्वात्रिंशलक्षजपः ॥
 तथा च प्रजपेन मंत्रविनां द्वात्रिंशलक्षमानतः ॥ त्रिखाडयुक्तेर्जुह्या दष्टद्वयोद्देशांशतः ॥ अष्टद्वयाणि मथो ॥ अथ तथो

ऐं ह्रीं श्रीं १

डुंवरप्रक्षन्नाग्रोधसमिधतिलाः॥सिद्धार्थपायसाज्यानि डव्याण्यष्टौविडुर्वधः॥त्रित्वाद्विहितमधुकोशरा॥ ॥वौमवंशंमुवनिता
रमावीजत्रयात्मकंमंत्रसमुद्धरेमंत्री त्रिवर्गफलसाधनं॥न्यासपूजादिकंसर्वं पूर्ववच्चसमाचरेत्॥विशेषस्तु॥ऐंङ्कांश्रंगुष्ठाभ्यांन
मः॥ऐंङ्कांनर्जनीभ्यांवाहेत्यादि॥एवं ऐंङ्कां हृदयायनमस्त्यादिनाभ्यासेत्॥निबन्धे षट्दीर्घनाजवीजेन वाग्मवयेन कल्पयेदिति
॥ ॥ध्यानंतु॥सिंदूररक्षाविग्रहांत्रिनयना माणिक्यमोलिस्युर त्त्वारानायकशेखरांस्मितमुखीमापीनवक्षोहतां॥पाणिभ्यामणि
पूर्णशत्रुचषकं रक्तोत्पलविभ्रतीं सोम्यांरत्नद्युत्सवचराणां ध्यायेत्परामं विकां॥इति ध्यानं॥अस्य पुरश्चरणां द्वादशलक्षजपः
॥तथाच श्वितलक्षं जपेन्मंत्रं पायसे मधुराचितैः॥दशांगं जुहुयात् मंत्रीत्यादिवचनात्॥ ॥वौमवीजमुटितामाया विशेषमंत्राक्ष
रीमता॥अस्य मंत्रस्य पूर्ववन्त्यासः॥करांगन्यासोऽनुविशेषः॥ऐंङ्कां ऐंश्रंगुष्ठाभ्यांनमः॥इत्यादि एव ऐंङ्कां ऐं हृदि॥तथाच मध्येनदी
र्घ्युक्तेन वाक्पुटेन प्रकल्पयेत्॥ध्यानंतु श्यामांगीशशिखेश्वरां निजकरैः ज्ञानचरितेत्यलं रत्नाद्यं चषकं परं नये हरं संविभ्रतीं शाश्वतीं
॥मुक्ताहारलसत्प्रयोधरनतां नेत्रत्रयोद्वासितां वंदेहं सुप्रजितां हरवधूरं कारविंदमितां॥एवं ध्यात्वा पूर्ववद्वजेत्॥अष्टपत्रेषु
विशेषः॥श्रीं वास्येनमः॥ईं माहेश्वर्येनमः॥उं कौमार्येनमः॥त्रं वैद्यवेनमः॥लूं वैद्यवेनमः॥ऐं इंद्रायेनमः॥श्रीं चामुंडायै नमः
मः॥अमहालक्ष्म्ये नमः॥अं अमितांगाय इति हवे डुंच डायनं अं क्रोधाय हूं उं नमोऽस्तु एं कपालिने श्रीं नीलगाय अं संहाराय॥

ऐं ह्रीं ऐं ह

वाराहो नमः २

धानपूरणमंत्रा॥ मायाहृद्गवत्यांते माहेश्वरीपदंततः॥ अन्नपूर्णाष्टयुगलं मंत्रं सप्तदशाक्षरं॥ श्रीं नमो भगवति माहेश्वरी
अन्नपूर्णास्वाहा॥ ॥ कल्पे च प्रणवाशाय दादेवितदा सप्तदशाक्षरी॥ अन्नदामोक्षदा चैव सदा विभववद्विनी॥ श्री वीजाया
यदा देवि तदा सुखविवर्द्धिनी॥ वाग्मीजाया यदा विद्या वागीश्वर्यदायिनी॥ कामाया च यदा विद्या सर्वकामप्रदायिनी॥ त
रसायादिका विद्या भोगमोक्षैकदायिनी॥ माया श्री युग्मवीजाया सदा विभवदायिनी॥ श्री माया युग्मवीजाया सदा संपत्ति
धुरिणी॥ ॥ अस्य पूजाया प्रयोगः॥ प्रातः कृत्यादिपीठस्थासांतं कर्मविधाय हृत्पद्मस्थकेशरमध्ये च भुवनेश्वरीमंत्रोक्ते पीठ
शक्तीर्विचाराभ्यादिन्यासं कुर्यात्॥ तद्यथा शिरसि वस्त्राणोऽभयनेनमः॥ मुखे पङ्क्तिं हृदये नमः॥ हृदि अन्नपूर्णाये देवताये
नमः॥ ततः एतेषां मंत्रराश्यानां अभिर्ब्रह्मा उदाहृतः॥ पङ्क्तिं हृदये समाख्यातं देवता चार्णपूर्णांका॥ ततः कशांगन्यासोऽं श्रीं
गुह्याभ्यां नमः॥ इत्यादि॥ एवं हृदयाय नम इत्यादि॥ तथा च निबन्धे॥ अंगानि मायया कुर्यात्ततो देवीं विचिंतयेत्॥ कल्पे तु य
द्बीजाया भवेद्विद्या तद्बीजेनां गकल्पना॥ ततो ध्यानं॥ रक्तां विचित्रवसनानं नवचंद्रबूडामन्त्रप्रदाननिरतां सन्नभारनम्रां॥ नृत्या
तमिंदुशकलाविलोका हृष्टां भजे भगवतीं भवदुःखहन्त्रीं॥ एवं ध्यात्वा मानसेऽसंपूज्यशंखस्थापनादिसामान्यपद्धत्युक्तपीठ
पूजां विधाय भुवनेश्वरीमंत्रोक्तजयादिपीठमन्त्रं तपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा श्रावाहनादियं च सुष्यांजलिदानपर्यंतं विधाय

१. सा.
७२

श्रीः ५ चर

वरणपूजां कुर्यात् यथा केशेषु श्रम्यादिकोलेषु मधुपुच क्रीदया यन... ॥ १ ॥ अदि षडंगानि तन्मया ॥ अष्टदलेषु हवा ॥ २ ॥ वा
ह्यो माहेश्वर्ये कोमार्ये वैष्णवे वागाह्ये ऐंदाह्ये वामुंदाह्ये महालक्ष्म्ये ॥ तत्र षडलेषु पूजयेदता आस्थायाः क्रमतः सुधीः ॥
अदस्य प्रणवस्यैतदंशस्वरो विंदुयुक्तः कालिकापुराण मंत्रस्य सेतुकरणोत्तमत्वात् ॥ अस्य पुरश्चरणां वोऽशसहस्रसंख्या जपः ॥
तथा च यथा च यथा विधिजपेन मंत्रं वसुयुग्मसहस्रकं ॥ साज्येनानेन जुहुयात्तद्दशांगमनंतरं ॥ ॥ अथ त्रिपुटमंत्रः ॥ श्री
मायामदनेः प्रोक्ता मंत्रवीजत्रयात्मकः ॥ श्रीं क्रीं लीं ॥ अस्य पूजाप्रयोगः ॥ कृत्वा दिपूर्वोक्तपीठन्यासांतं भुवनेश्वरी मंत्रोक्तजया
दिपीठमन्त्रं तं विन्यस्य अथादिन्यासं कुर्यात् ॥ शिरसि संमोहनत्रयं प्रयेनमः ॥ मुखे गायत्रीं हृदये नमः ॥ हृदि त्रिपुटये देवताये
नमः ॥ ततः करांगन्यासौ श्रीं अंगुष्ठान्यां नमः ॥ क्रीं तर्जनीन्यां नमः ॥ लीं मध्यमाभ्यां वषट् ॥ श्रीं अनामिकाभ्यां हुं ॥ क्रीं कनिष्ठाभ्यां
वोषट् ॥ लीं करतलकरपृष्ठाभ्यां फट् ॥ एवं हृदयायनमस्त्यादि ॥ तथा च निबन्धे ॥ त्रिपुटया द्वा द्विहस्तैस्सर्वीजे रंगानि षट् क्रमात्
॥ ततो ध्यानं ॥ पारिजातवने रम्ये मंडपे मणि कुंठे हेहि मे ॥ रत्नसिंहासने रम्ये पद्मोषट्कोणशोभिते ॥ अधस्तात्कल्पवृक्षस्य निष
णां देवतां स्मरेत् ॥ चापं पाशां कुजसंज्ञां कुशं पुष्पां वाणां नो विभ्राणां करसंज्ञां रत्नमौलिं त्रिनेत्रां ॥ हे मां द्वाभ्यां कुचभर
नतारत्नमंजीरकां चीरैवेयाडोर्विलसिततनुं भावये शक्तिमायुगां ॥ वामरादर्शतावूल करंडकसमुद्भवा ॥ वहंतीभिः कुवाता

रामः
४२

श्रीं

मिर्दूतीभिः परिवारितां ॥ कुरुणा मृतवर्षिण्या पश्यंतीं साधकं दृशा ॥ अंबुजं पद्मं न तु शंखदधती पद्मयुगलमिति दक्षिणा मूर्ति
 वचनात् ॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपूजा शंखस्थापनादि सामान्या पद्धत्युक्ता पीठपूजा विधायकेशरेषु उवनेश्वरी मंत्रोक्तजयादिः
 पीठमन्त्रं तं संपूजा पुनर्ध्यात्वा आवाहनादिष्वप्युप्याजलिदानपर्यंतं विधाय आचरणपूजां कुर्यात् ॥ तत्र यथा षष्कोणेषुः
 ॐ लक्ष्म्ये नमः ॥ एवं हरये गौर्यै शिवायै रत्नैकामायै षष्कोणस्थानयपार्श्वयोः शंखनिधये ॥ केशरेषु अग्रादिकोणेषु मध्ये
 दिक्षु श्रीं हृदयाय नमः इत्यादिना षडंगानि संपूजा पत्रेषु वाह्याद्यामातरः पूजाः तदाहिः इडादीन् वनितारूपान् पूज
 येत् ॥ तथा च निबन्धे ॥ लोकेशान् वनितारूपान् च येत्सौम्यविग्रहान् ॥ ततो धूपादिविसर्जनात् कर्म समापयेत् ॥ अस्य पु
 रश्चरणां द्वादशलक्षजपः ॥ तथा च मानुलक्षजपे देनं मनुतावत्सहस्रकं ॥ विल्वारम्भसंभूतैर्मधुराक्तैः समिद्धैः ॥ जवा
 पुष्पैश्च जुहुयात् तोषयेद्दुःखनाशकं ॥ आराधयन् ध्यानात् ॥ अयं मंत्रस्त्रिधा तथा च परादिर्वानवे देवि कामादिर्वानवेदिति ॥
 दक्षिणामूर्तिवचनात् ॥ ॥ अथामिधास्योत्तरितां त्वरितं फलदायिनीं ॥ ॥ तारमायावर्मबीजं त्रिद्विरीशस्वरश्चिता ॥ कू
 र्मस्तदक्ष्यो नमवान् ॥ क्षत्री दीर्घतनुर्दृढः ॥ संवर्त्तमानगवान्माया फडंतो द्वादशाक्षरः ॥ मायावर्जं उवनेश्वरी वर्मदं कः
 द्विखकारः ॥ ईशश्चर एकारस्तदुक्तः कूर्मश्चकार तदत्यं चकारः गम एकारस्तदुक्तः क्षत्रीखरूपं दीर्घतनुर्दृढं दं दं संवर्त्तः

ॐ मिर्दूखे च भो

लकारः नगएकारस्तुतः॥ अथ पूजा प्रयोगः॥ प्राग्गुह्यादिपठनं विना यवकेशेषु जपे विधीयते॥ त्रिंशत् न
 वज्रदेहं शुभं हिंजलं गर्जं हंसं क्षीपं चाननाय नमः॥ तथा च निवंधे सवत्सको विंदुयुतः॥ वचं न विद्य
 तं हं मोक्षाय हिंजलं दयं॥ गर्जं मं विपत्संदुर्वर्मां त्याज्यं विंदुमान्॥ पंचाननाय हृदयं पीठमंत्रः प्रकीर्तितः॥ ततः प्रो
 दित्यासः॥ अथार्जुनो मुनिविराट् छंदस्वरिता देवता उक्तार्थं विनियोगः॥ यद्यो शिरसि अर्जुनः सवयेन नमः॥ सुखे वि
 राट् छंदसेन नमः॥ हृदि त्वरिता ये देवता येन नमः॥ नतो मंत्रः॥ नाले ज्ञेन नमः॥ गले खेन नमः॥ हृदि च नमः॥
 नाभौ धेन नमः॥ गृह्ये धेन नमः॥ उर्वोऽग्नी नमः॥ जानुनोऽङ्गुल नमः॥ पादयोः पद्म नमः॥ ततो मूलेन व्यापकं कु
 र्यात्॥ तथा च निवंधे माया विवर्जिता चार्ण नृद्धिभाले गन्तव्यं॥ नाभिगुह्ये च पादेषु जानुजंघापदे पदेषु च॥ विन्यस्त
 व्यापकं कुर्यात् समस्त देवसाधकः॥ ततः करोगन्यासो वक्ष्ये अंगुष्ठाभ्यां नमः॥ देखतर्जनीभ्यां स्वाहा॥ क्षत्री मध्यमाभ्यां वषट्
 स्त्री हं अनामिकाभ्यां हूं॥ हूं क्षेकनिष्ठाभ्यां वोषट् क्षेपः करतलकरपुष्ठाभ्यां फट्॥ एवं च हृदयाय नमः इत्यादि॥ तथा च
 निवंधे कर्माग्नेः सप्तनिर्वर्णैः पूर्वपूर्व समन्वितैः॥ द्वादशाभ्यां षडंगानि कुर्यात्साधकः सत्तमः॥ ततो ध्यानं॥ श्यामावर्हि कलाप
 शेखरयुता मावद्वपर्णां गुकां मुं जाहारत् सत्ययो धरभराम ह्यहि पानू विभ्रती॥ ताटं कां गदमेखत्ता एणारण्यं जीरता न्यापि

तां वैरातीं वरदानयोस्तुत कर्णं देवीं त्रिनेत्रां नमः ॥ एवं ध्यात्वा मा वसैः संपूजा शंखचक्रपद्मादिषु पूजां निधाय पद्मस्य केशेषु पूजयितुं
॥ ॐ जयाये नमः ॥ एवं विजयाये नमः ॥ अजिताये अपराजिताये नित्याये विलासिन्यै ग्यौ श्रद्धाशायै मंगलायै मध्ये क्षणं हं वज्रदे
हं सुतं हिं कृतं गर्जं हं दुं क्षीपं चाननाय नमः ॥ ततः पुनर्ध्यात्वा आवाहनादियंच पुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाया वरणा पूजा
मारभेत् ॥ केशेषु अग्न्यादिकोणेषु चक्षुःगायत्रौ हृदयाय नमः ॥ क्षीरेण गायत्री शिरशो ह्यहो ॥ क्षुद्राग्नौ शिखायै वषट् स्त्रीं दूंगा
यत्रोक्तं वचाय हं मध्ये क्षुद्राग्नौ गायत्री नेत्रत्रयाय वषट् सुखाय वषट् केचित्तु चक्षुः हृदयाय नमः ॥ इत्याद्यंगन्यासः ॥ नतु तत्र गायः
त्र्यादनिवेशः ॥ नचैवं श्रुतं प्राणीनां गायत्रीमित्यादि विरोधः तत्कार्यं सुपूर्वादिषु केशेषु षडंगानि संपूज्य कोवरे शानयोः
प्राणीनां गायत्री च यजेत् ॥ तत्र शंकराचार्याः श्रुतं प्राणीनां गायत्री यजेदिशो क्रमादिगोतमनेत् ॥ यजेत्तत्राप्यत्रैव शेषः
देवता ॥ सोमो प्राणीनां गायत्री च गायत्रीमिति पूजयेत् ॥ यत्रैव यत्रैव संपूज्य देवता प्रकाशकारोपिकोवरे शानयोः पूजयेदित्युक्तं ॥ त
स्मिन्वाप्यत्रैव चक्षुः इत्यादिषु षडंगानि संपूज्य अवशिष्टं कोवरे शानदेरे इमो प्राणीनां गायत्री च पूजयेदिति निवर्तः ॥ अत्र ग्रंथांतरा
वलोकनेन निपुनैर्विभाव्यं ॥ तथा च निवर्तः ॥ अतः प्राणीनां गायत्रीं केशेषु च यजेत् क्रमात् ॥ नवाक्षुः श्रीं कार्ये नमः ॥ श्रीं चैव य
नमः ॥ श्रीं चंडाये नमः ॥ श्रीं छंदये नमः ॥ श्रीं क्षीणे श्रीं क्षीये श्रीं दुर्कार्ये श्रीं क्षेमकार्ये वासुप्रतः ॥ श्रीं फलकार्ये नमः ॥ ॥ तथा च

ॐ ह्रीं नमः ॥ मरदुवेत्याहा ॥ ५

ध्यात्वा आवाहनादिपंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाय आवाहनापूजां कुर्यात् ॥ ततश्च आद्यादिकोणे चतुष्टयेषु मध्यादिषु ॥ ऐं ह
दयाय नमः इत्यादिना षडंगानि संपूज्य अष्टपत्रेषु ऐं नित्याये नमः ॥ निरंजनाये क्लिने दये क्लिनाये मदनातुराये मददुवाये
दुवितोये द्वाविंशे तद्वाह्य इडादीन् खजादींश्च संपूज्य धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत् ॥ अस्य पुरश्चरणां चतुर्लक्ष जपः ॥
ततश्च चतुर्लक्षं जपित्वा तु मधुरां क्लेर्मधूषुषुषुषुः मडुवाजकैः ॥ कुसुमे रचतुरसुतमित्यर्थं पुनः कृत्वा तोषयेद्गुरुमात्मनः
॥ वाङ्मयानंतरं नित्यं क्लिने नृत्यो मददुवे ॥ स्वाहांतो रविसंख्यातो मंत्रो वश्यप्रदायकः ॥ अस्य पूजायंत्रं ॥ षड्कोणं द्वा
दशदलं चतुर्द्वारं चतुर्भुजं ॥ अस्य पूजाप्रयोगः ॥ प्रातः कृत्यादिपीठन्यासांतं कर्म विधाय केशरेषु जयादिपीठमन्त्रं तं वि
न्यास्य त्रयादिन्यासं कुर्यात् ॥ ततश्च शिरसि अंगिरसे नमः ॥ मुखे त्रिष्टुप् छंदसे नमः ॥ हृदि वज्रप्रसारिणे दे
वताये नमः ॥ ततः करंगन्यासो ऐं अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ ऐं तर्जनीभ्यां स्वाहेत्यादि ॥ एवं ऐं हदयाय नमः इत्यादि ॥ ततश्च
निवंधे वाक्पत्रेन षडंगानि दध्यान्मंत्रवित्तमः ॥ ततो ध्यानं ॥ रक्ताक्षौ रत्रयोत्तरे विदलकमलान्यंतरे मन्त्रिषस्तां रक्तांगीं
रत्नमौलिं सूरतिशशिकलां मेखकां त्रिनेत्रां ॥ बीजापूरेषु पाशाकुशमदनमधुनः सत्कपालानि हस्तं विद्याणामानतांगीं
स्तनभरभरणमं विकामाश्रयातः ॥ एवं ध्यात्वा मानसे संपूज्य शंखस्थापनादिपीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा आवाहनादि

र्था

पंचपुष्पांजलिदानपर्यंतविधाय आवरणपूजामा... यथा श्रुत्यादिकाणामु मध्येदि॥ वसु... नमः... नाथ
 डंगागसंपूज्य॥ द्वादशदलेषु पूर्वादि ॐ हस्तैर्वायनमः॥ एवं ज्ञेदिन्ये क्षिप्रार्थे क्षोभिते मद... निरुत्तमं वाव
 त्ये मदनावत्ये मेखलाये आविष्टे वेदवत्ये स्मराये तद्वदि... श्रुत्यादिमातृः पूजयेत्॥ तथाचानिवंधमातृ... दिक्षु
 र्याः पुनः पूज्यादिगीश्वराः॥ ततो धूपादिविसर्जनांतं दम... यत्॥ अन्यपरश्वरांतक्षजपः॥ तथाच मंत्रीमंत्रजपे
 क्षंजयाते जुहुयात्ततः॥ अयुते राजेष्टोत्ये चतसि... राजतुक्षशाणालुः॥ ॥ अथ उर्गामनुवक्ष्ये दृष्टादृष्ट
 कलप्रदानं॥ मायादिवर्णाविद्वाद्यो नृयोसोमार्गवान्नव... रांगंतकः प्रतिष्ठावा... मात्मो नोतिकासनः॥ तारो हृदयांतं
 यः मंत्रीवत्क्षरात्मकः॥ अदिः दकारः कर्णः उकारस्तुतः... तको गकारः प्रतिष्ठाश्रकारः तद्युक्तः मातृतोयकारः नौतिक
 रंकारस्तुतः॥ अथ पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्यादिपीठन्यासांतं विधाय केशेषु मध्ये पीठशक्तीन्यासेत्॥ तद्यथा श्रीप्रभा
 येनमः ईशानाय उंजयाये ऐं ह्रीं वाये ऐं विष्णुवाये ओं नदिन्ये श्रीं सुप्रभाये अं विजयाये अः सर्वसिद्धिदाये तदुपरि
 ॐ वज्रनद... हासिहाय डं परम इति न्यासेत्॥ ॥ श्रुत्यादिन्यासः॥ शिरसि नारदकृष्णयेनमः मुखे गाय
 त्रीं हृदये नमः॥ हस्ते उर्गार्थे देवताये नमः॥ ततः करंगन्यासो क्रां ॐ क्रीं डं अं गृहान्यानमः क्रां क्रीं ॐ तर्जनीभ्यां स्वाहा ॥

[illegible]

子

[illegible]

卷之四

नहं फलं कवचाय हं इत्यपि ॥ महिषमर्दिनि हं फलं उस्त्रांगं च मे रवा ॥ अत्रैव घणवसं बंध इति केचित् ॥ ॥ ततो ध्यानं ॥ गारुडोपः
लसन्निभां मणिमौलिं कुंडलमंडितां नैमिनालविलोचनीं महिषोत्तमांगनिषेदुषीं ॥ शंखचक्रद्वयाणामखेटकवाणकार्मुकधृ
लकां स्तर्जनीमपि विभ्रतीनिजवाहुभिः शशिशेखरां ॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्या र्घ्या स्थापनं कुर्यात् ॥ अत्र शंखं निषेधो विश्व
सारे कालीवत्पूजयेद्देवीं कालीवत्पलमाप्नुयात् ॥ नवेक्ष्य वैश्वदेवीं ननु तस्याः कदाचन ॥ न शंखे र्घ्या पात्रस्या त्वथित
यस्य योनिना ॥ विश्वामित्रस्य पात्रेण मृदोवापि वा जयेत् ॥ ततः पीठपूजां विधाय केशरेषु मध्ये पूर्वोक्त पीठशक्तिः पीठयजे
त् ॥ ॥ ततः पुनर्ध्यात्वा आवाहनादिष्वं च पुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाय वराणामुजामारभेत् ॥ यथा श्रान्तादिकोणोषु दिक्षु
च पूर्ववद्गादीन् संपूज्या स्वं हं सोयं मंत्रेषु पूर्वादितः आहुर्गाय नमः ॥ एवं ईश्वरवर्णिन्यो उग्राय्याये अंकनकयभाये हं
हत्तिकाये ऐं अमयप्रदाये ओं कन्याये अः खरूपाये ॥ पत्रांगेषु यं वज्राय रं शंखाय लं खट्वाय वं खेटकाय शं वाणाय षधेनु
षे संश्रुताय हंतन्यै ॥ तद्वहिः पात्राग्रेषु बाह्याद्यामातरः पूजयेत् ॥ ततो दिक्षु इडादीन् वज्रादींश्च पूज्या जपसमर्पितपूर्व
मुत्तरस्यां दिशिकोणमंडलं विलिख्य बलिं दद्यात् ॥ यथा एहि पदद्वंद्वं गृह्ण गृह्ण पदद्वयं ॥ मदीयं च बलिं देवि लुलाय कं पे
दद्वयं ॥ साधकद्वितयां वृणोत् स्वाद्यद्विनयं पुनः ॥ सर्वसिद्धिपदं देहि तदा खाहा पदं वदेत् ॥ बलिदानेनैव मंत्रोयं मर्दि

न्याः परिकीर्तितः॥ अस्य पुरश्चरणां अष्टलक्षजपः॥ अष्टलक्षं जपेत्ततस्तत्सहस्रं तिलैः पुनः॥ ॥
 अथ जपदुर्गामंत्रः॥ तारो दुर्गायुतरक्ष अष्टांतं सलोचनं॥ दंष्टां नो जपदुर्गेयं विशावे पादशक्षरी॥ अथ पूजाप्रयोगः॥ प्रातः
 कृत्यादिदुर्गामंत्रोक्तं कथादिन्यासांतं कर्म कृत्वा करंगन्यासो कुर्यात्॥ तथा॥ ॐ दुर्गे अंगुष्ठाभ्यां नमः॥ उगंतर्जनीभ्यां स्वाहा॥ दुर्गा
 ये मध्याभाभ्यां वषट्॥ भूतरक्षणि अनामिकाभ्यां ॐ दुर्गे दुर्गे रक्षणि कमिष्ठाभ्यां वषट् ॐ दुर्गे हृदयाय नमः॥ इत्यादि॥ तथा चानिवंध
 तारादिदुर्गे हृदयं दुर्गे चक्षुरीरितं॥ दुर्गायेत्यादि कृत्वा वर्मभूतरक्षिणी कीर्तितं॥ तारादिदुर्गे द्वितयं रक्षणक्षिसमीरितं॥ ततो ध्या
 नं॥ कालात्राभां कणक्षैर रिक्तालभयदा मोलिवद्धं डरेखां शंखचक्रं॥ त्रिशिखमपिकरे रुद्धं हंती त्रिनेत्रां॥ सिंहकां बोधिरुद्धं
 त्रिभुवनं मखिलतेजसा पूरयती ध्यायेदुर्गाय यावत्त्रिदशपर्यंतं सवितां सिद्धिकामैः॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्या ध्यापनं
 कुर्यात्॥ ततः पूर्वोक्तपूजाविधाय पूर्वोक्तदत्तपूजां कुर्यात्॥ अस्य पुरश्चरणां चतुर्लक्षजपः॥ द्युतेन दशांगहोमः॥ तथा च वाः
 एतलक्षजपेन्यंत्रद्युतेन जुहुयात्ततः॥ दशांगं संस्तुते वेदो वाङ्मनानपि नोजयेत्॥ अष्टाक्षरादिते योऽष्ट पूजयेत्पूव्ववत्सुधी॥
 अथ भूलिनीमंत्राः॥ ज्वलज्वलपदस्यांते भूलिनीति पदंततः॥ इष्टग्रहद्वयं द्यांते वक्रिजत्वा वधिर्मनु॥ अस्य पूजाप्रयोगः॥
 प्रातः कृत्यादिदुर्गामंत्रोक्तं योऽष्ट न्यासांतं कर्म कृत्वा कथादिन्यासं कुर्यात्॥ तथा दीर्घतपसे कथयेत्ततः॥ सखे ककुपद

दसेनमः हृदि श्रीलिंगे देवताये नमः ॥ ततः करंगे न्यासौ श्रीलिनि दुर्गे दुर्गं पूज्यं अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ श्रीलिनि वरदे दुर्गं पूज्यं तर्जनीभ्यां स्वाहा ॥
श्रीलिनि विंध्यवासिनि दुर्गं पूज्यं मध्यमाभ्यां वषट् श्रीलिनि असुरमर्दिनि युद्धप्रिये त्राय स्वाहा अनामिकाभ्यां हुं श्रीलिनि वेदे सिद्ध सुः
पूजिते दिपनिरक्ष २ महायोगे श्रीरुद्रं पूज्यं कनिष्ठाभ्यां वौषट् ॥ एवं श्रीलिनि दुर्गे दुर्गं पूज्यं हृदये नमः ॥ तथा च निवधे दुर्गे ह
रदे श्रीर्षे विंध्यवासिनि तद्विवा ॥ असुरांते मर्दिन्या युद्धपूर्वप्रिये पुनः ॥ त्राय त्वद्वितयं वर्म देव सिद्धसुपूजिते ॥ नदिनि स्था
वक्ष्युगं महायोगीश्वरी क्रमात् ॥ श्रीलिच्याः कडंताश्च पंचांगमननः क्रमात् ॥ ततो ध्यानं ॥ अथाहं मृगे देवं सजलजलध
रश्यामरां हस्तपद्मेः श्रीलंकां मणिजलगदावापया शानुवहंती ॥ चंद्रोत्तंगां त्रिनेत्रां चतुर्भिरसिसतखेटकं विभुतीभिः कं
न्याभिः सेव्यमाना प्रतिनयंदा श्रीलिनीं नावयामि ॥ एवं ध्यात्वा मानसेः संपूज्या शंखस्थापनादिषु पूजाविधाय पुनर्ध्यात्वा
आवाहनादिपंचपुण्यांजलिदानपर्यंतं कृत्वा आवरणपूजां कुर्यात्ततश्च अथादिकोणोदिषु दिक्षु च श्रीलिनि दुर्गे दुर्गं पूज्यं हृद
याय नमः ॥ अथादिनां संपूज्या ॥ ततः पत्रेषु पूर्वादि दुर्गं पूज्यं नमः ॥ एवं वरदाये विंध्यवासिनी अत्र मर्दिनी युद्धप्रियाय
देवसिद्धिपूजिताये महायोगेश्वर्यै ततः पत्राण्येव तदस्त्राणि शंखं चक्रमसिः पुनः ॥ गदेषु चापशूलानि पाशं पञ्चादिशोधि
यान् ॥ अथ पुरश्चराणां पंचलक्षजपः ॥ अथाव ॥ मनुमेन जयं नमः नर्तकं विचक्षणाः ॥ सर्पिषा नूनवाहो मन्त्रं शोभमि

तोनवेत् ॥ ॥ अथ वर्णनं तत्तु वक्ष्ये विश्वदेवोऽथ वीधिना ॥ यथा ननु ॥ तत्तु वक्ष्ये तज्जगज्जह ॥ ॥ अथ वर्णनं ॥ श्रीमंत्रं ॥
 वाग्वादिनिवद्विषसनेति दशाक्षरः ॥ तथा च निवधे अदिर्नहणं तं वक्ष्ये देवाद्यादिनिर्दहणं ॥ सरस्वत्यादिनां वागैश्वर्यं ॥
 दः ॥ भुवनेश्वरीसंयुगेयं महासारस्वत्याप्रदः ॥ अथ पूजायंत्रं ॥ यो मे द्यौरसनात्कर्णिकमंचां हृदः ॥ केशरं पत्रां नर्गत्तु ॥
 वर्गं यशलाणां दिवि वर्गक्रमात् ॥ आशाश्चैश्वर्यालां तलां गलिपुजाक्षोणीपुराणवृत्तं पद्यति ॥ अथ पूजाप्रयोगः ॥ आतः ॥ हस्त्या
 दिपीठन्यासात्तं कर्मविधाय केशेषु मध्ये च ॐ मेधाये नमः ॥ पूजाये पूजाये विश्राये धृत्यै स्मृत्यै ॥ ॐ विश्वेश्वर्ये मध्ये वार्ता
 पद्मासनाय नमः ॥ ॥ ततः ॥ अथादिन्यासः ॥ शिरसि धांठक्र ॥ ॥ अथापुष्टिश्चेद्देहस्य तिष्ठतमये नमः ॥ अथ विगर्हः ॥
 नमः ॥ हृदि वागीश्वर्ये नमः ॥ ॥ ततो मंत्रन्यासः ॥ शिरसि धांठक्र ॥ अथापुष्टिश्चेद्देहस्य तिष्ठतमये नमः ॥ अथ विगर्हः ॥
 मः नमोऽं नमः ॥ आद्योऽं दिनमः ॥ हृदि वदननिनमः ॥ लिंगे त्वानमः ॥ गृहे हानमः ॥ ॥ ततो मानुषकाया ॥ कारणं ग्राहोक्तं
 र्यात् ॥ तथा च निवधे न्यस्यावर्णनं षडंगानि मानुषकोक्तानि कल्पयेत् ॥ ततो ध्यानं ॥ तत्तु ॥ सकलमिंदो विभ्रती ॥ अथ कांतः ॥ अथ भव
 नमितांगी सन्निषणा सिताब्जे ॥ निजकरकमलोद्गले खनीपुत्रकेशीः ॥ सकलविभवसिद्धोपातुवा देवतानः ॥ ॥ एवंध्यात्वाः मान
 सैः संपूज्य शंखाद्यपनादिपीठपूजां कृत्वा केशेषु मध्ये च मेधादिपीठमन्त्रं तं संपूज्य ॥ अनर्थात्वा आवाहनादिपंचपुष्पांजः

नमः

ऐं नमो भगवति वदशब्दे विस्वाहा ५

निदानपर्यंत विधाय आवरणं पूजां कुर्यात् ॥ यथा अतिकोणं अंकं ५ हृदयाय नमः नैर्ऋत्ये ईं च ५ ईं शिसे स्वाहा ॥ तायो उं ५ उं ५
 शिखाये वषट् ईशाने ऐं ५ ऐं कवचाय हुं मध्ये ओं ५ ओं नेत्रत्रयाय वोषट् चतुर्दिक्षु अयं ५० अः अस्त्राय फट् ॥ ततः पत्रेषु
 पूर्वादि ॐ योगाय नमः ॥ मत्स्याये विमलायै ज्ञानायै बुद्धे स्मृत्यै मेधायै पुत्रायै पत्रागुपु वास्याद्यामातरः पूज्याः ॥ तद्वहिः
 इन्द्रादीन् वज्रादींश्च संपूज्य धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत् ॥ अथ पुरश्चरणां दशलक्षजपः ॥ तथा च दशलक्षजपेन
 च दशांगं जुहुयात् ततः ॥ पुंडरीकेः प्रयोदशैः सिलैर्वामधुराश्रुतैः ॥ ॥ देवांते भगवति वदशब्दं युगंततः ॥ वादे विवद्विज
 यांतं वाग्मवाद्यं सुमुद्वेजत ॥ अथ पूजाप्रयोगः ॥ प्रातः कृत्या ॥ दधीतया तांतं कर्म विधाप्य केशरसुमधौ च पूर्वोक्तपीठशालीः
 पीठमनुचन्यसेत् ॥ अथादिन्यासं कृत्वा करंगन्यासौ कुर्यात् ॥ यथा ऐं अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ नमः तर्जनीभ्यां स्वाहा ॥ भगवति मध्य
 माभ्यां वषट् वदश्च नामिकाभ्यां हुं वादे विवद्विज्याभ्यां वोषट् स्वाहा करतलकरपृष्ठाभ्यां फट् ऐं हृदयाय नम इत्यादि ॥ तथा
 च निवंधे मनोः षड्विः पदैः कुर्यात् जाति युक्तं षडंगकं ॥ नतो ध्यानं ॥ भुवः स्वः छविर्मलं यमात्यशीतां सुखं डो ज्वलां व्याख्या मक्ष
 णं सुधौ कालशं विद्यां च हस्तं तुजैः ॥ विज्राणां कमलासनां कुचनतां वादेवतां सस्मितां वंदे वाग्मवद्वदां विनयनां सोभाय
 संपत्करीं ॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखघ्रापेनादिसर्वं पूर्ववत् कार्यं कित्वांगमंत्रे विशेवः ॥ अथ पुरश्चरणां अष्टलक्षजपः

धा

ॐ ह्रीं क्लीं ॐ नमः ॥

॥ तथाच वसुलक्षजयेन्मन्त्रं वसुलक्षमनन्त्रधीः ॥ दशांगं जुहुयादते नराज्यपारिप्लवैः ॥ ॥ तौ गमायाधरो विंदुः शक्तिस्तारः ॥
ती ॥ ॐ नो न त्वांति को मन्त्रः प्रोक्ता एकादशाक्षरः ॥ अथ पूजाप्रयोगः ॥ प्रातः कृत्यादित्रय्यादि न्यासांतं कर्म समाप्य मन्त्रन्यासं कुर्यात्
॥ ॐ नमो वसुलक्षे क्लीं नमो नमः ॥ वसुधैव कुटुम्बकम् ॥ ऐ नमः कर्णयोर्द्वौ नमः ॐ नमः कपोलयोः सं नमः ॥ नमो रं नमः श्रोत्रयोः ॥ स्व नमः
मुखे ॥ त्र्ये नमः हृदये ॥ लिंगमे नमः ॥ गुह्ये मं नमः ॥ ततः करंग न्यासो ॥ ऐं श्रृंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ ऐं तर्जनीभ्यां स्वाहति ॥ एवं हृदयाय
नम इत्यादितथोच निबन्धे वाग्वेनांगे कल्पेनेत्यादि ॥ ततो भूतानां ॥ वाणी पूर्णानि शाकरो ज्वलमुखी कर्पूरगौरप्रभा चंद्रादौ
कितमस्तु कां निजकरैः संविभ्रती सारदान् ॥ वीणा मक्षगुणां सुखं सुकलं शं विद्यां चतुंगमनी दिव्यो राभरो गोविन्द प्रिततनुं
सादि हृत्तं भजे ॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शं त्वस्मापनादि पीठपूजा विधौ यावत् पूजा सारभेत् ॥ देव्या देक्षितो ॐ संस्तुता
ये नमः ॥ ततः केशेषु अग्निनेत्रस्य वायु ईशानकोणे सुमधौ ॥ हस्तौ च ऐं हृदयाय नमः ॥ इत्यादिना संपूज्य पत्रेषु पूर्वादि ॐ प्र
ज्ञायै नमः ॥ एवं मेधाये अक्षये शक्तये स्मृतये वागा ॥ अयं मत्स्ये स्वस्त्योः पत्राग्रेषु ह्यास्याद्यामातरः पूज्या ॥ तद्वहिः इडादीन् वज्र
रीश्वरकर्मसमाय धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत् ॥ अथ पुरश्चरणां द्वादशलक्षजपः ॥ तथाच जपे द्वादशलक्षाणि तत्स
सं सितं जुजैः ॥ नागचण्डकपुष्यैर्वा जुहुयात्साधकोत्तमः ॥ ॥ वाचस्यते मृते भूयः पुनः ह्युरितिकीर्तयेत् ॥ वागाशो मनु

रामः
४२

रात्मातो रुद्रसंख्याक्षरामनुः॥ अस्य न्यासपूजादिकं सर्वं पूर्ववत्कार्यं॥ ततः करंगन्यासौ॥ ऐं अंगुष्ठाभ्यां नमः वाचस्पतेतर्जः
न्यां स्वाहा अमृते मध्यामा न्यां वषट्॥ पुनः अनामिकाभ्यां डं सुः कमिष्ठाभ्यां फट्॥ एवं ऐं हृदयाय नमः इत्यादि॥ तथा च निव
धे कुर्यात् दशांगानि विधिवद्वागशैः पंचमिषदेः॥ ततो ध्यानां आसीना कमलकरैर्जपवतीं पद्मद्वयं सुसूक्तं विभ्राणां तरु
णोदुवदुमुकुपं मुक्तेतु कुं द्रुपनां॥ भालोन्मीलितलोचना वन नरकांता नवदूतय भूयाद्वागधिदेवता मुनिगणैरासेवा
मानानि शं॥ इति ध्यानं॥ अस्य सर्वं पूर्ववत्कार्यं॥ अस्य पुरश्चरण एकादशलक्षजपः॥ तथा च रुद्रलक्षजपे नमो त्रं दशां
गजुङ्गया हृतेः॥ ॥ तोयस्थं शयनं विष्णोः केवलं सचतुर्मुखं॥ अर्घाशो दुयुतो वाग्निर्विंदु सशोबुमान् नृदुः॥ तोयवक्
रः विष्णुशयं आकारस्तुक्तः केवलेन अर्करहितेन ककारेण तेन वा कवाग्भवः॥ केचित्तु लक्षितलक्षणाभ्यां देववदं
ति आकारे युक्ते वाकारः केमस्तु केवलते केवलो उज्ज्वारः तदुक्तेन ककारेण वर्त्तते तेन क्वा मिति तत्र निरुद्धलक्षणायाः
शक्तिरुत्पत्त्यात्वा कवाग्भवमिति पर्यायः॥ वसुतस्तुः द्वादशस्वरमृदुत्य विंदुनादविभूषितं॥ विंदुनादसमायुक्तं वाक्
बीजं समुद्धरेत्॥ षष्ठस्वरसमायुक्तं द्वितीयं बीजं समुद्धरेत्॥ चंद्रबीजं समुद्धृत्य वरुणं योजयेत्ततः॥ त्रयोदशस्वराहृतं विं
नादविभूषितं॥ इति॥ विष्णुसारवनाद्याग्भवती नमो॥ अस्य न्यासपूजादिकं सर्वं पूर्ववत्॥ करंगन्यासौ तु द्विरुक्तौ त्रिः॥

ॐ ह्रीं ह्रीं ॐ ह्रीं सत ॥ १ ॥

बीजे विधेयः ॥ तथा च श्रुगानि वक्ष्ये नमः त्री दित्तौ जति संभुते ॥ १ ॥ गंधान् सुक्ता हारा वदातां शिरसि शशिक ॥ लंछनी वा ॥ २ ॥
वेद्याख्यां वार्णाख्यमलां मणिमयकलशं सुसूक्तं चोद्धृती ॥ आपीना तु गवक्षोरुहभरवि न स नमो देशमधीशा वाचामीठे ॥ ३ ॥
रायत्रिभुवनमितां सुंदरी के निषणां ॥ अस्यापु रश्मि रणत्रिलक्षजयः ॥ तथा च त्रिलक्षप्रजपे नमः त्रं जुहुयात्तु दशांशतः ॥ पायः
सैराज्यसंमिश्रः संस्तुते हवा वाहन ॥ ॥ अथ पारिजात सरस्वत्ये नमः ॥ तत्र देवप्रकाशिकायां सच प्रणवे ह्येवा संसृष्टि त
हकार सकार उकार विंदु युक्त सरस्वती डेतो न तिष्ठ ॥ अस्या पूजा प्रयोगः ॥ प्रातः कृत्यादि पीठ मंत्र विन्यास्य अष्टादि न्यासं कुर्या
त् ॥ तद्यथा शिरसि कंठ त्रयये नमः ॥ मुखे त्रिषु पृष्ठं दसे नमः ॥ हृदि पारिजात सरस्वत्ये नमः ॥ तत्र मातृकोक्तं के रांग न्यासं
कुर्यात् ॥ तद्यथा शिरसि कंठ त्रयये नमः ॥ विदधात् ॥ ततो मूर्दि नू मध्ये नेत्र कर्ण नासा पुच्छ यवदन गुह्य लिङ्ग पादेषु एका
दशाक्षर न्यासः ॥ ॥ दक्षिणा मूर्त्तिं संहितार्थात् ॥ संवत्सु दाया नेरवा वाग्न बं वीज मालिखेत ॥ तारेण पर्यो देवि संपुटी कृत्य
मंत्र वित् ॥ सरस्वत्यै हृदं तेन रुद्राणी मनुरी रितः ॥ दक्षिणा मूर्त्तिः संप्रोक्ती गायत्री छंद ईरितः ॥ पारिजातेश्वरी वाणी देवता
परि कीर्तिता ॥ तृतीयं चेद्वितीयं च बीज शक्तिश्च तारकं ॥ कीलकं परमेशानि महासारस्वत पुदः ॥ षड्दीर्घस्वर संभिन्नं बीजेन
गानि विन्यसेत् ॥ ततो ध्यानं ॥ हंसा रुद्रा वरहसि तहारं हंसां दावदाता वाणी मंदमित भरमुखी मौलिव द्दंडरेखा ॥ विद्यावीणा

रामः
५०

वृत्तमयद्यपक्षसुजादीप्तवहा शुभाजस्थानवदभिमतवाप्रयेनारतीत्यात् ॥ इति ध्यानं ॥ ॥ अस्य पूजादिकं सर्वपूर्वोक्तैकादशा
 क्षरी वत्कार्यं पुरश्चरणां च द्वादशलक्षजपः श्रवणं पुष्पैर्नागंचकैर्वा जुहुयाद्वादशसहस्रैकमिति ॥ इती सरस्वती प्रकरणां ॥ ॥ अ
 थ वक्ष्ये त्रियोमंत्रान् श्रीसौभाग्यपुष्पदान् ॥ अस्याः कण्ठक्षमात्रेण त्रेलोक्यमपि वर्द्धते ॥ ॥ अथ लक्ष्मीमंत्राः ॥ वांते वदिसम
 रूढं वामनेत्रेण संयुतं ॥ बीजमेतद्विद्यः प्रोक्तं सर्वकामफलप्रदं ॥ अस्य पूजाप्रयोगः ॥ प्रातः कृत्यादिपीठ्यासांतकर्मविधा
 य अष्टादिन्यासं कुर्यात् ॥ तद्यथा शिरसि भृगुज्जपयेन्ममः मुखे निरुद्धं देसेनमः ॥ हृदये त्रिये सरस्वत्ये नमः ॥ ततः केशेषु
 मध्ये च ॐ विभूत्ये नमः ॥ एवं उदरे कांते सृष्टे कौर्त्ते संनत्ये सुष्टे त्रयो एताः पूजयेत् ॥ श्रीं हृदयाय नमः ॥ इत्यादि
 तथा च निबंधे अंगां निदीर्घयुक्तेन रमा बीजेन कल्पयेत् ॥ ततो ध्यानं ॥ कांत्या कांचन सन्निना हिमगिरिषु क्षेत्रे तर्जुने हस्तौ
 क्षिप्रद्विरामपा मृत्युदंशसिचमानां सदा ॥ विभ्राणां वरमज्जुगुमममयं हस्तेः किरीटोज्जलांदौ मावद्वनितम्विचललितं
 वंदे रवदेष्टितां ॥ एवं ध्यात्वा मानसेः संपूज्य शंखचक्रपादपीठपूजां विधाय केशेषु मध्ये च ॐ विभूत्ये नमः ॥ इत्यादिपी
 ठमन्त्रं संपूज्य पुनर्ध्यात्वा आवाहनादिपंचगुण्यांजलिदानपर्यंतं विधाय आवरणपूजामारभेत् ॥ तद्यथा केशेषु
 अष्टादिकोणेषु मध्ये दिक्षु श्रीं हृदयाय नमः ॥ इत्यादिना संपूज्य दिक्षु पूर्वदि ॐ वासुदेवाय नमः ॥ संवर्षणा

हे श्रीगुरुदेवा

मः प्रद्युम्नाय अनिरुद्धाय विदिदलेषु मदकाय सलिलाय गुह्यं करं ॥ देव्यादक्षिणे शोबनिधये वसुन्धार्ये वाम
निधये वसुमतये ॥ ततः पत्राग्रं पुष्पादि वलाकारे विमलाय कमलाय वनमालिकाय विनीषिकाय मालताय शोकर्ये व
सुमालिकाय ॥ तद्वहिः इत्यादीन् वज्रादींश्च संपूजाधूपादिविसर्जनात् कर्मसमापयेत् ॥ अस्य पुरश्चराणां द्वादश लक्षजप ॥ त
थाव ॥ नानुलक्षं जपेन्मन्त्रं दीक्षितो विजितेन्द्रियः ॥ तत्सहस्रं जुहुयात्कमलेर्मधुराक्षुतेः ॥ विलेपले वा जुहुयात्त्रिनिवर्त्ताः
धकोत्तमः ॥ वाग्वन्विता विद्मो मायामकरकेतने ॥ चतुर्वर्जात्मको मन्त्रश्चतुर्वर्गफलप्रदः ॥ अस्य न्यासपूजादि
कां पूर्ववत्कार्यं ॥ ध्याने तु विशेषः ॥ मानिक्यप्रतिमं पुष्पादिमन्त्रिने ॥ श्रुत्वा मिगजै हस्ताग्राहितरत्नकुं नमस्सिलैरासिच्यमानां
सदा ॥ हस्ताब्जैर्वरदानमं बुजयुगाभीतिर्दधानां हरेः कांतां काक्षितपारिजातलतिको वंदे सरोजासनां ॥ अस्य पुरश्चराणां द्वादश
लक्षजप ॥ तथाव ॥ नानुलक्षं हविष्याशीर्जपेत्तत्सरोरहैः ॥ जुहुयाद्दहोः पुष्पैः तत्सहस्रं जितेन्द्रियः ॥ नमः कवामसिन्धौ
द्वयमिति प्रोक्ता दशाक्षरः ॥ तथा च निबधे ॥ दीर्घायादिविसर्गातो बुद्ध्यान्मनुर्वशां सुधरा ॥ वाते सिन्धौ प्रियावक्त्रेर्मनुप्रोक्ता
दशाक्षरः ॥ अस्य पूजाप्रयोगः ॥ घ्रातः कृत्यादिपीठन्यासांत विधाय नम्यादित्या संकुर्यात् ॥ तथैवा शिरशिदक्षिणामूर्ति
नमः ॥ मुखे विराट्द्वंद्वं देवेनमः ॥ हृदि त्रिंशै देवतायेनमः ॥ ततः करंगन्यासौ ॐ देव्यो नमः ॥ गुहाये नमः ॥ यद्म

नमः कमल ४
वासिदेवारा

रामः
५१

नमो नमस्तर्जनीभ्यां स्वाहा ॥ ॐ विष्णुपत्न्यै नमो मध्यामाभ्यां वषट् ॐ वरदायै नमो नामिकाभ्यां हूं कमलरूपायै नमः कनिष्ठाभ्यां वौषट् ॥
 एवं ॐ देव्यै नमो हृदयाय नम इत्यादि ॥ तथा च निबन्धे देव्यै हृदयदमाख्यातं यद्यिच्छेत् शिर ईरितं ॥ विष्णुपत्न्यै शिखाप्रोक्ता वरदायै
 तनुददं ॥ अष्टांकमलरूपायै नमो ताः प्रणवादिकाः ॥ ततो ध्यानं ॥ आसीना सरसीरुहे स्मितमुखी हस्तांजने विभ्रती दशनं पद्मः
 युगानये च त्रपुषा सो दामिनी संनिभा ॥ मुक्ताहारविराजमानपृथुलोत्तुंगस्तनो मीसिनी पायाद्वः कमलाकण्ठविभवे रानं
 दयंती हरिं ॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थायेनादिपूर्वोक्तपीठपूजाविधाय पुनर्धात्वा आवाहनादि पंचपुष्पांजलिदान
 पर्यंतं विधाय वरणापूजामारभेत् ॥ अन्यादिकोणे च तुष्टये दिक्षु मध्ये च ॐ देव्यै नम हृदयाय नम इत्यादिना पंचांगानि संपू
 ज्य पूर्वादिदलेषु पूर्ववत् दालाक्यादिपूजयेत् ॥ तद्वहिः इत्यादीन् वज्रादींश्च संपूज्य धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत् ॥ अः
 त्पुंश्चरणादशलक्षजपः ॥ तथा च दशलक्षं जपेन्मंत्रं मंत्रविद्विजिते दिवः ॥ दशांगजुडयामंत्री मधुगन्धैः तरोरुहेः ॥
 तारो वाग्मवं माया रमा कामः हंसोः जगत्पुस्त्यै नमः ॥ तथा च वाग्मवंशं भुवनिता रमा मकरकेतनः ॥ तालीयं च जगत्पार्श्वं व
 क्रिवीजसमुज्ज्वलः ॥ अर्घीशाख्यो भृगुस्त्यो हन्मंत्रो यद्वादशाक्षः ॥ महालक्ष्म्याः सप्तदिष्ट साराद्याः सर्वं स हि ॥ अत्यपूजा
 प्रयोगः ॥ प्रातः कृत्यादि श्रीबीजाक्तपीठन्यासांतं विधाय त्रय्यादि पातं कुर्यात् ॥ तद्यथा शिरसि वस्त्राणि अयनमः ॥

ॐ ह्रीं श्रीं ह्रीं ह्रीं जगत्प्रसूत्यै नमः

ॐ पुष्पाधनेनमः॥ अग्न्यादिकोणेषु ऐं जानाय हृदयाय नमः॥ इत्यादिना पूजयेत्॥ यत्रेष्टु पूर्वादि ॐ उमायै नमः॥ एवं सरस्वत्यै
दुर्गाय धरणीयै गायेत्यै देव्यै जानायै दक्षिणे जङ्गुसुतायै वामे सूर्यसुतायै तथा शंखनिधये यस्त्रनिधये॥ पश्चिमे भृतातपत्रं
वरुणं पूजयेत्॥ तद्वहिः द्वादशराशीन् नवग्रहान् प्रत्येकेन पूजयेत्॥ तद्वहिः गजान् ऐशवत सुंदरीक वामेन कुमुद अंज
न पुष्पादंत सार्वभौम सुप्रतीकान् तद्वहिः इंद्रादीन् वज्रादींश्च संपूज्या धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत्॥ अथ पुरश्चर
णं द्वादशलक्षजपः॥ तथा च॥ मानु लक्षं जपेन्मंत्रं दशांगं जुहुयात्तद्युतेः॥ जुहुयाच्छीपलेः पद्मेः प्रत्येकमयुतद्वयं॥ तर्पयेत्
सलिलैः शुद्धैः सुगंधैरयुतद्वयं॥ तर्पयेत्सलिलैः शुद्धैः सुगंधैरयुतद्वयं॥ अयुतद्वयमिति बोचनिकवावस्था॥ ॥ शंभुपत्नीं श्रि
याह्मकामो भगवती मही॥ ब्रह्मादित्यो धरादीर्घा लक्षामिर्भगवान्मरुतः॥ प्रसीद० मध्यमाभ्यां वषट्० प्रसीद० अना
क्ष्यो नमो तस्या त्पुणवादि रयं मनुः॥ मही लकारः भगवती एकारवती आदित्यो मकारः धरालंकारः दीर्घा आकार युक्तालक्ष
लंकारः॥ मरुतयकारः एकार युक्तः॥ अथ पूजाप्रयोगः॥ प्रातः कृत्यादिपीठन्यासांतं विधाय करोगन्यासोऽकुर्यात्॥ श्रीः
क्षीं श्रीं कमले श्रीं क्षीं श्रीं अंगुष्ठाभ्यां नमः॥ एवं कमलालये ठ तर्जनीभ्यां स्वाहा॥ प्रसीद० मध्यमाभ्यां वषट्० प्रसीद० अना
मिकाभ्यां इं० महा लक्ष्म्ये० कनिष्ठाभ्यां फट्॥ एवं श्रीं क्षीं श्रीं हृदयाय नमस्तथादि॥ तथा च निवधे कमले हृदयं प्रोक्तं शिर

म्यात्कमलालये ॥ शिखा वसीधतेनैव कवचंचतुरारः ॥ अत्रमेव न भवेत्तु सा त्रिरीजमुत्पत्तेः समात् ॥ ततो ध्यानं ॥ सिंदूरारुणा
 कांतिमज्जवसतिं चोदय वागन्निधि कोटीरागदहाराजलकटीसूत्रा ॥ देवधिता ॥ हस्ताब्जे वसुधात्रयमज्जुगलादर्शो वदन्ती प
 रां आंबीतां परिचारिकाभिरनिशं ध्यायेत्प्रियां शार्ङ्गिणी ॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपूजा शरवत्थापनादिषीठपूजाविधाय पुन
 र्धात्वा आवाहनादियंच रुक्मांजलिदानपर्यंतं विधाय वराणां पूजां कारयेत् ॥ केशरेषु अम्बादिकोणेषु दिक्षु च श्रीं श्रीं श्रीं
 हृदयाय नमः इत्यादिनायंचांगानि संपूजा अष्टदलेषु पूर्वादि ॐ श्रीधराय नमः ॥ एवं हृषीकेशाय वेङ्कटाय विश्वरूपा
 य वासुदेवाय संकर्षणाय अजुनाय अनिरुद्धाय ॥ दलमध्येषु भारती पार्वती चण्डो ऐं शो मदकाय मलिलाय गुणलव
 ऊंडकाय ॥ दलागेषु अनुरागविमवाहं विजयवल्लभं मंदं हर्षवल्लभं जइत्यष्टौ महालक्ष्मिर्वा नुपूजयेत् ॥ वाकांतु अनु
 रागाय महालक्ष्मीवाणाय नम इति क्रमेण ॥ तद्वहिः इडादीन् वज्रादींश्च संपूजा धूपोदिविसर्जनांतं कर्म समापयेत् ॥ अ
 त्थ पुरश्चरणं लेखयेत् ॥ तथा च लक्षं जपेत् ॥ लेखित्ये जुहुया मधुरोक्षितैः ॥ दशांशं जुहुया द्विकौ प्राक्प्रोक्ते नैव वर्त्मना ॥ ॥
 इति लक्ष्मीमंत्राः ॥ ॥ अथ गणेशमंत्राः ॥ पादौ जुजुध्यानवसे नयस्य विष्णोः समस्ता विलसं प्रयांति ॥ सिंदूरकांतिं गजराजव
 त्रं नमिलं वोदरमां विकेयं ॥ ॥ अथ वदयोगा पते मंत्रान्सर्वसुसिद्धिदानं ॥ यांज्ञात्वा मानवानित्यं साधयंति मनोरथा

न॥ यं वागंतं कंशशिखरं बीजगणपतेर्विदुः॥ अथार्थः॥ यंचांतको गकारः॥ अथ पूजाप्रयोगः॥ प्रातः कृत्यादिषीठन्यासांतं कर्मवि
 धाय केशेषु मध्ये च ॐ तीव्राये नमः॥ एवं चालिने नंदायै भोगदायै कामदायै उग्रायै तेजोवत्यै सत्यायै विष्णुनाशिन्यै॥ तडु
 परि सर्वशक्ति कमलासनाय नम इति पूजयेत्॥ ॥ ततः अथादिन्यासः॥ शिरसि गणाय नमः॥ मुखे निवृद्धं दसे नमः॥
 हृदि॥ गणेशाय देवतायै नमः॥ ततः करोगन्यासो॥ गां श्रृंगं छाभ्यां नमः॥ गीतं र्जनी न्यां स्वाहा॥ पूं मध्यमाभ्यां वषट्॥ गैं अना
 मिकाभ्यां हूं॥ गौं केनिष्ठाभ्यां वौषट्॥ गः करतलपृष्ठाभ्यां फट्॥ गां हृदयाय नम इत्यादि॥ ॥ तथा च निवंधे॥ षड्दीर्घं नाजवी
 जेन कुर्यादंगानि षट् क्रमात्॥ ॥ ततो ध्यानं॥ सिंदूरं भ्रुवेत्रिनेत्रं पृथुतरं जठरं हस्तपद्मे हृदयं नंदं तं पाशं कुशोष्णं न्युतकरं वि
 लसद्बीजं पूरामि रामं॥ काले दुद्योति मोलिकरि पति वेदनं दानं पूरा दुर्गं नो गीदो वदु मोलिनं जतं गणपतिं रक्तवस्त्रांगं रामं
 एवं ध्यात्वा मोनसेः संपूज्य शंखध्यापनादिषीठपूजाविधाय केशेषु मध्ये च तीव्रादिषीठमन्त्रं पूजयेत्॥ ततः पुनर्ध्यात्वा वा
 हनादियंच पुष्पांजलिदानपर्यंतं विधावराणां पूजा कुर्यात्॥ ॥ तद्यथा कर्णिकायां पूर्वादिदिक्षु ॐ गणाधिपाय नमः॥ एवं
 गणेशाय गणनाय काय गणक्रीडाय॥ ततः केशेषु अग्निनैर्ऋत्यवायु ईशान कोणेषु मध्यादिषु गां हृदयाय नम इत्यादिनां
 पूजयेत्॥ ततः पत्रमध्येषु पूर्वादि तः वक्त्रं तुंडं मेकदंतं महादरं गजाननं॥ लंबोदराक्षं विकटं विष्णुराजमनंतरं॥ धूम्रं

द्मत्तमेवितं॥ मंदारपारिजातादि कल्पवृक्षलताकुलं॥ उद्धतरत्नकायामि ररणीकृत्यभूतलं॥ उद्यद्दिनकोरेडभ्यामुद्रासित
 दिगंतरं॥ तस्यमध्ये पारितेनवरत्नमयं स्मरेत्॥ क्रतुभिः सेवितं षड्भिरनिशं प्रीतिवर्द्धनेः॥ तस्याधस्तात्तमहापीठे रचिते मातृ
 कां वुजे॥ षट्कोणांतस्त्रिकोणास्थं महागणपतिं स्मरेत्॥ हस्तोद्धाननमिंदुचूडमस्तुकायं त्रिनेत्रं रसाश्लिष्टं सुप्रियया सुप
 द्मकरया स्वां कस्यया ससतं॥ बीजीयूरगदो वनुस्त्रिशिखियुक् चक्रावृत्तमाशोत्थलव्रीह्यग्रस्य विषाणरत्नकलसाहतेर्वहं
 तं वुजे॥ गंडपालीगलद्धान प्रलालसमानसान्॥ द्विरेफानकर्णातालाभ्यां वारयंतं मुकुटं मुकुटं॥ करग्रधुतमाणिक्य कुंभं व
 कृविनिःसृतं॥ रत्नवर्षः प्रीणयंतं साधकान्मदविह्वलं॥ माणिक्यमुकुटं येतं रत्नारंभेण भूषितं॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपू
 जयेत्॥ अथ पूजायंत्रं त्रिकोणां षट्कोणां च वहिः श्रुत्य सर्वमातृकायंत्रवत्॥ ततो वहिः पूजापूर्वां कृत्वा पीठशक्तिसहितं
 पीठं तं संपूजाः पुनर्ध्यात्वा ह्येनादिपंचमुक्ताजलिदानपर्यंतं विधाया वरणां कुर्यात्॥ त्रिकोणांते पूर्वादिचतुर्दिक्षुः
 पूर्व विल्ववृक्षायः प्रियं श्रीपतिं दक्षिणे वटवृक्षायः गौरीगौरीपतिं पश्चिमे पिप्पलवृक्षायः रतिं रतिपतिं उत्तरे प्रियंगु
 वृक्षायः मही वराहं देवताये लक्ष्मीविनायकं षट्कोणमध्ये चण्डकोणे मिहिमहितं मामोदं॥ अत्रिकोणे समृद्धसहितं
 प्रमोदं ईशानं कांतिसहितं सुमुखं पश्चिमे दमनावतीं सारंगं तं त्वं नमो अदुवासेहितं विष्णुं राजं वायव्ये

शमः

44

पनादि तीव्रादिपीठमन्त्रं तं संपूज्य पुनर्धात्वा आवाहनादियं च पुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाय पूर्वोक्त चत्वारिंशद्विधानि पूर्वा
 दिचतुर्दिक्षु षड्कोणो आमोदो दीन केशरेषु अन्योदि कोणेषु मध्ये दिक्षु च ॥ द्वां हृदयाय नमः इत्यादिना षडंगानि संपूज्य प
 त्रेषु वास्यादिमातृपूजयेत् ॥ तद्वहिः इत्यादीन् वज्रादींश्च पूज्य धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत् ॥ अथ पूजाचंत्रं म
 हागणपतिमंत्रवत् ॥ अथ पुरश्चरणां लक्षजपः ॥ तथा च लक्षमेकं जपेन्मंत्रं अपूपैस्तद्देशागतः ॥ जुहुयाच्चित्तं वक्रोदिने
 शो देवमर्चयेत् ॥ शक्तिरुक्तं निजं वीजं वशमानयठद्वयं ॥ ताराज्योमनु राख्यातो रुद्रसंख्याक्षराचितः ॥ अथ पूजाप्र
 योगः ॥ प्रातः कृत्यादि पूर्ववत् सर्वकार्यं ॥ ॥ अंगन्यासस्तु ॥ एकेन त्रिभिर्द्वाभ्यां समस्तेन प्रकल्पयेत् ॥ ॥ तथा च नि
 बंधे ॥ एकेनादौ त्रिभिर्द्वाभ्यां त्रिभिर्द्वाभ्यामनंतरं ॥ समस्तेनास्त्रमाख्यातं अंगद्विपरिणामता ॥ एतानि अंगुष्ठादिषु हृद
 यादिषु विन्यसेत् ॥ ॥ ध्यातो ध्यायेत् ॥ हस्तैर्विभ्रतमिमुदंडवरदोषां कुशौ पुष्परां ॥ स्पृष्ट्वा प्रमदा वरांगमनया
 स्त्रिष्टं धजागमृशा ॥ श्यामाग्या विधृता ज्ञया त्रिनयनं चंद्रार्कचंद्रं जरा रक्तहस्तिमुखं स्मरामि सततं नो गतिलोलविभुं
 ॥ ॥ इति ध्यानं ॥ ॥ अथ पुरश्चरणां लक्षत्रयजपः ॥ तथा च लक्षत्रयं जपेन्मंत्रं मिमुदंडेर्द्वांशतः ॥ अपूपैरांज्यय
 क्तैर्वा जुहुयान्मंत्रसिद्धये ॥ ॥ अथ हेरं वमंत्रः ॥ तत्र निबन्धः ॥ पंचांतको विंडुको वामकर्णविषितः ॥ तारादिह

त-

रामः
५६

१॥ त्रिलक्षजपः ॥ तथा च लक्षत्रयं जपेन्मंत्रं दशांशं जुहुयात्ततः ॥ गंक्षिप्रप्रसादनाय नमः ॥ ॥ तथा च निबन्धे ॥ संवत्सकोशे
त्रयुतः पार्श्वो वक्ष्यामि स्थितः ॥ प्रदानयकं हन्मंत्रः स्वबीजाद्यो दशाक्षरः ॥ अस्य पूजाप्रयोगः ॥ प्रातः कृत्यादिपीठस्थापनां
कर्मविधायकप्रसादिन्यासं कुर्यात् ॥ तद्यथा शिरसि गणकत्रयं नमः ॥ मुखे विराट् दसे नमः ॥ हृदि क्षिप्रप्रसादनादय देव
तायै नमः ॥ एकाक्षरवत्करांगन्यासो कृत्या ध्यायेत् ॥ पाशां कुशो कल्पलता विषाणं दधत् समुंडाहितबीजपूरः ॥ रक्तत्रिने
त्रः तरुणो दुर्मोहि हरी ज्वलो हस्तिमुखोऽवता द्वा ॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्त्रायनादिपीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा
वाहनादिपंचगुण्यांजलिदानपर्यंतं विधाय वराणां पूजां कुर्यात् ॥ ॥ तद्यथा अन्यादिकोरो मध्ये दिक्षु गां हृदगायनम उ
त्थादिना पूजयेत् ॥ पत्रेषु विद्यनायकं चरवीरं वरदसंज्ञकं ॥ इतः वक्त्रं चैकरदं लंबोदरं प्रपूजयेत् ॥ ॥ पत्राग्रेषु ॥ हा
स्याद्यामातरः पूज्या ॥ तद्वहि इत्यादीन् वज्रादींश्च संपूज्य धूपादिविसर्जनांतं ॥ अस्य पुरश्चरणलक्षजपः ॥ लक्षजपज्जप
स्थांते जुहुयादयुतंतिलैः ॥ मधुरतितये वापि दुव्यैश्चाभिरीरितैः ॥ ॥ अथ हरिडागणेशमंत्रः ॥ पंचातकोधरासंस्था विं
डधूपितमस्तकः ॥ एकाक्षरमहामंत्रः सर्वकामफलप्रदः ॥ अथ च मंत्रः कषिगायत्री ॥ ओं ह्रीं शारंगं पतिदेवता गकारो
बीजं लकारः शक्तिबीजे नैव षडंगकं ॥ ॥ ततो ध्यायेत् ॥ ॥ अथ च मंत्रः ॥ ओं ह्रीं शारंगं पतिदेवता गकारो

शम।
५७

तथाचनिवंधे॥प्रभूतंविमलंसारं समाराधयेमनंतरं॥परमादिमुखंपीठं स्वविद्यांतं प्रकल्पयेत्॥ततःकेशरेषुमध्येच रां दीप्रायेन
मः॥एवंरीसूषाये हंजराये रंनदाये रंविद्युत्ते रंविमलाये रंघोराये रंविद्युताये रःसर्वतोमुखे॥ ॥तडपरि॥बुधवि
सुवाशिंकाकाय योगपीठायनमः॥ततःअद्यादिद्यासः॥शिरसि देवतानागत्रययेनमः॥मुखे गायत्रीरुंदसेनमः॥हृदि
आदित्याय देवतायेनमः॥ ॥ततःकारंमन्यासे॥सत्यायतेजोज्वालामालेडंफर स्वाहा॥श्रृंगभ्यांनमः॥एवंबुधतो १०
तर्जनीभ्यांस्वाहा॥विह्वले १० मध्यमाभ्यां वषट्॥हृदाय १० अनामिकाभ्यां डं॥अग्रये १० कनिष्ठाभ्यां वीषट्॥सर्वाय १०
करतलपृष्ठाभ्यां फर॥एवंसत्यायतेजोज्वालामाले हृदयाय नम इत्यादि॥ ॥ततोमूर्तिन्यासः॥यथा शिरसि ॐ आदिः
त्यायनमः॥मुखे एंवेयेनमः॥हृदि ॐ नानेवेनमः॥मुखे इनाकराय नमः॥चरणयो अंसूर्याय नमः॥ ॥तथाद
बंधे॥आदित्याविन्यसेन्मूर्द्धिरविं चमुखतो न्यसेत्॥हृदये नाचुनामानं भास्वरं गुह्यं देशत॥सूर्यचरणयोर्न्यस्यो दर्शः
सत्यादियंचमिः॥ततोमंत्रन्यासः॥मूर्द्धि ॐ नमः आस्ये घुनमः कांठेति नमः॥हृदि सू नमः॥कुक्षोर्य नमः॥बाहौ आनमः॥
लिं गेदिनमः॥पादेयो न्यनमः॥ततो ध्यानं रक्ताब्जयुग्माभयदानं तं केशरुहारांगदकुंडलाद्यु॥माणिमौलिं दिननाथमी
डे वंधूककांतिं विलसत्रिनेत्रं॥एवंध्यात्वा मानसैः संपूज्या र्घ्याद्यायनं कुर्यात्॥अत्रशश्वनिषधसर्वत्रैवप्रशस्तो बुः॥

वसुधैव कुटुम्बकम् ॥ ततः पूर्वोक्तं यन्निष्कृताष्टाष्टकं ॥ १ ॥
 कल्पयेत् ॥ तथाच निबन्धे तारादिष्वंखोल्कायमनुनामृतिव
 पुनर्ध्यात्वा आवाहनादिपञ्चमुष्यां जलितानपर्यंतं विधाय वरणाष्टकं ॥ २ ॥
 सत्यायने जो ज्वालोमाले इन्द्राहा ॥ ६ ॥ यायनमः आदिना षडंगानि पूज्य ॥ दिक्पत्रेषु ॐ आदित्याय नमः ॥ एवमंतिः
 उं नानु इं नाकरं विदिक्पत्रेषु आदि उं उपाये पञ्चमये संसंध्याये ॥ तथाच निबन्धे अंगानि पूजयेदादौ दिक्पत्रेषु
 धूर्त्तया ॥ आदित्याश्च तस्योऽर्चाः शक्तयः कोणपत्राः ॥ अच नामादिवर्णस्य स्त्रातां वीजाश्च तत्क्रमात् ॥ ॥ ततः पञ्चांगुल
 स्पाद्यामांसं मुञ्चाः पुरतो हणामर्चयेत् ॥ तद्वाह्ये धूर्त्तादिचंडादीन् पूजयेत् ॥ ॐ चंडाय नमः एवमंगलाय बुधाय चंद्राय नमः
 अत्राय शनैश्चैराय राहवे केतवे तत इंडादीन् वज्रादींश्च संपूज्य धूर्त्तादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत् ॥ अथ पुरश्चरणां श्रष्टु
 लजयः ॥ तथाच वसुलक्षं जपेन्मंत्रं समिद्धिः क्षीरशाखिनां ॥ तत्सहस्रं पुञ्जुज्यात् क्षीराक्तामिजितेन्द्रियः ॥ वाचनिक एवाह स
 षुहोमः ॥ ॥ आकाशमग्निदीर्घेडुसंयुतं भुवनेश्वरी ॥ सर्गान्ति नो भृगुर्भानो अक्षराय समीरितः ॥ अथ पूजाप्रयोगः ॥ प्रातः
 सत्यादिपूर्वमंत्रोत्तमीठ्यासांतं विधाय अष्टादिन्यासं कुर्यात् ॥ ॥ मंत्रन्यासः आवाहादिषादययंतं जानमः कंठादाय

स्वयंतं क्रीनमः मूर्द्धादिकं तपर्यंतं सः नमः ॥ ततः कराग्न्यासो ॥ क्रांश्रंगुष्ठान्यां नमः ॥ क्रीतर्जनीभ्यां स्वाहेत्यादि एवं क्रां हृदयाय न
 मः इत्यादि ॥ तथा च षट्पदं युक्तेन मध्येनांगानि प्रकल्पयेत् ॥ ॥ ततो ध्यानं ॥ रक्षां वृजासनामशेषगुणैकहेतुं भातुं समस्तजगतां
 मधिपं नजामि ॥ यद्गुह्यो नयवरान्दधतं कराक्षे माणि कर्मोत्तिमरूपां गतविं त्रिनेत्रां ॥ एवंध्यात्मानं नमः संपूज्या र्घ्या स्थापना
 दिपूर्वोक्तपीठपूजां कृत्वा मूर्तिं संकल्प्य पुनर्ध्यात्वा बाहनादिष्वप्युपस्थाप्य जलदानपर्यंतं विधाय वराणां पूजामारभेत् ॥ अग्न्या
 दिकोणेषु मध्ये दिक्षु क्रां हृदयाय नमः इत्यादिना संपूज्या ॥ यत्र पुचंडादीन् पूर्ववत्संपूज्य त्रुडादीं वृजादींश्च संपूज्य धूपादिविसर्ज
 नांतं कर्म समापयेत् ॥ अथ पुरश्चराणां द्वादशलक्षजपः ॥ तथा च भातुलक्षजपेन्यंत्रं दशांगं मुद्रया ततः ॥ मिले वामधुरासिक्ते
 मुद्रया द्विजितेन्द्रियः ॥ ॥ आकाशमग्निपवनसद्गुंतादी र्घ्यविंदुमान् ॥ मार्त्तं उभेरवनाम वीजमेतदुदाहृतं ॥ पुटितं विश्ववी
 जन सर्वकामफलप्रदं ॥ ॥ विश्ववीजमाहृतं त्रे ॥ तांतदहनने त्रंड सहितं तदुदाहृतं ॥ अथ पूजाप्रयोगः ॥ यातः कृत्यादि
 क्रियादिन्यासांतं कर्म समाप्य मूर्तिन्यासं कुर्यात् ॥ इंसूर्योय नमो गुह्यो ॥ इंसो नास्वराय नमस्तर्जनीयाः ॥ इंसो नवे नमो मः
 ध्यमयोः ॥ इंसो रवणे नमो नामिकयोः ॥ इंसो दिवाकरायः कनिष्ठयोः ॥ ततः शिरसि वेदनं हृदये याददशेषु तां पुनः ॥ ॥ ततः करा
 ग्न्यासो ॥ क्रांश्रंगुष्ठान्यां नमः ॥ क्रीतर्जनीभ्यां स्वाहा ॥ धूम्रं मध्यमाभ्यां वषट् ॥ धुंश्च नामिकाभ्यां ऊं ॥ ध्रुं कनिष्ठाभ्यां वोषट् ॥ ध्रुः क

ॐ २

ॐ २

ॐ २

ॐ २

ॐ २

स्कलपृष्ठाभ्यां प्र॥ एवं ध्यात्वा यनमश्नुयादि॥ ॥ तथा च न
 जेन व्यापकं कृत्वा॥ तथा च निबन्धे॥ व्यापकं मूलबीजेन कुर्वीत
 रुखद्वांगवायो चक्रं शक्तिं शेषां शृणुमिति रुचिरमक्षमालांकय॥ तं
 मार्तंडं वर्णभास्वं मणिमयं सुकुण्डलारं व्रजामः॥ एवं ध्यात्वा मानसेः संपूज्या र्घ्या स्थापनादि पीठपूजाविधाय पूर्वादिपुत्र
 णिकायां॥ उं उवाये नमः॥ पं प्रजाये नमः॥ पं प्रभाये नमः॥ सं संध्याये नमः॥ ततो मूले नमस्त्रिसंकल्पे पुनर्ध्यात्वा पुनः प्राञ्ज
 दिपंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाय वराणां पूजामाचारात्॥ तथा च निबन्धे पीठे दीप्तादिभिः पुत्रैः कर्णिकायां वरादिभिः पूर्व
 दिदिक्षु संपूज्य मूर्तिं मूलेन कल्पयेत्॥ ततः पूर्वादिदक्षिणं मूर्त्याय एवं नास्तराय मानवे रवये कोणोष्ठदिशो कुरु नमः
 ॥ ततः श्रम्यादिकोणेषु मध्ये धौ हृदयाय नमश्नुयादिनापंचांगानि संपूज्य पूर्ववत्सुंदादीन् गृह्णन् संपूज्य भृगुह लोकपाला
 र्पूजयेत्॥ ॥ तथा च निबन्धे॥ ग्रहानष्टौ तथा बाह्य लोकपालान् ततः परं॥ धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत्॥ अस्यापु
 रं चरणलक्षत्रयजपः॥ तथा च लक्षत्रयजयेन्मन्त्री बीजं विश्वपुटीकृतं॥ दशार्गकमलैः पुष्पैः पुष्पान्मधुराक्षितैः॥ इमं न
 त्रं जयेन्मर्त्यः कांतिपुत्रान्धनं शुक्तिं॥ वाक् सिद्धिं मन्त्रिणं लक्ष्मीं सोभायामपि साधयेत्॥ ॥ वियदद्वंद्वं तुलितं तदादिः स

समः

गंसंयुतः॥ अजपाख्यो मनुः प्रोक्तो ह्यक्षरः सुखादपः॥ अथ पूजाप्रयोगः॥ प्रातः कृत्यादिपूर्वोक्तं पीठमन्त्रं तं समाप्य कन्यादि
न्यासं कुर्यात्॥ सिरसि त्रिपुराणोक्तं नमः॥ सुखे देवी गायत्री हं दत्ते नमः॥ हृदि गिरिजापतये देवताये नमः॥ ॥ ततः कः
संगन्यासो हस्तांगुल्याभ्यां नमः॥ हस्तांतर्जनीभ्यां स्वाहा॥ हस्तमध्यमाभ्यां वषट् हस्तेश्वनामिकाभ्यां हुं हस्तैः कनिष्ठानां
वौषट् हस्तैः करतलपृष्ठाभ्यां फट्॥ एवं हस्ताह्वयानमस्त्यादि॥ ॥ तथा च निवर्धे॥ हस्तावदीर्घयुक्तेन कुर्यादंगत्रिया
मनो॥ ॥ ततो ध्यानं॥ उग्रद्रागुत्पूरिततडिडो कारमद्भौविकेशां याशानीति वर्दपरश्च संदधानं कराब्जेः॥ दिवा कलेर्न
वमणिमयैः शोभितं विश्वमूलं तोम्याग्नेयं पुरवतु वधुं उचुत्रिनेत्रं॥ एवं ध्यात्वा मानसेः संपूजायां स्थापनादिपीठपूजा
विधाय पुनर्ध्यात्वा वाहनादिपंचगुण्यांजलिदानपर्यंतं विधाय वरापूजां कारयेत्॥ ॥ पथो अग्निनेत्रं त्र्यंबकं पुनः
नकोरोऽमधो दिक्षु च॥ हस्ताह्वयानमस्त्यादिना संपूज्य विदिग्दलेषु अतव सुनरं वरं॥ विदिग्दलेषु अतजागाजा अ
ज्ञा अदिजाः पूजयेत्॥ तदेहिः इत्यादीन् वज्रादींश्च संपूज्य भूपाटि विसर्जनांतं कर्म समापयेत्॥ अथ पुरश्चराणां द्वादश
लक्षजपः॥ सद्यतपायसेनदेशांगहोमः॥ तथा च नातुलं संपूजयेत्॥ वायसेनसमर्पिषा॥ दशांशं जुहुयात्सम्यक् ततः
सिद्धो भवेन्नरः॥ ॥ अतस्तत्पुकारात्॥ अथ वक्ष्ये महा मंत्रां चिह्नाः सर्वान् तावकांश्च॥ यस्यासंभरणं सतो भवाब्जः

[illegible]

पुढे वामनाय दयाये दक्षगंडे लक्ष्मीधराय मेधाये वामगंडे लक्ष्मीकेशाय हर्षाये श्रोत्रे रघुनाथाय श्रद्धाये श्रवणे रेणुमोदराय लज्जाये उड्डं
 तपं क्रौं श्रोत्रासुदेवाय लक्ष्म्यै श्रवोदंतपत्रौ श्रोत्रसंकर्षणाय सरस्वतौ मन्त्रके संप्रभुनाय प्रीतौ मुखेशः अनिरुद्धाय रतौ कंचक्रिणो जयाये खंगः
 दिने दुर्गाये गंशाङ्गिणो प्रभाये धंखंदिनसत्ताये उं शंखिने चंडाये दक्षकरमूलसंध्यकेषु चंद्रलिनवाण्ये रुं मुखलिने विलाशिने जंभूलि
 ने विजयाये अं पाथिने विरजाये अं शं कुशिने विश्वाये वामकरमूलसंध्यकेषु ॥ रुं मुकुंदाय विनदाये रुं नंदजाय मुनंदाये उं नंदिने
 स्मृतौ रुं नराय न्नाभ्यौ पां नरकजिते समूह्यौ दक्षपादमूलसंध्यकेषु तं हरये शुद्धौ धं रुं लाय रुद्धौ दं सत्ताय रुद्रौ धं सात्ताय मत्तौ नं मौ र
 ये क्षमाये वां दमूलसंध्यकेषु ॥ पं भूराय क्षमाये दक्षपाथ्यौ फं जनार्दनाय उमाये वामपाथ्यौ वं रुं वराय क्तेदिने पुष्टे जं विष्णुमूर्तये क्रिं ना
 ये नाभौ मं वैकुंठाय वसुदाये उदरे यं त्वागात्मने पुरुषोत्तमाय वसुदाये हृदि रं श्रमगात्मने वलाय सृष्ट्याये दं सांशे लं मांसात्मने वलायुजाय प
 रायणाये ककुदि वं मेदात्मने वलाय सृष्ट्याये वामांशे शं श्रुत्यात्मने वृषायाय संध्याये हृदादि दक्षकरे धं मज्जात्मने वृषाय प्रजाये हृदादि
 वामकरे संश्रुक्तात्मने हं साय प्रभाये हृदादि दक्षपादे हं प्राणात्मने वराहाय निशाये दादि वामपादे लं जीवात्मने विमलायामोद्याये हृदा
 युदरे धं क्रोधात्मने हं सहाय विद्युताये हृदादि मुखे केशे वायतत कीर्त्तये नारायणाय च इत्यागत्य संहितावचनादयं क्रमः ननु केशवकी
 र्तिशानमइति ॥ ॥ गौतमीये च ॥ पातु काराणि ममुच्चार्य केशवाय इति मरे ॥ कीर्त्तये नारायणाय नमः ॥ ॥ तथा वृत्तिः

मिह तां न्यामः ॥ श्रीबीजादिः कर्त्राः ॥ यथा श्रीसुंकेयवार्थकीर्त्तनमः ॥ ॥ न्याससंलक्ष्मीबीजपुरःसरं । स्मृतिवृत्तिमहान्तरं ॥
 : प्राप्ता ॥ हरितां वृजेत् ॥ ॥ ततस्तत्तन्नासः ॥ मादिकां तान्धाणां च बीजः ॥ नमः परायण्युच्चार्यततस्तत्तात्मनेनमः ॥ इति गौत
 मीयवचनात् ॥ सर्वत्र तत्तत्पदप्रयोगः ॥ यथा मंनमः परायजीवतत्तात्मनेनमः ॥ मंनमः परायद्याणां तत्तात्मनेनमः ॥ एतद्वयं सर्वगात्रे ॥ वंनमः
 परायमतितत्तात्मनेनमः ॥ फंनमः परायदंकारतत्तात्मनेनमः ॥ वंनमः परायमनस्तत्तात्मनेनमः ॥ एतद्वयं हृदि नमः परायशब्दतत्तात्मनेनमः ॥ मस्त
 के वंनमः परायस्य शतितत्तात्मनेनमः ॥ मुदंनमः परायस्य तत्तात्मनेनमः ॥ हृदि धनमः परायस्य तत्तात्मनेनमः ॥ गुदे तंनमः परायगंधतत्ता
 त्मनेनमः ॥ पादयोः तंनमः परायश्रोत्रतत्तात्मनेनमः ॥ कर्णयोः ठंनमः परायत्वक्तृतत्तात्मनेनमः ॥ त्वचिडंनमः परायनेत्रतत्तात्मनेनमः ॥ नेत्रयोः
 ठंनमः परायजिह्वातत्तात्मनेनमः ॥ जिह्वायां ठंनमः परायघ्राणां तत्तात्मनेनमः ॥ घ्राणयोः नंनमः परायवाक् तत्तात्मनेनमः ॥ वाचिजंनमः पराय
 पाणि तत्तात्मनेनमः ॥ पाणयोः जंनमः परायपाद तत्तात्मनेनमः ॥ पादयोः कंनमः परायपायुतत्तात्मनेनमः ॥ गुह्ये च नमः परायउपस्थ तत्तात्मनेनमः
 : लिङ्गे ठंनमः परायकाश तत्तात्मनेनमः ॥ मूर्ध्नि धनमः परायवायु तत्तात्मनेनमः ॥ मुखे गंनमः परायस्नेह तत्तात्मनेनमः ॥ हृदि त्वंनमः परायजल त
 त्तात्मनेनमः ॥ लिङ्गे कंनमः परायपृथिवी तत्तात्मनेनमः ॥ पादयोः ॥ ॥ गौतमीये । शंबीजं हस्तुं उरीकं तत्तद्वद्विष्विच्यसेत् । शंबीजं सूर्यमंडले
 तत्तद्वद्विष्विच्यसेत् । सवीजं चंद्रमंडले तत्तद्वद्विष्विच्यसेत् । रवीजं ब्रह्ममंडले तत्तद्वद्विष्विच्यसेत् । तथा दशदिष्वप्युगाहकला व्यापि

नीतिरुदि। शंनमः परायहसुंउरीकंतत्वात्मनेनमोहदि। शंनमः परायकलाव्याप्तवक्रिमंडलायतत्वात्मनेनमोहदि॥ ॥ गौतमीये ॥ संवीजं परमेष्ठि
 तत्त्वं वासुदेवं च मूर्धनि। यं वीजं मध्यं पुंस्तत्त्वं संकर्षणं मथो मुखे। लं वीजं विश्वतत्त्वं च प्रभुत्वं हृदयि निवस्यते। रं वीजं निवृत्तितत्त्वं च अनिरुद्धं पुंस्तत्त्वं
 लं वीजं सर्वतत्त्वं च पादे नारायणं नमते। औं वीजं कोपतत्त्वं च नृसिंहं सर्वगात्रके। एवं तत्त्वानि विन्यास्य प्राणायामं समाचरेत्। शंनमः परायपरमे
 स्थितत्वात्मने वासुदेवाय नमो। मत्स्यकेयं नमः परायपुरुषतत्वात्मने संकर्षणाय नमो। मुखे लं नमः परायविश्वतत्वात्मने प्रभुनाय नमो हृदि वं
 नमः परायनिवृत्तितत्वात्मने अनिरुद्धाय नमो लिंगे। लं नमः परायसर्वतत्वात्मने नारायणाय नमः पादयोः औं नमः परायकोपतत्वात्मने नृसिंहाय
 नमः सर्वगात्रे॥ ॥ कलं। तत्त्वानां संततः कुर्यात्साधकः सिद्धिं हेतवे। हृतेन येन देवस्य नृपतामेव यात्यसौ॥ ॥ ततोपथाविधिप्राणायामं
 कृत्वा पीठं न्यासं विधाय के शोरेषु मध्ये च पूर्वदि। उं विमलायै नमः एवं उक्तं ध्यायेत्। जानायेत्। क्रियायेत्। योगायेत्। अष्टायेत्। सत्यायेत्। ईशानायेत्। अ
 नुग्रहायेत्। तदुपरि। उं नमो विष्णवे सर्वभूतात्मने वासुदेवाय सर्वतत्त्वसंयोगाय योगयक्षपीठात्मने नमः॥ ॥ ततः रिषादिन्यासः किरसि साध
 नारायणं क्रमयेत् नमः। मुखे देवी गायत्री वंदयेत् नमः। हृदि श्रीविष्णवे देवताये नमः॥ ॥ ततः करं गच्छासौ॥ उं कुंडो ल्कायां गुह्यानां नमः॥
 महोल्काय तर्जनी न्यासात्॥ वीरोल्काय मध्यमा न्यासात्॥ अशुल्काय अनामिका न्यासात्॥ सहस्रोल्काय कनिष्ठा न्यासात्॥ एवं कुंडोल्का
 य अनामिका न्यासात्॥ सहस्रोल्काय कनिष्ठा न्यासात्॥ एवं कुंडोल्काय हृदयं नमः॥ ॥ ततो मंत्रेण षडंगं कुर्यात्। उं हृदयाय नमः न शिर

सखाह॥ मोंशित्वायैवमह॥ नांकववायहूरांनेत्रान्यावौषह॥ यन्त्राः
 अत्रायकदितिमन्त्रेणादिगंधनं कृत्वा मन्त्रनामं कर्षति॥ तथाच॥ मन्त्र
 फलं न वेत्॥ ॥ तथा आचारः पुनमः हृदि नमः वक्त्रे मोनमः दोर्षु गले नमः पादयोः यनमः लानमः नाभौ यनमः एव कंठे नाभौ हृदि
 कुचयोः पार्श्वयोः पृष्ठे च॥ हृदि आस्ये नेत्रयोः ध्यानायोः द्वापायोः द्वायोः मध्यगुलीयुच॥ तथा पादयोः मध्यगुलीयुच॥ इत्यस्य ध्यातुं
 लोयुच॥ हृदि नेत्रे आस्ये हृदि कुक्षौ उरोजंघायां पादयोः मध्यगुलीयुच॥ पादयोः वक्त्रे शिखगदायां पद्मे वविन्यसेत॥ ॥ ततो मूर्तिपंजर
 न्यामः॥ ललाटे तुं श्च केशवाय नमः॥ कुक्षौः नमः शान्ताय नमः॥ आर्यमो नमः॥ हृदि मोंशित्वाय नमः॥ गले कर्षतले मूर्तिगोविंदा
 यवरुणाय नमः॥ दक्षिणायां पुंगुं विष्णवे नमः॥ दक्षिणायां वक्त्रे मधुसूदनाय नमः॥ दक्षिणायां गले तं त्रिविक्रमाय नमः॥ तं त्रिविक्रमाय नमः॥
 नमः॥ वामपार्श्वे वां ऐवामनां वामांसे संतुं श्रीधराय नमः॥ गले वामभागे देवौ हृषीकेशाय नमः॥ पृष्ठे वां शंखनाभाय
 नमः॥ ककुदि यंश्चः दामोदराय नमः॥ शिरसि॥ हृदि शान्ताय नमः॥ ॥ तथा च निवंधे ललाटे केशवंधात्रा कुक्षौ शान्ताय नमः॥
 पुनः॥ अर्धमाहृदि मिंदेणामाधवकंठदेशतः॥ वारुणो नच गोविंदं पुनर्दक्षिणापार्श्वके॥ अंडना विष्णुमंशान् गेन मधुसूदनं॥ नालो विचित्र
 तपुक्तं किं विक्रममनंतरं॥ वामपार्श्वे तु मिंदेण वामनाख्य मध्यांगके॥ पूष्ठा श्रीधरनामानं गले पर्यन्तं संयुतं॥ हृषीकेशो द्वयं पृष्ठे यदनामं तत

[illegible]

हं ना

नः नानमः गानमः यानमः लानमः यानमः ॥ ॥ ततोदलेषु पूर्वदिशि च उ
न्यादि शान्तौ प्रितौ सरस्वतौ रतौ। ततः पत्रायेषु पूर्वदिशि चक्राय शंखाय गन्धर्वाय कोकुनाय मुसलाय खड्गाय वनपालाय बाहुरये ग
रुडाय। दक्षिणेशं खनिधये वामेयदनिधये पश्चिमे च जायनमः अग्नि कोणो वैष्णवाय नैजते आर्याय वायुकोणो दुर्गाय ईशाने सैनात्याय ॥
तद्वहिर्ब्रह्मादीन् जगदीश्वरं संपूजां पूजयेत्। यो दत्त्वा नैवेद्यं दद्यात्। तद्यथा नैवेद्यमानीय देवाय हृलेन याया च मनीयं दत्त्वा फडिति मंत्रेण नैवेद्यं संप्रो
क्ष्य चक्रमुदयागिरिं कथामिति दोषसमूहं सोऽथ रमिति दोषसमूहं दत्त्वा वामकरशोधनादिपूर्वं वमित्यमृतीकृतं विभाव्य हस्तमग्रममुं बाजयेत्
ततो भैरवमुदयागिरिं हस्तं गंधपुष्पैर्नैवेद्यं संपूज्य कृतांजलिः संपूजयेत्। अथ मुखतो मरुः प्रसरं दिति विभाव्य स्वाहातं पत्रमुच्चार्य नैवे
द्यं जलं दद्यात् ततो मूलमुच्चार्य। एतद्वै नैवेद्यं अमुकदेवताय नमः ॥ ततो नैवेद्यमुदृत्य निवेदयामि न च ते जगामि दं हविर्दरो इति नैवेद्यं समर्थं
अमुकदेवतायै अमुतो पत्न्यं मतीति जलं दत्त्वा वामहस्ते ग्राममुद्रां प्रदर्शय दक्षिणहस्ते प्राणादिमुद्राः प्रदर्शयेत्। तथ आ। उं प्राणा य स्वाहा इति कनि
ष्ठानामिदं गुह्यं न स्पृशयेत्। उं अथानाय स्वाहेति तर्जनीमध्यमंगुह्येन स्पृशयेत्। उं व्यानाय स्वाहा अनामिका मध्यतर्जनीः अंगुह्येन स्पृशयेत्। उं
उदानाय स्वाहा तर्जनीमध्यमा अंगुह्येन स्पृशयेत्। उं समानाय स्वाहेति सर्वंगुलीनि रंगुह्येन स्पृशयेत् ॥ ॥ ततो गुह्यामनामिकायं स्पृश्या नवावो
नमः पराय अंतवात्मने अनिरुद्धाय नैवेद्यं कल्पयामिति नैवेद्यमुद्रां प्रदर्शयेत्। मूलमुच्चार्य अमुकदेवताय नमः चतुर्दशसंतर्प्य अमुकदेवतायै

एतच्चलं श्रुतापिधानसमीतिजलंदत्वा आचमनादिकंदद्यात् वैष्णवे तु सर्वत्र नैवेद्यदाने अयमेव विधिः ॥ ततः सामान्यपद्धत्युक्तं विम-
र्जनांतं कर्म समापयेत् । अथ पुरश्चराणां षोडशलक्षजपः । तथा च विकारलक्षजपे न्यतु मेनं समाहितः । तद्दशांशं सरसि जैर्जुग्यान्मधुरा-
धुतैः ॥ अथ राममंत्राः । अनंतोऽप्यासनः सेंदुबीजं रामाय हृन्मनुः । षडक्षरो यमादिष्टो भजतां कामदो मणिः । अथ पूजाप्रयोगः । प्रातः ह-
त्यादि वैष्णवोक्तं पीठस्थासांतं विधाय क्रुष्टादिना संकुर्व्यात् । तद्यथा । शिरसि वरुणो नमः । मुखे गायत्री हृदये नमः । हृदि रामाय देवतायै
नमः । ततः करंगन्ध्यासौ । शंखं पुष्टा न्यानमः । रीतर्जनी न्यात्वा हस्तं मध्यामा न्यात्वा वद । रं अनामिका न्यात्वा । रौं कनिष्ठाय वद । रः करतलपुष्टाभ्यां
कद । एवं राहदयाय नमः ॥ ततो मंत्रनामः । बुद्धारे वैराग्यं नमः । प्रमथ्यो नमः । हृदि मानमः । नानोय नमः । लिंगे नमः । पादयोः मं नमः
। ततः पूर्ववत् मूर्तिपंजरदिविधिविधाय । व्यायत । कालां नो धरकांतं मज्जवसतिं वीरामना ध्यासितं सुखां जानमयीं दद्यात् नमः परं
स्तां बुजं जानुनि । सीतां ध्यात्वा गतां सरोरुहकरां विष्णुनि भां राघवं पश्यंतं सुकुयंगदादिविविधा कल्यो ज्वलांगं नजे । एवं ध्यात्वा मानसैः संपू-
ज्य शंखस्थापनादिवैष्णवोक्तं पीठशक्तीः पीठमनुच संपूज्य पुनर्ध्यात्वा वाहनादेयं च पुण्यांजलिदानपर्यंतं विधाय वरणा पूजा मारनेत
। देववामपार्श्वे श्रीसीतायै नमः । अये सारंगाय नमः । वामदक्षिणपार्श्वयोः चापे नमः । शरे नमः । तद्दहिः केशरेषु अग्न्यादिकोणेषु
मध्यदिक्षु च राहदयाय नमः ॥ ततः षडंगानि संपूज्य दलेषु पूर्वादि चतुर्दिक्षु नमः ॥ एवं सुगीवाय नरताय विभीषणाय लक्ष्मणाय

सा.
६४

गङ्गायाः शत्रुघ्राय जाम्बवते। दलेषु हृष्टये जयंताय विजयाय सुरः
नृणां दीशु संपूज्य वैष्णवोक्तं वृषादिविसर्जनांतं कर्म समाधयेत्। अथ पुनः शिवं लक्ष्मणं तथा च कृतुलं संजयेत् तत्रेदं गंगं
कमले भुजे। जुहुयादर्वितं वक्रोवासाणां भोजयन्नतः॥ ॥ अथ मंत्रः यद्भुजः चक्रा मशक्ति वा कलक्षी तारा घवः पंचवर्णांकः॥ व
उत्तरपदिधः स्यात्तुर्वर्गफलप्रदः॥ बुद्ध्या संमोहनः शक्तिर्दक्षिणा मूर्तिरुच्यते। अगतिः श्रीशिवः प्रोक्तो मनुयोत्तमः॥ अथ वा
कामबीजादेर्विष्णुमित्रो मुनिर्मनोः हृदो गायत्रं संजं च श्रीगणेशं वदेवता॥ आन पूजादिकं सर्वं पूर्ववत्कार्यं॥ जानदः वल्लभं
तं वक्रजं बाहुमादिकं। दक्षाक्षरोयं मंत्रं स्याद्विशिष्टं स्यादुषि च गदः। हृदं देवतागमः सीतायाणियरियहः॥ आद्यं बीजं छिष्टः शक्ति
ः कामेनांगक्रियामता। शिरोललाटं धूम्रं तालुकं ठेपु हृद्यं। नाभुरुजातुपादेषु दक्षवर्णान्मनो न्यसेत्। व्यानं। अयोध्यानिगरे चि
त्ररत्नमौवर्णमंडये। मंदारपुष्पैरावहृदिताने तोरणं चितं। सिंहासनं समावृत्तं पुष्पाकोपरिराघवं। रत्नो निर्हरी निर्हवैर्दिव्ययानगतैः
भुजैः। संसृयमानं मुनिभिः सर्वज्ञैः परिशोभितं। सीतालं हृदं तं मांगलक्षणो नो यशोभितं। श्यामं धूम्रं वदनं सर्वाभरणान्वितं।
व्याये चैवं जयेत् संत्रं वर्णलक्ष्मणन्यधीः॥ ॥ वक्रिना गायणां होजठरः केदल एव च। दक्षरो मंत्रागजो यं सर्वाभीष्टफलप्रदः। तारमा
यारमानं गवाकं त्ववीजं तुषडिधः॥ अक्षरो मंत्रराजः स्यात्सर्वभीष्टफलप्रदः। दक्षरश्च उभयांतो मंत्रो रत्नरत्नः॥ रामाय ह्यनुः प्रो

रामः
६४

क्रोमनु। पंचाक्षरः परः। वक्रिस्थं शयनं विस्मरं चंद्रविन्दुवितं। एकाक्षरो मनुष्योक्तो मंत्रराजसुरदुमः। स्यात्तायत्री छंदो राम
धुदेवता। एकाक्षरे तु दशलक्षजपः। पुरश्चरणां॥ ॥ तथा च नानुलक्षजपे नानुमिति वचनात्। अन्येषां लक्षजप इति
विशेषः॥ ॥ अथ श्रीकृष्णमंत्रः। गोपीजननयदस्यांते वल्लभाय हि ठावधि। अयं दशाक्षरो मंत्रो दृष्टा दृष्टफलं प्रदः॥ अयं मं
त्रः। कामबीजदिः। राशिनक्षत्रविचारे पुनर्वीजरहितेन विचारः। तथा च। बीजपूर्वाजयश्चास्य रहुस्यं कथितं मुने। लुप्तबीजत्वनाव
त्वादशाक्षरमिदं च्यते। इति गौतमीयवचनात्॥ ॥ तथा वृहद्गौतमीये। नौगमोक्षेकनिलयो लुप्तबीजो दशाक्षरः॥ उद्धरेतु पृथक्
त्वेन कामबीजं महा मुने। तद्योगात्फलदो मंत्रो नान्यथा कल्प्यकोटिमिः। अथ पूजाप्रयोगः। प्रातः कृत्यादितत्त्वस्यासांत विधाय प्रा
णायामं कुर्यात्॥ ॥ तथा च गौतमीये। एवं तत्त्वानि विन्यास्य प्राणायामममाचरेत्। कामबीजस्यैकवारजपेन दक्षिणामया वायुं
रेचयेत् पुनः सप्तवारजपेन वामनामया वायुं पूरयेत्। नामा पुटौ चत्वारिंशतिवारजपेन वायुं कुंभयेत्। पुनर्वामिनरेचयेत्॥ द
क्षिणा पूरयेत्। उभाभ्यां कुंभयेत् पुनर्दक्षिणेन रेचयेत् वामेनापूर्य उभाभ्यां कुंभयेत्॥ ॥ तथा च एकैतरेचयेत् कामबीजेनै
व पृथक् पृथक्। पूरयेत् सप्तजपेन विंशत्या तेन चारयेत्। यद्वा पञ्चनक्षत्रं च नक्षत्रं चरेद्यमिह जप्नुमसौ मंत्रमिदं। यदि
दशाक्षरं जपति तदा दशाक्षरं तदा दशाक्षरेण चैत्रं त्र्यष्टाविंशतिवारं चरेत्। पूरयेद्दामतत्तद्वद्वारयेत् तत्प्रमाणतः। प्राणायामो

तं सा.
६५

नवेदेको रेचकपुरककुंनको ॥ अरेणचेत्तत्रद्वादशोवशमा ॥ यन्मनिमिवर्णा नृपमितुक्तत्वात् तत्रन्मंत्रवर्णा
संख्याकैरेचकादित्रयंकुर्यात् ॥ रेचयन्मरुतंदक्षेयादक्षिणातः पूरयन् ॥ वामयामयानाद्या पुनर्द्वारयेदित्यर्थः ॥ यतनु श्रीहस्त
मंत्रमात्रविषयं नान्यत्र ततः पीठन्यासं विधाया केशरेषु मध्येषु विमलादिपीठमन्त्रं तं विन्यस्य अष्टादिन्यासं कुर्यात् ॥
तथा शिरसि नारदक्रमयेनमः ॥ मुखे विराट्कुंदसेनमः ॥ हृदि श्रीहस्ताय देवतायेनमः ॥ गुह्ये कामबीजाय नमः ॥ पादयोः
खाहाशक्तयेनमः ॥ मंत्राविष्ठातृदेवताये दुर्गायै नमः ॥ इति दुर्गानमः कुर्यात् ॥ ततः प्रणवपुष्टितं मूलमंत्रं करयोरंतर्मध्ये यावत्
च त्रिष्टु विन्यस्य प्रणवपुष्टितं मंत्रवर्णान् अंगुलीषु पर्वतु न्यसेत् यथा स्वांगुष्टे त्रिषु पर्वतु ॥ उंगोर्नमः ॥ दक्षतर्ज्यां ॥ उं
पीं ॥ उं नमः ॥ दक्षमध्यमायां ॥ उं जं ॥ उं नमः ॥ दक्षनामिकायां ॥ उं नं ॥ उं नमः ॥ दक्षकनिष्ठायां ॥ उं वं ॥ उं नमः ॥ वामहस्तकनिष्ठायां ॥
उं लं ॥ उं नमः ॥ वामानामिकायां ॥ उं मां ॥ उं नमः ॥ वाममध्यमायां ॥ उं यं ॥ उं नमः ॥ वामतर्ज्यां ॥ उं खां ॥ उं नमः ॥ वामांगुष्टे ॥ उं हां ॥ उं
नमः ॥ अयंतत्पुष्टादिन्यासः ॥ ततः स्थितिक्रमेणांगुलीषु यथा उंगोर्नमः ॥ दक्षं ॥ उं नमः ॥ सर्वत्र दक्षतर्ज्यां ॥ पीं ॥ दक्षमध्यमा
यां ॥ जं ॥ दक्षनामिकायां ॥ नं ॥ दक्षकनिष्ठायां ॥ वं ॥ वामांगुष्टे ॥ लं ॥ वामतर्ज्यां ॥ मां ॥ वाममध्यमायां ॥ यं ॥ वामानामिकायां ॥ खां ॥ वामक
निष्ठायां ॥ हां ॥ ॥ ततः करयोः यंत्रांगन्यासः ॥ आचक्राय स्वाहा ॥ अंगुष्टाभ्यां नमः ॥ विचक्राय स्वाहा ॥ तर्जनीनां स्वाहा ॥ सुच

रामः
६५

क्रायत्वाहमध्याम्यां वषट्त्रैलोक्यरक्षणं चक्रायत्वाहमध्यामिकाभ्यां हुं अक्षरांत चक्रायत्वाहमध्यामिकाभ्यां कनट् ॥ ॥
ततो हूलमंत्रं पुटितान् मार्गान् सविंदुन्मातृकास्थानेषु च सेत । ततः प्रणवपुटितं मूलमंत्रं श्रावेशादायादं श्रापादादाकेशं
त्रिवारं विन्यास्य संहारं हृष्टिने देन दशतत्वा निविन्यासे तसंहता वंचुगतो मनुवर्धः हृष्टिवर्त्मनि न वेत्तति जातः ॥ ॥ तद्यथा पादयोः
गोनमः परायणं धिवीतत्वात्मने नमः । लिंगेयी नमः परायणं जलतत्वात्मने नमः । हृदि जं नमः परायणं जलतत्वात्मने नमः । सुखेन नमः परा
यवायुतत्वात्मने नमः । शिरसि वं नमः परायणं आकाशतत्वात्मने नमः । हृदि जं नमः परायणं हंकारतत्वात्मने नमः । भानमः परायणं महतत्वात्म
ने नमः । सर्वांगं नमः परायणं प्रकृतितत्वात्मने नमः । स्थानमः परायणं पुरुषतत्वात्मने नमः । हानमः परायणं सर्वतत्वात्मने नमः । इति संहारक
मः ॥ ॥ सर्वांगे । हानमः परायणं परतत्वात्मने नमः । स्थानमः परायणं पुरुषतत्वात्मने नमः । यं नमः परायणं प्रकृतितत्वात्मने नमः । हृदि भानमः
परायणं महतत्वात्मने नमः । जं नमः परायणं हंकारतत्वात्मने नमः । शिरसि वं नमः परायणं आकाशतत्वात्मने नमः । सुखेन नमः परायणं वायुतत्वात्मने न
मः । हृदि जं नमः परायणं जलतत्वात्मने नमः । लिंगेयी नमः परायणं जलतत्वात्मने नमः । पादयोः गोनमः परायणं धिवीतत्वात्मने नमः । हृष्टि
न्यासः । तत्रांगुलीनियमो निबन्धे शिरसि विहिता मध्यामैवाक्षितर्जनिका चिता । अक्षरसि विहितांगुलजेषां चितोपकनिष्ठिका । नमि
च वदने सर्वाः सज्जायसी हृदि । तर्जनी प्रथमं युता मध्यामोदरे । यज्जगदिमा । शिवश्चंगुल योजा न्वाः सांगुल्यस्तु पदद्वये ॥ ॥ शिव

तं सा.
६६

लिंगे। तद्यथा शिरसि गोनमो मध्यगुल्या। नेत्रयोः पीनमस्तर्जनी मध्यमाभ्यां। कर्णयोः जंभामो गुरहिताभिरंगुलीभिः। घ्राणे नन
मो गुरह्यानां मुखे वनमः सर्वांगुलीभिः। हृदि वनमः अंगुष्ठतर्जनीभ्यां। उदरे। नांनमो गुरहमध्यमाभ्यां। लिंगे यंनमः अंगुष्ठरहिता
भिरंगुलीभिः पादयोः हानमः सर्वांगुलीभिः॥ ॥ अथ स्थिति क्रमः॥ हृदि गोनमो गुरहस्तर्जनीभ्यां। उदरे पीनमः अंगुष्ठम
ध्यमाभ्यां। लिंगे जंनमो गुरहहिताभिरंगुलीभिः। जानुनि ननमो गुरहहिताभिरंगुलीभिः पादयोः वनमः सर्वांगुलीभिः। शिर
सि वनमो मध्यमया। नेत्रयोः नांनमो मध्यमास्तर्जनीभ्यां। कर्णयोः यंनमो गुरहहिताभिरंगुलीभिः। घ्राणे। खानमो गुरहानामिका
भ्यां। मुखे हानमः सर्वांगुलीभिः॥ ॥ अथ संहार क्रमः॥ पादयोः। गोनमः सर्वांगुलीभिः। जानुनोः पीनमो गुरहहिताभिरंगुली
भिः। लिंगे जंनमो गुरहहिताभिरंगुलीभिः। उदरे ननमो गुरहमध्यमाभ्यां। हृदि वनमो गुरहस्तर्जनीभ्यां। मुखे वनमः सर्वांगुलीभिः।
घ्राणे। नांनमो गुरहानामिकाभ्यां। कर्णयोः यंनमो गुरहहिताभिरंगुलीभिः। नेत्रयोः खानमस्तर्जनी मध्यमाभ्यां। हृदि हानमः मध्य
मो गुल्या॥ ॥ पुनः हृदि स्थिति च विन्यसेत्। तथा च निबन्धे न्यास संहारांतो मन्त्रा विवेखानसेषु विहितोयं सृष्टांतो गृहमेधि
सृष्टांतो वर्णनमिति पादुः॥ ॥ वैराग्यपुत्रि गृहमेध संहारांतं केचिदाहु राचार्याः। सहजानैर्वनवासिनि स्थितिं च विशार्थि
नां हृदि। विशार्थी च ह्यचारी च पुनः पुनः हृदि समाचरेत्। गृहमेधश्च पुनः हृदि स्थितिं च कुर्यात्। यतिवैराग्यश्च संहारांतं

रामः
६६

न्यसेत् एतेन विशार्थिबुद्ध्याचारिणां चतुर्धा दृढस्थानां पंचधा यतिव्यतिरिक्तानां च त्रिधान्यासः। केचित्तु न्यासत्रयवैपरित्यागमनंति ते। नस्त
वैरस्वपंचधान्यासः कर्तव्यः॥ ॥ अथ विष्णुतिपञ्जरन्यासः॥ तत्र निवंधे वक्षिपरं न्यासवरं नृत्यविधे नृतिनृतिकरं। मंत्रदशाहृतिमयं
७ सुप्रतममंत्रितमेः। तद्यथा आधारेण नमः नमः सर्वत्र लिगे पीं नामौजं हृदि नं गले वं मुखे स्त्रं श्रंगयोः नां यं उर्वोः स्वाहा। कंधरायां गो
नामौपी कुक्षौजं हृदि नं स्तनयोः वं स्त्रं पार्श्वयोः नां यं पाणोः स्वाहा। शिरसि गो मुखे पीनेत्रयोः जनं कार्पायोः वं स्त्रं नासाधुटयोः नां यं
कपोलयोः स्वाहा। एवं दक्षिणकरस्य मूलसंध्ययकेषु पंच दक्षिणहस्तांगुलीषु च पंच १०। एवं वामकरस्य मूलसंध्ययकेषु पंच वामांगुली
षु च पंच १०। एवं दक्षिणवायादयोः संध्ययकेषु च पंचांगुलीषु च १०। मूर्द्धनि गो तत्पूर्वे पीं तदक्षिणो जं तत्पश्चिमे नं तदुत्तरे वं मूर्द्धि
सकले स्त्रं भुजयोः नां यं स्वाहा। शिरसि गो नेत्रयोः पीं मुखे जं कंठे नं हृदि वं उदरे स्त्रं मूलाधारे नां लिगे यं जानुनो स्वां यादयोः हा। श्रोत्र
योः गोंगंडयोः पीं श्रंगयोः जं स्तनयोः नं पार्श्वयोः वं कक्षोः स्त्रं उर्वोः नां जानुनो यं जंघयोः स्वां यादयोः हा॥ ॥ ततः पूर्ववन्मूर्द्धिपञ्ज
रन्यासः पुनः सृष्टिस्थितीततोदशांगपंचाशपंचांगन्यासौ। तद्यथा हृदि गो शिरसि पीं शिखायां जं सर्वांगे नं दिक्षु वं दक्षिणपार्श्वे स्त्रं वाम
पार्श्वे नां कटिदेशे यं पृष्ठे स्वां मूर्द्धि हा॥ ॥ ततो गं न्यासः॥ आचक्राय स्वाहा। हृदयाय नमः॥ विचक्राय स्वाहा। शिरशे स्वाहा। मुखक्रा
य स्वाहा। शिखायै वषट्। त्रैलोक्यचक्राय स्वाहा। कवचाय हुं। असुरांतकचक्राय स्वाहा। अत्राय फट्। ततः किरीटमंत्रेण व्यापकं कृत्वा

तं सा.
६७

वर्णनिलोत्पलपुष्पांशुदृश्यं पुनः सुदर्शनाय श्रद्धायक इति मंत्रेण दिव्यं धनं कुर्यात् किरीटादिकं तु सर्वत्र ॥ ततो व्यायेत ॥ म
रेदं दावनेरभ्युपगच्छति मनारतं गोविंदं पुंडरीकाक्षं गोपकं न्यासद्वयकः ॥ आत्मनो वदनां भोजे प्रोषताक्षि मधुव्रताः ॥ पीडिताः कामव
तो न चिरमाश्लेषणोत्सुकाः ॥ पुक्ताहारलसत्पीनतुंगस्रनभरानताः ॥ सुखं धर्मिन्मित्रवसनामदस्त्वलितभाषणाः ॥ दंतपंक्तिषु भोज्यासि स्थ
दमात्रे रोचिताः ॥ विलोभयंती विविधैर्विभुमैर्नारगर्भितैः ॥ कुल्लेदीवरकांतिमिंदुवदनं वर्हवितं मध्वियं श्रीवत्सां कसुदारकोत्सुन
भरपीतां वरसुंदरं ॥ गोपीनां नयनोत्पलार्चिततुंगो गोयमंदावृतं गोविंदं कलवोक्ता वदनपरं दिव्यांग नृपं भजे ॥ एवं ध्यात्वा मानसै
ः संपूज्य शंखस्थायनादिवैष्णवोक्तपीठमन्त्रं पीठपूजां विधाय पुनः ध्यात्वा वाहनादिपंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाय देव
शरीरे स्मृतिस्थितिदशांगयंत्रांगन्यासक्रमेण पूजयेत् ॥ ततो मुखे पुनः ध्यात्वा नमः ॥ हृदि वनमालाय नमः ॥ पुनः कोत्सुनाय न
मः ॥ पुनः श्रीवत्साय नमः ॥ ततोऽपरं पंचपुष्पांजलिं दद्यात् ॥ शुक्लचंदनपंकिलां श्वेततुलसीमूलेन दक्षिणे वामपादयोर्दद्यात् ॥ ए
वं हृदयकरवीरहृदयेन तथा तुलसीहृदयं करवीरहृदयं शिरसि दद्यात् ॥ तथा च गौतमीये दक्षिणां वासुदेवाख्यां त्वष्ट्रं चैत
नमव्ययं ॥ वामे च रुक्मिणीचारुकारजोषणान्वितां ततः पुष्पाणि सर्वाणि सर्वतनो दद्यात् ॥ ततः श्रावणापूजां पूर्वं पुनः दामाय नमः
दक्षिणे सुदामाय नमः ॥ पश्चिमे पुनः सुदामाय नमः ॥ उत्तरे पुनः कंकन्ये नमः ॥ ततः केशरेशु श्रद्धादिकोणे पुदि सुच ॥ श्रावणा

तमः
६७

यस्माद्वाहदयावनमस्तथादिनायं चांगानि संपूज्य पत्रेषु पूर्वादिर्भुक्तिनो नमः सत्त्वनामाये नमः ॥ नामजितौ मित्रविदायै सुनंदा
यै सुलक्ष्मायै जांबवतौ सुशीलायै ॥ यत्राग्रेषु पूर्वादिर्भुक्त्वा देवाय नमः एवं देवको नंदाय यशोदाय वलनदाय सुनंदायै
गोपेभ्यः गोपीभ्यः ॥ ॥ तद्वहिः पूर्वादि मंदाराय संतानाय पारिजाताय कल्याणाय हरिचंदनाय तदाह उवादी नृजादींश्च स
पूज्य कृष्णैकेन पूजयेत् ॥ श्रीकृष्णाय नमः ॥ वासुदेवाय देवकी नंदनाय नारायणाय यदुशेष्टाय वासुदेवाय धर्मसंस्थापना
य अमराकान्तनारदारिणो अशक्तश्चेदयं दुवजादींश्च पूजयेत् ॥ ॥ तथा च गौतमीये ॥ अथ वांगदिकतिभिस्तद्वैरगि चार्चयेत् ॥
एवं वा न्यर्चयन् कृष्णकाममुक्तः समाजनां एतश्च जनाशक्तश्चेत् कृष्णैकेन पूजयेत् ततो वैष्णवोक्तं ध्यादिवि सज्जनानां तं कर्म
समापयेत् ॥ अथ पुरश्चरणां दशालक्षजयः ॥ दशालक्षमक्षयफलदं मनुं प्रतिजयनिर्मलमतिर्दशाक्षरं ॥ जुहुयात्पिताज्यमधुं
प्लुतैर्नवैरुणां बुजैर्दुतवहेदशा युतं ॥ अथ सुषिस्तु गलवां चै ननु पंचलक्षं पूजयेत् जुहुयाच्च धौक्तं कृष्णार्द्रलक्षणां ॥ अमल
मतिरलानेपाय मेरुजानां समितस्तु सुमित्रैर्गलनेहो मकर्म ॥ दशाक्षरादौ तु श्रीमाया कामः ॥ काममाया श्रीः त्रिविधः त्रयो
दशाक्षरो नवति ॥ तथा च श्रीशक्तिमारपूर्वश्च शक्तिधीमारपूर्वकः ॥ कामशक्तिरमापूर्वा दशाक्षर्यमनवत्तु य इति स ननु कुमा
रकल्ये ॥ एषां पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्यादि वैष्णवोक्तं यीठ्या संविधायां प्राद्यादिन्यासं कुर्यात् ॥ तथा शिरसि नारदत्रय

तं मा.
६८

येनमः। सुखे गायत्री हृदसेनमः। हृदि श्री कृष्णाय देवता येनमः। ततः करंगं न्यासौत। श्रावणं यत्राह हृदयाय नमः। इत्या-
दि दशाक्षरवत्कर्षी चेदशतत्तुष्टिर्नियंजना संविद्यता किरीटमंत्रेण व्यापकं कृत्वा यथाशास्त्रं पुष्पां वद्धा पुनमः सुदर्शना-
स्त्राय फलितिमंत्रेण दिग्बन्धनं विधाय ध्यानं कुर्यात्। आद्यमनोदशाक्षरवद्व्यानां द्वितीयाक्षरवत्तामिषेकवत्तृतीयेतु ध्यानां शं-
खचक्रधनुर्वाणयाशांकुशधरोरुणः। वेणुध्वजमनुष्टुतदोर्णध्वजः कृष्णो दिवाकरः। इति ध्यानं। गौतमीयमते श्रुत्वापि दशा-
क्षरवद्व्यानां तथा च। मादिकामादिमंत्रद्वयमिदं विदुः। अनयोर्मंत्रयोर्मंत्री आचक्राद्यैः षडंगकं। कुयदिशाणवत्सर्वं ध्या-
नं पूजादिकं सुधीः। एवं ध्यात्वा मानसैः संसृज्य शंखस्थायनं कृत्वा वैष्णवोक्तं पीठं पूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा वाहनादियं
च पुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाय पूर्वोक्तं वेणुवादिषु जनकृत्वा वरणां पूजां मारुतेत्। मृत्पावराणि निरुं। इदं वज्रादीन्
ततः कृत्वा एकैकं संसृज्य वैष्णवोक्तं पुष्पादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत्। श्रुत्वा पुराणं पंचलक्ष जपगतं ध्याय पंचलक्ष जपे-
त्तत्रावदुत्तं पापमेनतु॥ ॥ कृष्णाय पदमाजाय गोविंदाय ततः परं। पीठं जनपदस्यांतं वस्त्रं नायद्विधावधि। कामबीजा-
दिगत्वा तमंत्रमष्टादशाक्षरं। श्रुत्वा पूजाप्रयोगः। प्रातः कृत्वा दिवैष्णवोक्तं पीठं मन्त्रं तं विन्यस्य अष्टादिन्यासं कुर्यात्। त-
द्यथा शिरसि नारदः प्रययेनमः। सुखे गायत्री हृदसेनमः। हृदि श्री कृष्णाय देवता येनमः। पुष्पं क्लीं बीजाय नमः। पादयो-

रामः
६८

स्वाहाशक्तेनमः॥ ततः प्रणवपुटिदं मंत्रं त्रिशः करव्यं यैः पथ्य करांगन्यासो कुर्यात्। यथा क्लीं श्रुत्वा न्यासः॥ गोविंदाय तर्ज
 नी न्यासात्। गोपीजनमध्यामा न्यासवत् वल्लभाय अनामिका न्यासः स्वाहा कनिष्ठा न्यासः॥ ॥ ततो मूलेन मूढादिपाद
 पर्यंतं त्रिशो व्यापय्य प्रणवेण सह द्वाष्टमंत्रं न्यासं कुर्यात्। मूढानिललाटे धूमध्वे कार्पाशो शुभ्रपुष्पाणां योर्वदनैरीवायां
 हृदि नाभौ कशोलिंशे जानुतः पादयोरेषु स्थानेषु त्रैकेन मंत्रेणान्नमो तान च सेतु। शिरसि प्रणवंच न्यसेत्। ततो नयनमुख
 हृदयगुह्यां प्रियु मंत्रस्य पदंच कान्तमोतं च सेतु। पदपंच चतुश्चतुस्तथा ह्य॥ ॥ ततो गन्यासः॥ क्लीं कृष्णाय हृदयाय नमः॥ गोविंद
 यशिरसे स्वाहा॥ गोपीजनशिखायै वषट् वल्लभाय कवचाय हूं स्वाहा श्रुत्वा यफदततो दशतत्वं मूर्तिपंजरं न्यासे विधाय किरीटमं
 त्रेण व्यापकं कृत्वा यथाशक्ति सुधां वहुं उन्नमः सुदर्शनाय श्रुत्वा यफडिति मंत्रेण दिग्बंधनं कृत्वा दशाक्षरोक्तं ध्यात्वा मानसैः सं
 पूज्य शंखघ्रायनं कृत्वा वैष्णोक्तं पीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा वाहनादियंच पुण्यां जलितान पर्यंतं विधाय वराणां पूजां मारुते
 त यथाश्रयादिकोणेषु दिक्षु च क्लीं कृष्णाय हृदयाय नमः इत्यादिना संपूज्य पंच पुण्यां जलितं दद्यात्। ततो वेण्वादिपूजनं कृत्वा
 धूप्यादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत्। अथ पुरश्चराणां दशाक्षरपटले उक्ते॥ ॥ शक्तिश्री पूर्वकोणोऽष्टादशाक्षरे विंशकार्पाव
 ॥ अथ पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्यादिवैष्णोक्तं पीठं न्यासं कृत्वा अष्टादिन्यासं कुर्यात्। तथथा शिरसि वक्ष्णोक्तं नमः॥ मुखे

तं मा.
६२

गयत्रीकंदमेनमः॥ हृदि कृत्वा यदेवतायै नमः॥ शुद्धं क्लीं बीजाय नमः॥ पादयोः स्वाहा शब्दये नमः॥ ॥ ततः करंगन्यासौ क्लीं श्रीं
क्लीं श्रृंगुष्टान्यां नमः॥ कृत्वा यतर्जनीभ्यां स्वाहा गोविंदाय नमः॥ कृत्वा यतर्जनीभ्यां वषट् गोवीजनामिकाभ्यां हुं वल्लभाय कनिष्ठाभ्यां वौषट्
स्वाहा करतलपृष्ठाभ्यां फट्॥ ततो मूलेन व्यापकं कृत्वा मंत्रपुटितान् मातृकाणां नित्यं सन्ध्यां नित्यं नमस्कृत्य सेत॥ ततो दशतत्त्वानि
विन्यस्य मूलेन व्यापकं कुर्यात्॥ ततो मंत्रन्यासः॥ मूर्द्धि क्लीं कपोले श्रीं ध्रुवोर्मध्ये क्लीं नेत्रयोः कृत्वा कार्पायोः क्षान्तासोः य वदने गो विवु
के विं कंठे दा दो मूले य हृदि गो उदरे पी नानौ जलिंगे न आधारे व कथां ज्ञानुनोः ना जंघयोः य गुल्फयोः स्वापादयोः हा
श्रुतिस्थितिः॥ ॥ हृदि क्लीं उदरे श्रीं नानौ क्लीं लिंगे कृ आधारे ह्र कथां य ज्ञानुनोः गो जंघया विं गुल्फयोः दा पादयोः य
मूर्द्धि गो कपोले श्रीं ध्रुवोर्मध्ये ज नेत्रयोः ना कार्पायोः व नानौ वदने ना विवुके य कंठे स्वा मूले दा श्रुतिस्थितिः॥ ॥
पादयोः क्लीं गुल्फयोः श्रीं जंघयोः क्लीं जानोः कृ कथां ह्र आधारे य लिंगे गो नानौ विं तुंदके दा हृदि य दो मूले गो कंठे पी वि
वुके ज वदने न नानौ व कार्पायोः ह्र नेत्रयोः ना ध्रुवोर्मध्ये य नाले स्वा मस्तके हा सर्वाणि नमोऽंता निन्यसेत॥ इति संहारन्यासः॥
॥ ॥ पुनः स्थितिं विती कृत्वा मूर्द्धि पंजरं विन्यस्य पुनः स्थितिं विती विन्यस्य षडंगानि समाचरेत्॥ यथा क्लीं श्रीं क्लीं हृदयानमः
त्यादि॥ ततः पूर्ववत्पुनः कृत्वा किरीटमुद्रां वधा ध्यायेत्॥ यद्वा द्वारवत्यां सहस्रार्कनामुरैर्वर्चनोत्तमैः अनलेः कल्पवृक्षैः

रामः
६२

अपरीतेमणिमंडपे। ज्वलदत्तमयतनद्वारतोरणकुशके। कुल्लस्युल्लसचित्रं वितानलम्बिमौक्ति के। पद्मगागस्थलीराजदत्त
नद्योश्चमध्यतः। अनारतगलदत्तधारसुसरोरधः। रत्नप्रदीपावलिभिः प्रदीपितदिगंदरे। उग्रदादित्यसंकाशः मणिमिंद्रासना
चुजे। समामीनोच्युतोमध्येतदित्कोटिसमश्रुतिः। सर्वांगसुंदरः सौम्यसर्वाभरणभूषितः। पीतवासधुक्रशंखगडापद्मोज्ज्वलोद्भूतः॥
अनारतोद्वलदत्तधारोद्यकलसंस्पृशन्। वामपादांबुजायेण सुस्रतापल्लविह्वलिं। रुक्मिणीसत्यनामस्यमूर्ध्नि रत्नौघधारया। सिंच
त्योदशवामस्थस्वदोः स्थकलशोधया। नाग्रजितीसुनंदाचदिशं ल्योकलशौतयोः। तान्यांचदनाक्षवामस्थेमित्रविंदामुलक्ष
णे। रत्ननद्योः समुद्भूत्यरत्नपूर्णौघदौतयाः। जाम्बवतीसुशीलाचदिशं त्योदशवामके। वहिः षोडशसाहसं संख्याताः परितः प्रिया
॥ येयांकनकरतौघधारायुक्कलसोज्ज्वला। तवहिष्ठाष्टनिधयः पूरयंतो धनैर्द्वरां। तद्वहिर्हृदयः सर्वपुण्यवर्चसुगदयः। एवं
व्यात्वा मानसैः संपूज्यशंखछायायनं कुर्यात्। अथ पूजायंत्रं यद्द्वेणमध्यमदलपद्मं विलिख्य यद्गोणुसमाध्याकामवीजं विलि
ख्यतं शिष्टैः सप्तदशनिवेष्टयेत्। ततः यद्द्वेणमध्यमदलपद्मं विलिख्य यद्गोणुसमाध्याकामवीजं विलिख्य यद्गोणुसमाध्याकामवीजं विलि
ख्यतं शिष्टैः सप्तदशनिवेष्टयेत्। ततः यद्द्वेणमध्यमदलपद्मं विलिख्य यद्गोणुसमाध्याकामवीजं विलिख्य यद्गोणुसमाध्याकामवीजं विलि
ख्यतं शिष्टैः सप्तदशनिवेष्टयेत्॥ ॥ ततः केशरेषु कामदेवाय विद्महेषु प्यवाणाय नमः। ततोऽनंगः प्रचोदयात्। इति गाय
त्र्याम्बुगित्रीक्षराणि पूर्वादिक्रमेण लिखेत्। ततः यत्रेमध्येषु पूर्वादिनमः। कामदेवाय नमः नमो हनाय ज्वल २ प्रज्वल २ सर्वज

तं सा.
७०

नस्तद्वदयंममवशंकुरुस्वाहेति मालामनसं धरं चतुर्भुजागोदलेषु विलिखन्ता तद्वाद्यमात्रं प्रसासं वेष्टयेत् ततो मूर्तिं वेष्टयेत्
सु श्रीवीजं विदिसुमायावीजं लिखेत् तद्वाद्येऽष्टवज्राणि तथा च निबन्धे विलिखन्तां धर्मं केन लिखेदष्टदलावुजं कर्णिका
यां तु यद्वागं समाध्यातं तत्र मन्त्रं शिष्टं सप्तदशभिः शरैर्वेष्टयेत्स्मरं प्रायश्चोऽनिलकोणे बुधियं शिष्टेषु सविदं षडक्षरं
षट्सं विषुक्केशरेषु त्रिंशत्त्रिंशः विलिखेत्स्मरगायत्रीमालामन्त्रं दलाष्टकं षट्शः संलिखेत्तद्वाद्ये वेष्टयेन्मातृकाक्षरैः नृ
विंशं विलिखेद्वाद्ये श्रीमायादिभिर्विद्वद्वापि नृपृहं चतुरस्रं दष्टवज्रं विनूयितं एतन्मन्त्रं श्रद्धादशाक्षरं द्वादशाक्षरं द्वादशाक्षरं
विंशत्यक्षरं चतुर्दशाक्षरं एकाक्षरं एवमिति यद्यमष्टयलाशं चतुरस्रं सुलक्षणं चतुरस्रं समायुक्तं कामगर्भितं कर्ण
कं सामान्यं यंत्रं मुदिष्टमष्टादशारेषु ऋणं चतुरस्रं चतुर्दशं यद्यमष्टदलावितं षट्कोणं गर्भकामं यद्यमष्टदशावितं
ष्टितं षडक्षरं मनुवरं षट्कोणं विलिखेत्तमः ॥ ॥ गौतमीये श्रद्धादशाक्षरं द्वादशाक्षरं त्रयोविंशं यद्यमष्टदशाक्षरं तदशा
क्तविषयं आन्यथा तापि न्यादिविरोधः स्यात् ॥ ततः पीठमन्त्रं तं पीठं पूजाविधाय पुनर्वात्तावाहनं दिपं च पुष्पांज
लिदानं पर्यंतं विधाय मृष्टिं स्थितिं यदुगंच संपूज्य कुंकिरीय नमः ॥ एवं कुंडलाभ्यां चक्राय शंखाय गङ्गाय पद्माय
वनमालाय श्रीवत्साय कौस्तुभाय ततः पुनः पुष्पांजलिं दत्वा वराणां पूजामाचरेत् श्रद्धादिद्वारेषु कीर्त्तनीं हृदया

रामः
७०

यनमस्त्यादिनामङ्गानिसंयुज्य दिक्पत्रस्यमूलेर्जुवासुदेवायनमः एवंसंकर्षणाय प्रभुमाय अनिरुद्धाय ॥ ॥ विदिक्प
त्रमूले। शातौ प्रियै सरस्वतीरतौ पत्रेषु पूर्वादिपूर्वचतुर्दिक्पत्राणां पूजयेत्। अग्रेषोऽशमहसमहिषी न्यानमः ॥ ॥ तद्वि
पूर्वादि। उं उं निधयेनमः एवं नीलनिधयेनमः सुकुंदनिधये मकरनिधये आनंदनिधये ककुपनिधये शंखनिधये पद्म
निधये। तद्विदिग्दादीन् ज्ञादींश्च संयुज्य धूपदिविसर्जनांतं कर्म समापयेत्। अस्य पुरश्चराणां चतुर्लक्षजपः। तथा च व्याख्येयं पर
मात्मनो विसेत्यात्मनुजयेत्। चतुर्लक्षं कुनेदाये श्रुत्वा रिशतसहस्रकं ॥ ॥ वाग्भवं कामवीजं च हृत्माय नुवनेश्वरी। गोविंदा
य परमगोपीजनवल्लभाडे शिरचतुर्दशस्वरोपेतः शक्लः संगीतवर्द्धतः। द्वाविंशत्यक्षरो मंत्रो वागीश त्वप्रदायकः ॥ अस्य पूजाप्रय
गः प्रातःकृत्यादिवैष्णवोक्त्योऽष्टमन्त्रं तपोऽष्टासंविधाय अष्टाक्षरोक्त्यादित्यासं कुर्यात्। करांगन्यासो च विधाय मुद्रादिदिग्
धनं कृत्वा ध्यायेत् यथा वामोर्ध्वहस्ते देवतं विशासर्वस्वपुत्रकं। अक्षमालां च दक्षोर्ध्वपाटिकीं मातृकामयीं। शब्दवस्त्रमयं वे
णुमधः पाणिद्वयैरितं। गायतं यीत वसनं श्यामलं कोमलं हविं। वर्धिवर्धकं तोत्रं शंसर्वज्ञं सर्ववेदिनिः। उपासितं मुनिगणैर्नृप
तिष्ठेद्भरिसदा। एवं ध्यात्वा विंशत्यां वत्सुजयेत् विशेषतः सुदृष्टिस्थितिं पूजनं नास्ति। अस्य पुरश्चराणां चतुर्लक्षजपस्तथा च चतु
र्लक्षजपेनात्र मन्त्रं मन्त्री सुसंयुतं। यलाशयुष्यैः स्वादुक्ते श्रुत्वा रिशतसहस्रकं। जपसाधकं मन्त्रानेन मन्त्रमिदं न वेदुव ॥ ॥

तं सा.

७१

वाग्भवकामबीजं च माया लक्ष्मीमनंतरं । दत्तं गोमिनुवज्जुश्च भवेत्कामसोम ॥ ३ ॥
बीजं कामबीजकं । अथ पुजाप्रयोगः प्रातः कृत्वा दिव्यैः सवोक्तपीठन्यासं कृत्वा । अथ दिव्यासं कुर्यात् । तद्यथा शिरसि हस्त
त्रययेनमः । मुखे गायत्री छंदसेनमः । हृदि श्रीं कृत्वा यदेवतायेनमः । अन्यतमं वक्ष्यते कार्यं ॥ ॥ ध्यानं तु विशेषः ॥
ध्यायेद्दृष्ट्वा वने रम्ये कांचनीं भूमिमध्यागे । नाना पुष्पलता कीर्णैश्च श्रवणं श्रुमदिते । कल्याणवीतले सम्यक् श्रीमन्माणिक्कमंड
पे । नारदाद्यैः मुनिभ्यै स्तुतिभिः परिवारिते । रत्नसिंहासने ध्यायेत्तु पविष्टं कजोपरि । सजलजलदश्यामं रक्तयक्षनिशाणं । रक्त
पद्मनिर्मलादं पाणिभ्यां परिमंडितं । नवरत्नसमावद्धं हृषणैः परिभूषितं । श्रीयुक्तवक्षसि श्रीवत्सकौस्तुभादसि । तारहारावली
रम्यं श्रीवत्सांकितवक्षसं । लोचनतिलकप्रांतकुंतलचमरोषितं । वंद्यं वाणसदृशचिह्नं लिमालाविराजितं । अनेकरत्न
सन्नद्धं सुरनाककुंडलं । वर्द्धिवर्द्धकृतोन्नतं सर्वज्ञं सर्वदादिभिः । उपासितं मुनिगणैः नृपतिष्वेव हि सदा । इति ध्यानं ॥ ॥
कामबीजं धरासंख्यं शांतिविंदुविभूषितं । त्रैलोक्यमोहनो विष्णुः कथितस्तव यत्ननः । अथ पुजाप्रयोगः । प्रातः कृत्वा दि
व्यैः सवोक्तपीठशक्तियर्थं तं विन्यस्य । तदुपरि पद्मिजाय स्वाहेति पीठमन्त्रं तं विन्यसेत् ॥ ॥ ततः कथादिन्यासः ॥ तद्यथा
शिरसि स मोहनानारदत्रययेनमः । मुखे गायत्री छंदसेनमः । हृदि त्रैलोक्यमोहनविष्णवेनमः ॥ ॥ ततः करंगन्यासः ।

रामः

७१

क्लृप्तं गुह्यं नान्यथादिना न्यसेत निबन्धे दीर्घपदसु ताद्येन कामवीजेन कल्पयेत् ॥ ततो वाणान्यासः ॥ डां शोषण
 वाणायनमोगुह्ययोः ॥ डीमौहनवाणायनमत्तर्जयोः ॥ क्लीसंदीपनवाणायनमोमध्ययोः ॥ त्रुंतापनवाणायनमोऽनामि
 कायोः ॥ सः सादनवाणायनमः कतिष्ठयोः ॥ तथा मत्तकसुखहृदयलिंगपादेषु तानन्यसेत् ॥ ततो ध्यायेत् ॥ नंगविदुमसं
 काशं सर्वतज्जोमयं वसुः ॥ किरीटि न कुंडलिनं केयूरवलायाचितं ॥ सुक्तामदत्तसचदत्तुलाकोटिसमुज्ज्वलं ॥ नानालंका
 रसुभगं पीतांबरयुगावृतं ॥ गरुडोपरिसंनद्धरक्तयंकजमध्यगं ॥ उन्नम्रहंसं काशालक्ष्मीवामोरुसंस्थितं ॥ सर्वालंकारसु
 भगां शुक्लवासो युगावृतं ॥ सकामां लीलया देवीमोहयंतं पुनः पुनः ॥ शंखचक्रगडापद्मपाशाकुशधनुःशरान् ॥ धारयंतं
 जगन्नाथं रक्तयद्धारुणोक्षणं ॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थायनादियीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा वाहनादियं च पु
 ष्यां जलिदानपर्यंतं विधाय न्यासक्रमेण शरीरे वाणानुसंपूज्य कुंकिरीटाय नमः ॥ एवं कुंडलाय नमः ॥ शंखाय चक्राय ग
 डायै पद्माय पाशाय शुकशाय धनुष्यै शराय हस्तैर्द्वै पूजयेत् ॥ त्वनोर्ध्वं श्रीवत्साय कोकुनाय ॥ गले वनमालायै नितंबे
 पीतवसनाय ॥ वामांके श्रीलक्ष्म्यै ॥ ततः केशेषु श्रग्यादिकोणेषु मध्ये दिक्षु च क्लृप्तं दयाय नमस्तथादिना संपूज्य पूर्वा
 दिदिक्षु वाणानुपूजयेत् ॥ केशेषु पंचवाणानुपूजयेत् ॥ यत्रेषु पूर्वादि कुंलक्ष्म्यै नमः ॥ सरस्वत्यै रतौ श्रीतौ कीर्तौ कांतौ तु

श्यै पुष्ट्यै ॥ तद्वहिः लोकयालान् पूजयेत् ॥ १ ॥ अथ द्वादिपूजाश्रवणं ॥ १ ॥ पुष्ट्या ॥ १ ॥ कर्मसमापयेत् ॥ अथ द्वादिपूजा
 णां द्वादशलक्षजपः ॥ तथा च रविलक्षजपे ॥ १ ॥ गङ्गाजपुयात ॥ १ ॥ अथ द्वादिपूजा ॥ १ ॥ केन पापमेव न विनायवित ॥ अथ द्वादिपूजा
 सारसं कुनेनावच्यते ॥ कामबीजं हृषीकेशाय नमः ॥ १ ॥ अथ द्वादिपूजा विधानं पूर्ववत् सर्वकार्यं ॥ ॥
 लक्ष्मीमायावर्मबीजं देतं कृष्णदंतथा ॥ स्वाहतिमंत्रराजो यजता सुरपादपः ॥ अथ द्वादिपूजा प्रयोगः ॥ प्रातः कृत्यादिवैष्ण
 वोक्तपीठमन्त्रं विन्यस्य ॥ अथादिन्यासं कुर्यात् ॥ यथा शिरसि नारदः प्रथमेनमः ॥ मुखे अनुष्टुप् छंदसेनमः ॥ हृदि श्री
 वृक्षाय देवतायेनमः ॥ ॥ ततः करांगन्यासौ ॥ कौंशं गुह्याभ्यां नमः ॥ कौंशं हृदयाय नमः ॥ कौंशं हृदयाय नमः ॥ ॥
 ततो ध्यानं ॥ कलापकुसुमश्यामं वृंदावनगतं हरिं ॥ गोपगोपीगवातीतं पीतवस्त्रयुगावृतं ॥ नानालंकारसुभगं कौस्तुभो
 ज्जामिवक्षसं ॥ मनकादिमुनिश्रेष्ठैः संस्तुतं परयासुदा ॥ शंखचक्रलसद्बाहुं वेणुहस्तद्वये रितं ॥ एवं त्वाध्यामानसैः संपूज्य
 शंखस्थापनादिवैष्णवोक्तपीठमन्त्रं पीठं संपूज्य पूनर्वाह्यं वाहनादियं च पुण्यां जलिदानपर्यंतं विधाय वराणां पू
 जां कारयेत् ॥ ततः केशेषु अग्न्यादिनिर्झतिवायुश्चानकोणेषु मध्यादिषु च कौंशं हृदयाय नमः ॥ कौंशं हृदयाय नमः ॥ ॥
 हिउं द्वादिपूजा ॥ अथ द्वादिपूजा विधानं पूर्ववत् सर्वकार्यं ॥ अथ द्वादिपूजा विधानं पूर्ववत् सर्वकार्यं ॥ अथ द्वादिपूजा विधानं पूर्ववत् सर्वकार्यं ॥

मात्मानं चतुर्लक्षमनुजयेत् । दशांगुलं कुयामं त्रीकुसुमैर्बद्धा दक्षैः ॥ श्रीशक्तिस्मरुहसाय गोविंदाय शिरोमनुः ॥
शुभ्रपुजाप्रयोगः । आतः कृत्यादिपूर्वोक्त्योऽथ मन्त्रं तं पीठन्यासं विधाय रत्नानि घेत तत्र कृत्यादिन्यासं कृत्वा करंगन्यासौ कुर्यात्
त । तथा श्रीशंखचक्राभ्यां नमः । इति तर्जनीन्यासात्वाहा । क्लीमं ध्यामा न्यासं वषट् कृत्वा यश्नामिकाभ्यां हुं । गोविंदाय कनिष्ठाभ्यां
वौषट् स्वाहा करतलपृष्ठाभ्यां फट् । एवं श्रीहृदयाय नमः इत्यादि ॥ ॥ ततो हृत्त्रियंजरन्यासं विधाय सुहादिदिग्बन्ध
नं कृत्वा विंशत्यणोक्तं ध्यात्वा तद्विधानेन पूजयेत् । विशेषतस्तु सृष्टिस्थितिक्रमेण पूजयेत् । तत्र हर्णाभावात् श्रुत्यपूरश्च
रांजय होमश्च तथा ॥ ॥ तारं हृद्भवे गते रुक्मिणीवल्लभाय नमः । श्रुत्यपुजाप्रयोगः । आतः कृत्यादिपूर्वोक्त्योऽथ मन्त्रं
तं पीठन्यासं कृत्वा कृत्यादिन्यासं कुर्यात् । तथा शिरसि नारदः अथ येनमः । मुखे श्रुत्यपुष्टं दसेनमः । हृदि रुक्मिणीवल्ल
भाय देवताये नमः ॥ ॥ ततः करंगन्यासौ उं शंखचक्राभ्यां नमः । नमस्तर्जनीन्यासात्वाहा । नगवते मध्यमाभ्यां वषट् रुक्मिणी
वल्लभाय श्रुतामिकाभ्यां हुं स्वाहा कनिष्ठाभ्यां फट् । एवं हृदयादि ॥ ॥ ततो ध्यानं । तायिं कुरु विसंकाशां प्रियतमां स्वर्णप्र
भामं पुजं प्रोयद्वा मभुजां त्ववामभुजया शिष्यसंघितात्मया । स्निह्यंती त्वयमद्य हस्तविलसतो जगत्त्रिपुरं पायादोसनहन
पीतवसनो नानाविभूषो हरिः । एवं ध्यात्वा मानसैः संपुज्य शंखचक्रादितिवैष्णवोक्त्योऽथ मन्त्रं तं पीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा

तं. सा.

१३

वाहनादियंच पुष्पांजलिदानपर्यंतं विना न पुजापारनेत। यथा श्रद्धादिकोणोपादेशु च। उह दयाय नमः ३ य
दिनासंयुज्य श्रद्धालेषु उन्नारदाय नमः ४ यथा जिहवे निशठाय उद्धवाय वारुकाय विष्टकेनाय शैलेयाय।
तद्वहिः उडादीनवजादीधुसंयुज्य पुष्पादिद्विसर्जनांतं कर्म समापयेत्। अथ पुरश्चरणालक्षसंख्या जपः। तथा च। व्याहृ
वंतकिणीनाथजपे लक्षमस्तुमनुं। अयुतं जुहुयात्पदौ रक्तौ मधुराक्षतैः॥ ॥ श्रीशक्तिकामपूर्वगजत्मशक्तिरमांत
कः। दशाक्षरः सरदासौ आदौ शक्तिरमावितः। अनयोऽक्षरादिन्यासं करोग्न्या सो चंदशाक्षरव्याख्याविंशत्यणोक्त
वस्तु जयेत्॥ ॥ ध्यानं तु। वरदानयहस्ताभ्यां श्लिष्टांतं स्वां कण्ठे धिया। यद्वा त्वलकरांतं न्यां श्लिष्टं च क्रंदरोज्ज्वलं। अ
नयोः पुरश्चरणदशालक्षजपः। तथा च। दशालक्षजपे दाज्ये स्वावत्सहस्रहोमतः॥ ॥ पुणर्वनमसा युक्तं हस्तगो
विंदको तथा। श्रीपूर्वोक्ते तावुच्चार्य कुंफट्वा हेति कीर्तितः॥ अथ नारदकाव्यः परमात्मा हरिर्देवता। आचक्राद्यैरांगकल्प
ना। दशाक्षरवदस्य पूजा जप होमादयः। बीजशक्ती च तत्समे॥ ॥ अथ वालगोपालमंत्राः। गौतमीयनिबंधे च॥ चक्रीव
सुखराक्षितः सर्गीकामकृष्णः। कामकृष्णाय नमोः। कामकृष्णाय नमः। कामबीजकृष्णाय। कामकृष्णाय कामं। वा
लवपुषे हृत्सीय कामबीजठद्वयं। कामबीजश्रौ कामबीजस्य मलांगाय नमः। दधिनयेनायठद्वयं। सुप्रसन्नात्मने हृद

रामः

१३

यं कृष्णगोविंदकौडेंतौ। एतौकाशौ। श्रीशक्तिमारुहसायमार। एषांपूजायंत्रं। वृत्तमष्टदलंयथावृत्तहंवृत्तमध्यस्थं। कामबीजं॥
तथाचगौतमीये। यद्ममष्टदलासंतुचतुरसंखलक्षणं। चतुर्द्वारसमायुक्तं। कामगर्भितकणिकं। एषांपूजाप्रयोगः। प्रातःकृत्यादिवै
स्रवोक्तपीठमन्त्रं। पीठन्यासंविधायत्रयादिन्यासंकुर्यात्। तथा। शिरसि। नारदत्रययेनमः। मुखे। गयत्रीकुंदसेनमः। हृदि
श्रीकृष्णायदेवतायेनमः॥ ततः। करांगन्यासौ। यथा। क्लृप्तंशुभ्रान्यानमः। क्लीं। तर्जनीभ्यां। स्वाहा। क्लृप्तंमध्यमाभ्यां। वषट्। क्लीं। अ
नामिकाभ्यां। क्लृं। कनिष्ठाभ्यां। वौषट्। क्लृं। करतलपृष्ठाभ्यां। फट्। एवं। क्लृं। हृदयायनमः। इत्यादि। ततः। पूर्ववत्सुडादिकंप्रदर्शय्या
नंकुर्यात्। श्रव्याद्याकोषनीलांबुजरुचिररुणं। भोजनेत्रौ। बुजस्थौ। वालोजंघाकटिस्थलकलितरुणतकिंकिणीकोसुकुंदः। दो
भ्यां। ह्रियंगवीनंदधतिविमलं। पायसंविभुवद्योगोगोपीगोपवीतोरुगणैरुविलसकंठनृषश्चिरं। एवं। ध्यात्वा। मानसैः। संपूज्य। शं
खस्थायनादिवैस्रवोक्तपीठमन्त्रं। पीठपूजांविधाय। पुनर्ध्यात्वा। वाहनादियंचपुष्पांजलिदानपर्यंतंविधायावरणपूजामारभेत्।
श्रव्यादिकोणेषुमध्येदिक्षुचक्लृं। हृदयायनमः। इत्यादिनासंपूज्य। उडादींश्चसंपूज्य। इत्यादिविसर्जनांतं। कर्मसमापयेत्। श्रव्य
पुरश्चरणांलक्षजपः। तथाच। ध्यात्वेवमेवमेतेषांलक्षजपान्मनुततः। सूर्यः। सितोत्पलोयेतैः। पायसंश्रयुतंकुनेत्॥ कामयो
रतः। कृष्णपदमंत्रः। सद्यक्फलप्रदः। श्रव्यपूजाप्रयोगः। प्रातःकृत्यादिवैस्रवोक्तपीठमन्त्रं। पीठन्यासंविधाय। पूर्ववत्त्रया

सप्तजापयोगः। प्रातः कृत्वा दिवैलवोक्तयीठमन्त्रं तं विन्यस्य अष्टादिन्यासं कुर्यात्। तद्यथा शिरसि प्रजापतिः अथ येन
मः सुखे गायत्री चंदमेनमः॥ हृदि वासुदेवाय देवतायेनमः॥ ततः करांगन्यासौ। उं शं शुभान्यां नमः॥ नमः तर्जनीन्यां स्वाहा
जगवते मध्यमा न्यां वषट्। वासुदेवाय अनामिका न्यां हूं। समक्षेन कनिष्ठा न्यां फट्। एवं हृदयाय नमस्तथादि॥ ॥ ततो मं
त्रन्यासः॥ मूर्ध्नि जाले दुर्गो रास्य गले दोहदयां तुजे। कुक्षौ नाभौ च जेजानु हृदये मूढ हृदये द्वादशाक्षराणि न्यसेत्। ततो मूर्त्ति
यंजरं विन्यस्य किरीटमंत्रेण व्यापकं कृत्वा ध्यायेत्। विष्णुं शारदकोटिचंडमदृशं शंखं रथांगं गदामंजो जंघतं सिताब्जनि
लयं कांक्षाजगन्मोहनं। आवह्वांग उद्दालं कुंडलमहामौलित्युरत्नं कणं श्रीवत्सं कमुदारकोत्तुनधरं वंदे सुनींदैस्तुतं।
एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखं व्यापनादिवैलवोक्तयीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा आहूनादियं च पुण्यांजलिदानं पर्यंतं
विधाय वाराणसपूजां कुर्यात्। यथा अष्टादिकोणेषु दिक्षु च उं हृदयाय नमस्तथादि पंचांगानि पूजयेत्। ततः पूर्वादिद
लेषु वासुदेवादीन उडादी च ज्ञादी शुभं पूज्य ध्यात्वा तिस्रजनांतं कर्म समापयेत्। अथ पुरश्चरणां द्वादशलक्षजपः॥ त
था च वर्णलक्षजपे मंत्रं दीक्षितो विजिते हि मां॥ ह्रस्वपञ्चकुर्यात्तिलैराज्यपरिभुते॥ ॥ माया हयं रमा हयं लक्ष्म
वासुदेवाय नमः। अथ त्रादिरयं मंत्रः॥ त्रादिकं वासुदेवमंत्रं वक्तव्यं। त्रागां न्यासौ त। उं दीं दीं शं शुभान्यां

यानि पूर्णद्वयानां कनकचक्रवर्णकवायं तं न जाना ॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थापनादिचंद्रमंडलांतं पीठं पूजयेत् ॥
तथा च चंडांतं कल्पयेत् पीठं प्रागुक्तेन समर्चयेत् ॥ ततश्च पुनर्ध्यात्वा वाहनादियं च पुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाय वरणां
जामारभेत् ॥ यथा श्रम्यादिकोष्णमद्योदिभुज्यं उहृदयाय नमस्तथा दिना पूजयेत् ॥ ततो दिग्दलेषु चतुर्देवादीन् शक्ति
सहीतान् पूजादीन् तदग्रे के शरादीन् संपूज्य चंद्रवज्रादीन् ऐरावतादिगजान् पूजयेत् ॥ ऐरावताय दिग्गजाय नमस्तथा
दिक्कमेण ध्रुवादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत् ॥ अथापुनश्चुराणं लक्ष्म्यं जय ॥ तथा च गुणलक्षं जयेत् मंत्रं तद्दशांगं हृतं
॥ पायमानं प्रजुहुयाद्द्वयानं वा यथाविधि ॥ ॥ अथ हयग्रीवमंत्राः ॥ उद्भिरतश्च मानाद्यप्रणवोद्गीधरावृतः ॥ सर्ववा
गीश्वरेत्यंतं प्रवदेद्गीश्वरेत्यथ ॥ सर्ववेदमया चित्प्रपदांतं सर्वभुक्त्वेन ॥ बोधयद्दिठ्प्रान्तोयं मनुस्त्रावादिरीरितः ॥ अथ
पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्यादियीठन्या मांतं विधाय नमस्त्रादिन्या संकुर्यात् ॥ ॥ यथा शिरसि खल्लो भवयेत् नमः ॥ सुखे
श्रुष्टुष्टुष्टुमे नमः ॥ हृदि दयग्रीवाय देवतायै नमः ॥ ततः करांगन्यासौ उद्भृष्टुष्टुष्टु नमः ॥ उद्भिरतश्च मानाद्यप्रणवोद्गीधरावृतं
न्यां स्वाहा ॥ सर्ववागीश्वरे मध्यमान्यां वषट् ॥ सर्ववेदमया चित्प्रमामिकां हूं ॥ सर्वबोधयः कतिष्ठान्यां फट् ॥ एवं उद्भृ
दयाय नमस्तथादि ॥ ततो हूं इति बीजेन ॥ ॥ क्रम्यते ॥ तथा च बीजेन मूर्तिं संवत्सरीं बीजं हृदि ध्यायेत् यथा विधेयं ॥

७६

[illegible]

रंकरं गैर्जयवल्लयसरोजेषु एकानीकदाने । दत्तममलवत्वाकल्पजालानिरामंतरागवदनजिह्वनौमिविद्यायविह्वं ।
 अन्यच्चमत्तं शरदृशांकप्रममधुवक्त्रं सुकामयेगनरौरुयेतं । रथांगशांखोर्द्धकरंचविद्याव्याख्यानमुडायाकरं नमामि
 । एवं ध्यात्वा मासैः संपूज्य शंखस्थायनं कुर्यात् । ततः पीठपूजाविधाय पुनर्ध्यात्वा वाहनादियंचपुण्यांजलिदानय
 र्थं तं विधाया वरणा पूजामारभेत् । तत्रांगैः प्रथमा वरणां प्रज्वाहय मेधाहय स्मृतिहय विद्याहय लक्ष्मीहय वागीह
 य विद्याविशालहय नादविसर्गहयैरुनिर्दितीयं । लक्ष्मीसरस्वतीरतिप्रीतिकीर्त्तिकांतितुष्टिपुष्टिमित्स्वतीयं । कुच
 दानिगजैश्चतुर्थं उडादिभिः पंचमं । ततो धूपदि विसर्जनांतं कर्म समापयेत् । अथ पुरश्चरणां चतुर्लक्षजपः । तथा
 च वेदलक्षजपेन मंत्रं दशांसं जुहुयात्ततः । आज्येन दशांगहोमः । हयग्रीवैकाक्षरादिचतुर्थं तु हयशिरः शब्दानमो
 तः ॥ तथा च कल्पो हयशिरः पदं डैः तं हृदयं च समुद्धरेत् । त्ववीजानिर्मलमंत्रं चतुर्वर्गफलप्रदः । अथ ब्रह्म
 अक्षिरनुष्टुपं हं दोहयग्रीवरूपी विस्मर्देवता । अन्यत्सर्वमेकाक्षरवत्कार्यं उद्गिरत् प्रणवादीथ सर्ववागीश्वरेश्वर
 सर्ववेदमया चित्तं सर्वबोधयशस्वाहांतो मनुराख्यातो वीजः प्रणवसंपुटैः विश्वेत्तीर्णस्त्वुपायचिन्मयानंदरूपि
 णो । तुभ्यं नमो हयग्रीवविद्याराजाय विह्वं आहांतो मनुराख्यातो हं सेनसंपुटीकृतः । एतयामंत्रमोमं त्रीं पूर्वानुष्टु

शी

तं. ता.

७७

पद्मयशोवमंत्रवत्कार्यं ॥ ॥ अथ नृसिंहमंत्रः ॥ उग्रवीरं वदेत्सुत्रं महाविष्णुमन्तरं ॥ ज्वलंतं यदमानाद्यं सर्वतः
सुखमीरयेत् ॥ नृसिंहं भीषणं नदं हृत्पुत्रं वदेत्ततः ॥ नमाम्यहं मयं प्रोक्तो मंत्रराजः सुरोत्तमः ॥ अयं मंत्रो मायापुटितं
नवति ॥ अथ पूजाप्रयोगः ॥ प्रातः कृत्वा दिवौ सवोक्तं पीठमन्त्रं तं विधाय अष्टादिन्यासं कुर्यात् ॥ शिरसि वस्त्राणां
वयेनमः ॥ सुखे अनुपपन्नं देवेनमः ॥ हृदि नृसिंहाय देवतायेनमः ॥ ॥ ततः करांगन्यासौ ॥ चतुर्भिर्हृदयं वर्णैः
शिरसा वदिरक्षरे ॥ शिरसा रुभिः सप्तदिशो वद्विः कवचमीरितं ॥ तावद्विर्नयनं प्रोक्तं अस्त्रं स्यात्कराणां क्षरैः ॥ शिरो
ललाटे नेत्रेषु मुखे वाङ्गं संधिषु ॥ सायं पुनः सो हृदये गले पाशं हृदये पुनः ॥ अष्टांगे च ककुदिन्यसे हृत्पुत्रं नि यथा
क्रमं ॥ ॥ ततो ध्यानं ॥ माणि क्वादि समप्रसन्नं निजं रुचा मंत्रं त्र्यक्षो गणं जानुन्यासं करं वृजं त्रिनयनं रत्नोत्सव
धरा ॥ वाङ्मयां धृतं शंखचक्रमनिसदं शोभं वक्रोत्सवज्ज्वाला जिह्वमुदयकेशनिचयं वंदे नृसिंहं विभुं ॥ एवं ध्यात्वा
मानसैः संपूज्य शंखस्थापनं कृत्वा वै सवोक्तं पीठपूजां कृत्वा पुनर्ध्यात्वा वाहनादिपंचपुण्यांजलिदानपर्यंतं विधा
यावत् पूजापारमेत ॥ ततश्चा केशेषु अष्टादिकोणेषु दिक्षु च ॥ उग्रवीरं हृदयाय नमः ॥ महाविष्णुं शिरसे स्वाहा
ज्वलंतं शिरसा ये वषट् नृसिंहं भीषणं कवचाय हुं नदं हृत्पुत्रं नेत्रत्रयाय वौषट् नमाम्यहं अस्त्राय फट् ॥ ततः पूर्वा

उत्पादि॥ ॥ ततो ध्यानं। शुलं चक्रं पांचजन्यमर्चति देवतं करैः॥ सव नृपाहलीलाहं देहं हरिहरं नजे। एवं ध्यात्वा मान
सैः संपुजाद्यं स्थापनं कृत्वा वैष्णवोक्तं वापीठपूजाविधाय पुनर्ध्यात्वा वाहनदियं च पुण्यांजलिदानपर्यंतं विधाय चरण
पूजामारनेत्। यथा केशरसु श्रम्यादिकोणेषु मध्येक्षिषु काहृदयाय नमः इत्यादिना पूजयेत्। ततः पत्रेषु पुष्पादिर्जलस्यै
नमः। एवं नारायणायै चरणायै धूपरायै अंबिकायै अंबिकायै गंगायै गंगाधरायै तद्वहिः उवादी नृजादींश्च संपुजयेत्। अ
स्य पुरश्चरणालंक्षजयः॥ तथा च लक्ष्मैकं जयेन्मंत्रं तद्दशांगं हृतं स्तुते॥ पायसैर्दहनं कुर्यात्संस्तुते हव्यवाहने॥ ॥
अथ वराहमंत्रः॥ तारो नमो नगवते वराह नृपाय। नृनृवः स्वः पतये नृपति त्वं देहि मे दापये रूढयं। अथ मंत्रस्त्रयस्त्रिंशद
क्षरः॥ अथ पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्यादि वैष्णवोक्तं वापीठमन्त्रं विन्यस्य त्रयादिभ्यां संकुर्व्यात्। तद्यथा शिरसि नागं विन्यस्य
नमः। मुखे अत्रुष्टपुंड्रं दमेन मः॥ हृदि वराहायै देवतायै नमः॥ ततः करांगन्यासौ। एकदंष्ट्राय अंगुष्ठाभ्यां नमः। व्योमोक्ताय
तर्जनीभ्यां ह्लाहा तजोधिपतये मध्यामाभ्यां वषट् विश्व नृपाय अनामिकाभ्यां हुं महादंष्ट्राय कनिष्ठाभ्यां फट्। एवं एकदं
ष्ट्राय हृदयाय नमः इत्यादि॥ ॥ ततो ध्यानं। आपादं जानुदेशाद्वरकनकनिमना निदेशादधस्तान्मुक्तामकंठदेशा
त्तरुणारविनिमं मत्तका नीलनासं। उडैह तैर्दधानं रथचरणद्वयै रौद्रात्तं शक्तिं दानाभये च क्षितिं वराणलसदं

तं.सा.

७८

शुभाद्यं वगदं। एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखचक्रादिभिः संपूज्य विष्णुं तं विष्णुं याच्यते। यथा
पूर्वादिदिक्षु एकदंष्ट्राय हृदयाय नमः इत्यादिना संपूज्य। तद्वहिः उंचक्राय नमः। त्रिंशदाय शंखाय खेटकाय गदाय
शक्तये चराय अनयाय। तद्वहिः उंडादीन् जगदींश्च संपूज्य धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत्। अस्य पुराणं ल
सजयः। तथा च लक्ष्मैकं जयेन्मंत्रं मधुराक्षैः सरोरुहैः। जुहुयात्तदंशं शोभनीं विष्णुं पूजयेत्। विष्णुमंत्रं शत्रौ न जयेत्।
तथा च न जयेद्देववंगं चोशक्तिमंत्रं न कुप्यति। इति विष्णुप्रकरणां॥ ॥ उद्दिश्य यं कृतवती गिरिजा कठोरं यत्पादपं
कजरजो विबुधानमंति। आशां वरं नु जगद्भूति विन्दुषितां गंतं चंद्रमौलिममलं मनसा स्मरामि। अथ वक्ष्ये महेश्वर्यमंत्रं
न सर्वार्थसिद्धिदानं। यैः पूर्वं वृष्यः प्राप्ताः शिवसां सुखं मंजसा॥ ॥ सातमौकारसंयुक्तं विंदुषितं मस्तकं। प्राप्ता
दास्यो मनुः प्रोक्तो न जतां कामदो मनुः। अस्या पूजा प्रयोगः प्रातः कृत्यादिमातृकान्यासं प्राणायामं च हृत्वा श्रीकंठन्या
संमातृकान्यासस्थानेषु कुर्यात्। तथा श्रीकंठपुर्णोदरीभ्यां नमः सर्वत्र। आं अंत विरजाभ्यां उं हृष्याणां लमलिभ्यां
ईं त्रिभुवने लोलाक्षिभ्यां उं अमरे श्वरवतुलाक्षिभ्यां उं अर्धशरीरं धोणाभ्यां अं नारद्वृत्ति सुदीर्घं सुखीभ्यां अं अति
धीशो सुखीभ्यां लं स्थाण कदीर्घजिह्वाभ्यां लूं हरकुंडोदरीभ्यां एं जिह्वा शोर्द्ध सुखीभ्यां ऐं नौति केशविहृतं सु

गमः

स्त्रीभ्यां श्रौं सद्योजातज्वालासुखीभ्यां श्रौं अनुग्रहेश्वरोत्तासुखीभ्यां श्रुं श्रुत्तुरसुखीसु स्त्रीभ्यां श्रुः महासेनविद्यासुखी
भ्यां कं क्रोधीशसर्वादिमहालीभ्यां खं चंडेशसर्वसिद्धिसरस्वतीभ्यां गंधं चांतकेगौरीभ्यां दं शिवोत्तमत्रैलोक्यविद्याभ्यां
डं एकरुद्रमहाशक्तिभ्यां चं कुर्मात्मशक्तिभ्यां हं एकनेत्रवृत्तमातृकाभ्यां जं चतुराननलंबोदरिभ्यां भं सर्वनागरीभ्यां टं
सोमशखचरीभ्यां ठं लांगलिमंजुरीभ्यां उं दारुकवृषिणीभ्यां ढं शर्वनारीधुरवीरिणीभ्यां णं उमांतकांतकाकोदरीभ्यां तं
श्रावाटिपुतनाभ्यां थं दंडिमडकालीभ्यां दं श्रुत्रियोगिनीभ्यां धं मीनशंखिनीभ्यां नं मेघगर्जिनीभ्यां पं लोहितकालरात्रिभ्यां
फं शिखिबुद्धिकाभ्यां बं हंगलंडयशिनीभ्यां नं द्विरंडवज्राभ्यां मं महाकालविजयाभ्यां यं त्रिगात्मबालिसुखीधुरीभ्यां रं
श्रुत्तगात्मभुजंगेशरेवतीभ्यां लं मासात्मपिनाकीशमाधवीभ्यां वं मेदश्यात्मवर्द्ध शवारुणीभ्यां शं श्रुत्तगात्मवकेशवाय
वीभ्यां षं मज्जात्मश्वेतवक्षोविदारिणीभ्यां संधुक्तात्मातिथीशलक्ष्मीभ्यां झं प्राणात्मनकुलीशलक्ष्मीभ्यां लं जीवात्म
शिवव्यापिणीभ्यां अं क्रोधात्मसंवर्तकमायाभ्यां साहित्येदिवचवकुवचनद्वंद्वसमासावतिन्यायादविरोधनेकवाक्यं
। ततः सामान्यपदचुक्रयीठन्यासं कृत्वा पीठशक्तीर्न्यसेत् । यथा उं वामायै नमः । ज्येष्ठायै रौद्र्ये कालौकलविकराण्यै च
लक्ष्म्यै च सर्ववृत्तदमन्यै एतादृशस्य पूर्ववर्ति केशं विन्यस्य मध्ये उं नमो नमः । तदुपरि उं नमो नमः ।

तं. सा.

८०

तेन कलगुणात्मशक्तिपुत्राय श्रुतं तययोगपीठं ॥ ततः क्रमादिनामः ॥ १ ॥ अथामि वामदेवाय
अथयनमः सुखेपांतिहृदसेनमः ॥ इति शिवाय वता येनमः ॥ ततः करोगन्यासो हांशुगुहः चानमः कीर्तजनीभ्यां
स्वाहा हूं मध्यमान्यां वषट् है श्रनामिकायां हूं हौं कनिष्ठायां वौषट् हः करतलपुष्पायां कट्पत्रं हां हृदयाय नमः
त्यादिनामः ईर्घ्युक्तहकारैः गान्यसेत ॥ ततः उशानायाः पंचमूर्तिर्न्यसेत ॥ तयथा श्रुगुहयोः हौं उशानाय नमः ॥ तर्जया
हंत्युरुषाय नमः मध्यमयोः हूं श्रधाराय नमः श्रनामिकयोः ह्रिं वामदेवाय नमः कनिष्ठयोः ह्रमं योजाताय नमः
ततस्तत्र वंगुलीभिः हौं उशानाय नमः इति शिरोवदनहृदयादेः पंचमूर्ती न्यसेत ॥ ततः उद्वाग्दक्षिणोत्तरयश्चि
मेषु सुखेषु तत्र दंगुलीभिस्तत्र द्वीजैस्तत्र नमूनी न्यसेत ॥ शुद्धस्तु एतपर्यंतं न्यासं कृत्वा व्यायेत श्रुतं त्रापि नोपिकारात्
तत उर्ध्वपूर्वदक्षिणपश्चिमोत्तरसुखेषु उशानस्य पंचकलावृत्तत्रयः पदादिकाः प्रणवादिः प्रणवादिनमोता
न्यसेत ॥ यथा उशानसर्वविशानां उं उं शाकलायै नमः उं श्रुः सर्वभूतानां उं श्रुगदायै कलायै नमः ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्म
णोधिपतिर्ब्रह्मेष्टदायै कलायै नमः शिवो मेऽस्तु उं मरिच्यै कलायै नमः सदाशिवो उं श्रुगमालिन्यै कलायै नमः ॥
ततः पूर्वपश्चिमदक्षिणोत्तरवक्त्रेषु तसुरुषस्य चतस्रः कलान्यसेत ॥ यथा उं तसुरुषाय विद्महे उं शांत्यै कलायै न

रामः

८०

मः महादेवाय धीमहि उँ विद्यायै कलायै नमः । तन्नोरुदः उँ प्रतिष्ठायै कलायै नमः । प्रबोदयात् उँ निवृत्ति कलायै नमः
॥ ततो हृदये प्रीत्यायां संगद्वयेनामौ कुक्षौ पृष्ठे वक्षसि श्रुद्धोरस्याष्टौ कलान्यसेत । यथा उँ श्रुद्धोरन्यो उँ उमायै कलायै
नमः । ५ थश्रुद्धोरन्योः उँ मोहायै कलायै नमः । श्रुद्धोर उँ क्षमायै कलायै नमः । श्रुद्धोर श्रुद्धोरतरेन्यः उँ निद्रायै कलायै नमः । सर्वतः स
र्व उँ व्याधये कलायै नमः । सर्वेन्यो उँ हृत्युधे कलायै नमः । नमस्ते तु उँ क्षुधायै कलायै नमः । रुद्धयै नमः । उँ तृष्टायै कला
यै नमः ॥ ततो मुखे गुल्फद्वये ज्ञानुद्वयो जंघाद्वये मितुद्वये कशांज्येष्टाय नमो उँ रक्षायै कलायै नमः । रुद्राय उँ रवतै क
लायै नमः । कालायै उँ पालिन्यै कलायै नमः । कल उँ कामायै कलायै नमः । विकरणाय उँ समयमिन्यै कलायै नमः । वल
उँ क्रियायै कलायै नमः । विकरणाय नमः । उँ उँ द्वौ कलायै नमः । वल उँ स्थिरायै कलायै नमः । प्रथमाय उँ रात्रौ कलायै
नमः । सर्वभूतमदनाय उँ भूमिन्यै कलायै नमः । मन उँ मोहिन्यै कलायै नमः । नवेर उँ लभ्यै कलायै नमः । श्रुनादि नवे
उँ मेधायै कलायै नमः । न जलमां उँ प्रज्ञायै कलायै नमः । नव उँ प्रजायै कलायै नमः । ततः पंचगुलीषु उँ शानायाः पंच
क्रवोन्यसेत । यथा उँ ईशानः सर्वविद्यानां ईश्वरः । सर्वभूतानां वृक्षाधिपतिर्ब्रह्माधिपतिः । शिवो मेऽस्तु सदा शिवः
॥ १॥ तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि । तन्नोरुदः प्रबोदयात् । २। उँ श्रुद्धोरन्योऽथ श्रुद्धोरन्यो श्रुद्धोरतरेन्यः सर्वतः ।

तं. सा.
८१

सर्वसर्वेभ्यो नमस्तेः सुररुद्ररुदेभ्यः ॥ ३ ॥ उं वामदेवाय नमः कालाय कलत्रिकारणाय वलप्रमथनाय
नमो वलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो नमः ॥ ४ ॥ उं सद्योजातं प्रयशामि सद्योजाताय नमः नवे रनादि नवे
नजल्लमां नवोद्भवाय नमः ॥ ५ ॥ ततो हृद्गुह्यहृदयगुह्यपादेषु तारिचो न्यसेत् । ततो गन्धात्तातं कुर्यात्तथा ऐं क्लीं ह्रीं सः स
र्वज्ञाताय हृदयाय नमः श्रुते ते जोमालिनी त्वप्रयेशि रसे स्वाहा । कुलिता शाखशिखाय श्रुनादिबोधाय शिखायै वषट् वज्रि
णि वज्रहस्ताय स्तुतं त्राय कवचाय ह्रीं वौ ह्रीं वरतोऽस्तु प्रशक्तये नेत्रत्रयाय बौषट् श्रीं पशुं कुं फट् अनंतशक्तये श्रुत्वा य
फट् एवं विन्यस्य ध्यायेत् ॥ मुक्तापीतयोदमौक्तिकजवावर्णैः मुखैः पंचमित्राद्यै रचितमीशमिंदुमुकुटं पूर्णं दुकोटिधनं
भूलोकं कुरुपाणवज्रदहनान्नागेंद्रघंठां कुशापाशं नीतिहरं दधानममिता कल्पां ज्वलांगं नजे । एवं ध्यात्वा मानसैः संपू
ज्यार्थस्थापनादि शैवोक्तपीठपूजाविधाय पुनर्धात्वा वाहनादि पंचपुष्पांजलिदानं पर्यंतं विधाया वराणामुजामारनेन । नय
था ऐं शां न्यां उं ईशानाय नमः पूर्वे तत्पुरुषाय नमः दक्षिणे उं श्रुद्धोराय नमः उत्तरे उं वामदेवाय नमः पश्चिमे उं सद्यो
जाताय नमः ॥ तत ईशानादिकोणेषु उं निरुद्धे नमः उं धृतिहाये नमः उं विशाये नमः ॥ उं शांत्ये नमः ॥ अष्टयत्रेषु पूर्वदि
उं अनंताय नमः ॥ एवं ह्यष्टाथ शिवोत्तमाये एकनेत्राय एकरुद्राय त्रिभुवने श्रीकण्ठाय शिखंदिने । तदा ह्ये उत्तरा

गमः
८१

दि. उँउमायेनमः एवं ईश्वराय नंदिने महाकालाय वृषाय चंगिरितये त्वंदाये ॥ तदहिः उँडादीनवजादीधुसं
पुज्यधुपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत् ॥ अथ पुनश्च राणां पंचलक्षजपः ॥ तथा च एवं ध्यात्वा जपेत् लक्षं पंचलक्षं मधुसूते
॥ प्रहृतेः करवीरोत्थं जुहुयात् तद्दशांशतः ॥ ॥ नुवने श्रीप्राणवनमः शिवाय नुवशी पुनरश्वारोमनुः ॥ तथा च
निर्वधे षडक्षरः शक्तिरुद्धः कथितोऽष्टाक्षरः परः ॥ अथ पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्वा दिशैवोक्तयीठ्या सतं विधाय त्रयादि
न्यासं कुर्यात् ॥ तद्यथा ॥ शिरसि वामदेव त्रयये नमः मुखे पंक्तिं हृदये नमः हृदि उमाय तये देवताये नमः ॥ ततः करांगन्यासो
उँ मं गुह्याभ्यां नमः नंतर्जनीभ्यां त्वाहा मं मध्यमाभ्यां वषट् शिं अनामिकाभ्यां हुं वां कनिष्ठाभ्यां वौषट् यं करतलपृष्ठाभ्यां
फट् ॥ एवं उँ हृदयाय नमः अथादिना न्यसेत् ॥ ततो ध्यानं बंधुका मंत्रिनेत्रं शशिसकलधरं मेरुवक्रं वहंतं हंसैः पुलंदाया
लं वरदमनयदं चारुहासनमामि ॥ नामो रुतं नगायाः करतलविलविसंसारकोत्पलायारुतेनाश्लिष्टदेहं मणिमयवि
लसद्गुणायः प्रियायाः ॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य अर्घ्यस्थापनादियीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा वाहनादियं च पुण्यां
जलिदानपर्यंतं विधाय वराणां पूजामारुतेत् ॥ यथा केशरेषु अग्निनिर्जतिवायु ईशानकोणेषु मध्येक्षिषु उँ हृदयाय
नमः अथादिना षडंगानि संपूज्य मध्येपूर्वादिदिक्षु उँ हृदये नमः एवं गंगायां करालिकायै महोदध्यायै पत्रेधुधु

तं सा.
८२

वादि वृषभाय क्षेत्रपालाय दुर्गायै कार्तिकेयाय नानेने विद्याय व्यासाय शोनाय तये। इव वनयत्रायेषु उमादीन्
पूजयेत्। तदा ह्ये वाह्याद्यामाता पूज्याः। तद्वहिः इन्द्रादीन् वज्रादींश्च संपूज्य धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत्। अथ
पुनश्चरणं चतुर्दशलक्षजपः। तथा च मन्त्रलक्षजपे मंत्रं तदशां शंयथा विधिः। जुहुयात्तदुक्तमित्तैरारवधसमि
द्वरैः। आरवधशाल्मरितिर्यातः॥ ॥ तारमायाविंदुनमो मनुस्वरसमन्वितं। पंचाक्षरः समायुक्तो वसुवर्णो मनुम
तः। अथ पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्वा दिवै सवोक्तपीठन्यासांतं कर्म विधाय पूर्ववद्व्यादिना संकरांगन्यासं च कृत्वा
ध्यायेत्। वंदे सिंदूरवर्णमणिमुकुटलसंचारुचंडावतं शंभालोचने त्रयीशंमितं मुखकमलं दिव्यभूषांगरागं।
वामोरुत्थस्रवाणोरुत्थकुवलयसंदधत्वाः प्रियाया वृत्रोत्तुंगसनाये निहितरतलं वेदटं केष्टहस्तं। एवं ध्यात्वा
मानसैः संपूज्या ध्यात्वा पनादिपीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा वाहनादिपंचपुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाय अवर
णपूजां कुर्यात्। यथा पूर्ववदंगानि संपूज्य यत्रैषु मन्त्रादीन् यत्रायेषु उमादीन् तद्वहिः इन्द्रादीन् वज्रादींश्च संपूज्य
धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत्। अथ पुनश्चरणं अष्टलक्षजपः। तथा च अष्टलक्षजपे मंत्रं मंत्रं मंत्रं विदं
वरः। तत्सहस्रं जुहुयात्तान्नैष्टुतस्तुते॥ ॥ तारस्थिरासकारो दुर्हृगः सर्गसमन्वितः। अक्षरात्मानि गदि

रामः
८२

तोमत्रोच्यते जयात्मकः। अथार्थः स्थिराजकारकाङ्कारः नृपः सकारः। अथ पूजाप्रयोगः। प्रातः कृत्वा दिगीठन्यासं वि
धाय जप्त्वा दिन्यासं कुर्यात्। तथा शिरसि कर्होदकप्रक्षेपेन नमः मुखे गायत्रीकुण्डले नमः। हृदि मृत्युंजयाय देवतायै
नमः। ततः करंगन्यासौ। सांश्रुष्टान्यासः। सीतार्जनीन्यासौ। हृन्मध्यमाभ्यां वषट् सैः अनामिकाभ्यां हूं सौं कनिष्ठा
भ्यां वौषट् सः करतलपुष्पाभ्यां फट् एवं सां हृदयाय नमस्तथादि॥ तथा च निबन्धे। नृगणादीर्घयन्त्रेन कुर्यादङ्गानि
षट्क्रमात् इति॥ ॥ ततो ध्यानं। चण्डाकारि विलोचनं स्मितमुखं पद्मद्वयांतस्थितं मुद्रापाशमृगाक्षसूत्रविलसत्पा
णिं हिमांशुधनं। कोटीरेंदुगलत्सुधास्रुततनुं हारादिभूषणैः सङ्कांत्याविभुविमोहनं यशुपतिं मृत्युंजयं नावये। एवं
ध्यात्वा मानसैः संपूज्य स्थापनादिपीठपूजाविधाय पुनर्ध्यात्वा वाहनादियं च पुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाय वरणापूजा
मारमेत्। अग्निनिर्गतिवायुर्ज्ञानकोणेषु मध्यादिभुवसां हृदयाय नमस्तथादिना संपूज्य। तद्वह्निः उडादीन्वजादींश्च संपू
ज्य। पुष्पादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत्। अथ पुरश्चरणालक्ष्यं यजमः॥ ॥ तथा च गणालक्ष्यं जपेन मंत्रतद्दशांशं वि
शालयेत्। जुहुयादमृत्युखंडैः पुद्गुग्वाज्यलोलितैः॥ ॥ अथ वाहदयं पश्चात्ततो भगवते पदं। डैः तं च दक्षिणापूर्तिं
मह्यं मेधादुदीरयेत्। अथ च उडद्वयांतोयं द्वाविंशत्यक्षरं मनु॥ अथ पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्वा दिगीठन्यासं चतुर्विंशत्यक्षरं

तं सा.
८३

स्य क्रियादिना संकुर्व्यात्। तद्यथा शिरसि चतुर्मुखं दधे नमः सुखे गायत्रीं दमे नमः। हृदि दक्षिणां चूर्ति ये देवता ये
नमः। ततः करंगान्वासे। उं श्रां उं श्रां गुह्यान्वासे नमः उं ईं उं तर्जनीभ्यां वाहा उं उं उं मध्यमाभ्यां वषट् उं ऐं उं अनामिका
भ्यां हुं उं श्रां कनिष्ठाभ्यां वौषट् उं श्रां उं कारतलपृष्ठाभ्यां फट्। एवं उं श्रां उं हृदयाय नमः इत्यादि। तथा च निवंधे
तारवद्वैद्यैर्दीर्घैः षडंगनिष्ठकल्पयेत्। श्रुध्वामंत्रसंभूतैः पदैर्वा कल्पयेत् क्रमात्। ततो ध्यानं। वटवृक्षमहोत्थाय
पद्मरागफलोज्ज्वलं। गारुत्मतमयैः पत्रैर्विचित्रैश्च यशोमितां नवरत्नमहाकल्यैरम्यमानैरलंकृतं। विचित्रवटमूल
स्थं चितयेत् लोकनायकं। स्फटिकरजतवर्णमौक्तिकीमक्षमालाममृतकलशविशाज्ञानसुधांकराव्रुः। दधत् सुरग
कक्षं चंद्रबुडं त्रिनेत्रं विधृतं विविधं नृपदक्षिणां चूर्तिमीडे। एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य शंखस्थायनादिशैवोक्त्यपी
ठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा वाहनादियं च पुष्पांजलिदानपर्यंतं विधाय वराणां पूजां कारयेत्। यथा केशरेषु श्रृंग
दि कोणेषु मध्यदिक्षु च उं श्रां उं हृदयाय नमः इत्यादिनां संपूज्य पत्रेषु पूर्वादिषु। उं सरस्वत्यै नमः। बुध्नां सनका
य सनातनाय शुक्राय व्यासाय गणेश्वराय। तद्वहिः पूर्वादिमिद्वयं गंधर्वाय योगिंदाय विशांधराय। तद्वहिः उं
दीर्घजादींश्च संपूज्य धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत्। अथ पुरश्चरणां लक्षणं जपः। तथा च लक्ष्मणे कंजपे नमः उं

रामः
८३

चारीजितेदियः। जुहुयात्सद्युतैः पद्मैर्दशांशं संकुतेन ले॥ ॥ अग्निः संवर्तकादित्यावनिलोषष्ठविंशुमतः। चिंतामणिरिति
तं वीजं सर्वसमृद्धिदं। अर्थः अग्नीरेकः संवर्तकः आदित्यो मकारः अनिलो यकारः। औषधं पंषष्ठत्वारजकारः। अथ
पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्यादिवैष्णवोक्तयोः समन्वितं विन्यस्यः अष्टादिन्यासं कुर्यात्। तथा शिरसि कल्पपत्रावयेन नमः। अनुष्टु
पं च दमेन नमः। हृदि अर्धनारीश्वराय देवतायै नमः। ततः करौ गन्धामो रं अंगुष्ठाभ्यां नमः। अंतर्जनीन्यां ह्लादा। मं मध्यमायां व
षट्। अनामिकायां झं। वंकनिष्ठायां वोषट्। यं करतलपृष्ठायां षट्। एवं हृदयाय नमः कृत्यादि। तथा च निवंधैः रेफादि
व्यंजनैः षड्भिः कुर्यात्। अथ निषङ्गमात्र॥ ॥ ततो ध्यानं। नीलप्रवालरुचिरं विलसन्निनेत्रं याशारुणोत्पलकमालक
धूलहस्तं। अर्धविकेशमनिशं प्रविनक्तुं पद्मं चालेन्दुवद्वसुकुटं धामामि नमः। एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्य अर्घ्यं स्थापनादि
शैवोक्तयोः पूजाविधाय पुनर्ध्यात्वा वाहनादिपंचपुण्यांजलिदानपर्यंतं विधाय वरणा पूजामारभेत्। तथा केशेषु अ
ग्निनिर्गतिवायुर्इशानकोणेषु मध्यदिग्भुव रं हृदयाय नमः कृत्यादिसंपूज्य पत्रेषु पूर्ववद्वपनादीन् संपूज्य पत्राग्रेषु तु
वाह्ये नमः। माहेश्वर्ये कोमल्ये वैष्णवे वागह्ये ऐं ह्रां ऐं चामुंडायै महालक्ष्म्यै कृत्यादिपूजयेत्। तद्वहिः इंडादीन् पूजादीं
असंपूज्य धूपादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत्। अथ पुरश्चरणं लक्षजपः। तथा च लक्ष्म्यै कंजमेहीजमिथं मंत्रीति विं

संज्ञा
८४

तयेनः प्रभुतं मधुराति कैर्जुङ्गया त्रिलतंडुलैः॥ ॥ यत्नो वक्रिसमाहृतस्तारवनाहमीति॥ ॥ यत्नो वक्रिसमाहृतस्तारवनाहमीति॥
समन्वितः॥ विंदुमानद्वितीयं स्यात्तदांतःसगीहृतीयकं॥ नीलकंठात्मकोमंत्रो विषद्वयदाः॥ ॥ अथ पूजाप्रयोगः॥ प्रातः
त्यादिशैवोक्तपीठस्थासांतं विधाय नमः॥ ॥ अथ शिरसि अरुणाक्रमये नमः॥ ॥ मुखे त्रिष्टुभं दमेनमः॥ हृदि
नीलकंठयै देवताये नमः॥ ॥ ततः करंगन्यासौ॥ यथा हरहरत्वाहा अंगुष्ठाभ्यां नमः॥ कथं दिनत्वाहा तर्जनीभ्यां त्वाहा नीलकं
ठायत्वाहामध्यमाभ्यां वषट्कालकुरु विषमक्षणा यत्वाहा अनामिकाभ्यां हुं नीलकंठायत्वाहा कनिष्ठाभ्यां वौषट् नी
लकंठायत्वाहा करतलपृष्ठाभ्यां फट्॥ एवं हरहरत्वाहा हृदयाय नमः॥ इत्यादि॥ ततो मस्तके ध्यानं॥ कंठे त्रीनमः॥ हृदि षट् न
मः॥ ततो ध्यानं॥ बालाका युततेजसं धृतजटा जुष्टे दुर्बुद्धौ ज्वलं नागेंडैः॥ कृतशेखरं जयवतीं भूलंकपालं करैः॥ खट्वांगं दध
तं त्रिनेत्रं विलसत्पंचाननं सुंदरं व्याघ्रतुक्परिधानममुं निलयं श्रीनीलकंठं नमो॥ एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्या र्घ्याप
नादिशैवोक्तपीठपूजां विधाय पुनर्ध्यात्वा वाहनादियं च पुण्यांजलिदानपर्यंतं विधाय वरणापूजामारुनेत्॥ तद्यथा॥
केशरेषु अग्न्यादिकोणेषु हरहरत्वाहा हृदयाय नमः॥ इत्यादिना पूजयेत्॥ ततः मंडादीन् पूजादींश्च संपूज्य ह्येतादिवि
जनातं कर्म समापयेत्॥ अथ पुरश्चरणां त्रिलक्षजयः॥ तथा च लक्षत्रयं जपेन्मंत्रं तद्दशांगं सप्तविंशतिविधां जुहुयात्सम्यक्

गपः
८५

कृतेरुवावाहने ॥ ॥ एणवोहनीलकंठयाष्टारः ॥ तथाचकले तारोहनीलकंठयमंत्रश्चाष्टारः परः ॥ अथपुजाप्र
योगसर्वप्रवक्तार्यः विशेषतस्तु बुद्ध्यायिगायत्रीकंदोनीलकंठोदेवता ॥ ॥ हृदयं वयसं रंदसिलाववंतोऽनंश्रुति
तोमरुयतः ॥ यंचाष्टारोमनुः प्रोक्तस्ताराद्योऽयं षडंश्रुः ॥ अथपुजाप्रयोगः प्रातः कृत्यादिशैवोक्त्यादीठन्यासांतं कर्म समाच्य
द्यादिन्यासं कुर्यात् ॥ तथथा शिरसि वामदेवक्राययेनमः ॥ मुखे पंक्तिं हृदयेनमः ॥ हृदि ईशानाय देवतायै नमः ॥ ततो मू
र्त्तिन्यासः ॥ तर्जनीः नंतलुरुवायनमः ॥ मध्यमयोः मः अद्योगयनमः कनिष्ठयोः सिसृगो ज्ञाताय नमः ॥ अनामिकयोः वामह
देवाय नमः ॥ अंगुष्ठयोः यं ईशानाय नमः ॥ तथाच निवर्धे मंत्रवर्णादिकान्यसेत ॥ यंच मूत्राद्यथाक्रमं ॥ तर्जनी मध्यमयोरंतो
नामिकां गुष्ठके पुनः ॥ एवं वक्त्रे सुहृदयं गुह्यं च हृदि नितान्यसेत ॥ एवं प्राच्यो दीव्य चारुणादक्षमध्यवक्त्रे च तान्यसेत ॥ ततः क
रांगन्यासौ च अंगुष्ठान्यां नमः ॥ नंतर्जनीन्यां त्वाहा ॥ मः मध्यमान्यां वषट्शिं अनामिकान्यां हूं वा कनिष्ठान्यां वौषट् यं कर
तलकरपृष्ठान्यां फट् ॥ एवं हृदयाय नमः इत्यादि ॥ तथाच निवर्धे षड्विंशोऽष्टांगानि कुर्यात् ॥ मंत्रसूत्रदेशिकः ॥ ॥
ततो गोलकं न्यासः ॥ हृदि चूं नमः वक्त्रे ननमः अंगयोः मः ॥ शिं उर्वोः वायं ॥ एवं कंठे नाभौ धार्ष्ट्ये हृदि ॥ ५ ॥ एवं हृदि चूं वद
नेनेत्रयोः च सोः ॥ ५ ॥ एवं करयत्तं धिसायेषु ॥ ५ ॥ एवं शिरसि वदने हृत्कुक्षि उरु हृदये ॥ ५ ॥ हृदि वक्त्रे टंकं मृगानयवरेषु ॥ ५ ॥

तं सा

६५

क्री शहत्यादोरुजठरेषु। पा मूर्द्धिनालउदरात्पहृदयेषु। पाताः पंचमूर्त्ती न्यसेत। अनेन व्यापकं कुर्यात्। तमातु ध्यानं नृत्ता
य ज्योतिर्लिंगा मृतात्मने। चतुर्मुखं त्रिवक्त्रं च नासितां गाय स नवे॥ ॥ ततो ध्यानं। ध्यायेन्नित्यं महेशं रजतगिरिनिभं च
रुचं डावतं स रत्ना कल्यो ज्जलांगं पराशु गवरा नीतिहस्तं प्रसन्नं। यदा सीनं समं तात्तु तममरगणैर्व्याघ्रैश्च त्रिवसानं
निष्ठाशं विश्वमूलं निखिलमयहरं पंचवक्त्रं त्रिनेत्रं। एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्या र्घ्यस्थायनादिशैवोक्तप्रीठपूजां वि
धाय पुनर्ध्यात्वा वाहनादियं च पुण्यांजलिदानपर्यंतं विधाया वरणा पूजामारभेत्। तत्राथा कर्णिकायां पूर्ववदी
शादिपंचमूर्त्तीः संपूज्या कोणेषु निवृत्त्यादिकलाः पूज्याः। ततो निर्घृतिवायु ईशानकोणेषु मध्येदिक्षु च षडंगानि
पूजयेत्। उहृदयाय नम उत्यादि। ततः पूर्ववदनं तादीनं संपूज्या कोणेषु उत्तरादि उमादीनं पूजयेत्। तद्वाह्ये उ
दादीं च संपूज्या ध्रुवादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत्। अथ पुरश्चरणां षड्विंशत्तन्त्रजयः। यायमैराज्यसंमिश्रैः षड्विंशस
हस्रहोमः तथा च तत्त्वलक्षजपेन चंदीक्षितः शैववर्त्मना। तावत्संख्या सहस्राणि जुहुयात्प्रायसैः शुभैः। अत्र तत्त्वष
ड्विंशत्तन्त्रमुच्यते॥ अंतरंगत्वात्॥ ॥ अष्टौ शो वद्विंशत्तन्त्रोदांतस्थो धांत ईरितः। फडंतं चंडमंत्रो यंत्रिवणात्मा
समीरितः। तथा बीजमाह तत्रैव कुर्मो विष्णुसुतो वंदी बीजमस्योच्यते बुधैः। पूजायां मंत्रस्तु तत्रैव वदेच्चंडेश्वरायेति

रामः

८५

बीजादिहृदयांतिकं श्रुत्वा नादिष्टिमंत्रं यथावत्संप्रवृजयेत्। अनयोः पूजाप्रयोगः प्रातः कृत्यादिशौचोक्त्यपीठस्थासांतं
कर्मसमाप्य त्राद्यादिन्यासं कुर्यात्। तद्यथा शिरसि त्रितक्रवयेनमः सुखे अनुष्टुप् षडंसेनमः। हृदि चंडेशाय देवतायै
नमः॥ ॥ ततः कराग्न्यासो दीपप्रफट् शृंगुष्टान्यां नमः ज्वलफट् तर्जनीन्यां स्वाहा ज्वालिनिफट् मध्यमाभ्यां वषट् त्रुट
फट् अनामिकाभ्यां हुं हनफट् कनिष्ठाभ्यां वोषट् सर्वज्वालिनिफट् कारपुष्टाभ्यां फट्। एवं दीपप्रफट् हृदयाय नमस्तथा
दि। तथा च निवधे दीपज्ज्वलज्वालिनिमित्ततेन च हनेन च। सर्वज्वालिनिमित्तं फट् तैरंगमाचरेत्॥ ॥ ततो ध्या-
नं॥ चंडेश्वरं रक्ततनुं त्रिनेत्रं रक्ताशुकाद्युहृदिनावयामि। टंकं त्रिशूलं फटिकाक्षमालां कमंडलुं विचित्रमिंदुचूडं। एवं
ध्यात्वा मानसैः संपूज्य श्रद्धास्थापनादिशौचोक्त्यपीठपूजां विधाय च मितिमंत्रेण मूर्तिं संकल्प्य न ध्यात्वा वाहनादियंच पुण्यां
जलिदानपर्यंतं विधाय वरणापूजामारभेत्। तद्यथा श्रुगैः प्रथमा वरणां वंडादिभिर्द्वितीयं वज्रादिभिस्तृतीयं। ततो धूपदि
विसर्जनांतं कर्म समापयेत्। अथ पुरश्चरणां त्रिलक्षजपः। तथा च गुणालक्षजपेन मंत्रं होमं कुर्याद्व्यांशतः। मधुरत्रयसं
मित्तैः शुकैश्च तिलतंडुलैः॥ ॥ इति शिवपूजारां॥ ॥ यत्पादपंकजं रजोऽमरचंद्रवयं यद्योगतः परशिवः
परमेश्वरो नृत्ताया मृष्टिपालनलयंतनुते विमृत्वा साक्षां नवी विजयते जगदेकमात्राः अज्ञानतिमिरधुंसि संसारार्णवता

तं ता.
८६

रकं। श्रानंदवीजमवतादतव्यत्रैपुरमहः॥ अथवक्ष्ये मदाविद्यां त्रपुरामतिगोपितां। याज्ञात्वा सिद्धिसंघानामधि
पोजायते नरः॥ ॥ अथ भैरवी मंत्राः॥ ॥ तत्र शारदायां विहयद्वसगुह्यता सत्यो नोति एको विंदुशेखरः॥ विद्य
त्रदादिकेंद्राभिस्थितं वामाक्षि विंदुमतः। आकाशचतुर्गुह्यस्थो मनुः सर्गदुखदं बान्। पंचकूयमिका विशावेशा
त्रिपुरभैरवी। अथ मंत्राभवं कुरु द्वितीयं कामराजकं। तृतीयं शक्ति कुरु च त्रि। श्रीजैरुदाहृतं। अथार्थः शिवचंद्रव
क्रिती वामाभवं कुरु। शिवचंद्रकामपृथ्वीवक्रिचतुर्थस्वरमतः। इति कामराजकुरु। शिवचंद्ररेफपुक्तचतुर्दश
स्वरविंदुविसर्ग इति शक्ति कुरु। अथ पुजाध्यायः प्रातः कृत्यादि प्राणायामांतं विधाय पीठन्यासं कुर्यात्। ततः ता
मान्ययद्वत्युक्त आचारशक्तादि दीज्ञानात्मनेन मउत्तं तं विन्यस्य हृत्पत्यं च केशरेषु चंद्रहाये नमः एवं ज्ञा
नायै क्रियायै कामिन्यै कामदायिन्यै रतौ रतिप्रियायै नंदायै मध्ये मनोमन्यै तदुपरि ऐं परायै अथ परायै पराप
रायै ह्रीः महापद्मप्रेतासनाय नमः इति विन्यस्य कक्षादिन्यासं कुर्यात्। तस्य ध्या शिरसि दक्षिणा मूर्तये नमः। अथ
मुखे पंक्तिदंसे नमः॥ हृदि महात्रिपुरभैरव्यै देवतायै नमः। गुरुवाभवाय वीजाय नमः। पादयोक्ता त्रीयशक्तये
नमः॥ सर्वांगे कामवीजाय कीलकाय नमः॥ ततो नाभ्यादि चरणपर्यंतं ह्रीं नमः हृदयान्नाभिपर्यंतं ह्रीं नमः शिर

तमः
८६

सि । हृदयांतं ह्यौ नमः । आद्यवीजं दक्षकरे । द्वितीयवीजं वामकरे । तृतीयवीजं मध्यकरे । ततो मूर्धनि मूलाधारे हृदि यथा
 संख्येन त्रीणि वीजानि विन्यसेत् । तथा च निबधे । नाने गवराण्यमेष्टा नवमंत्रविज्ञमः । हृदयान्नाभिपर्यंतं कामवीजं प्रविन्य
 सेत् । शिरसो हृदयदेशांतं तार्तीयं विन्यसेत् । आद्यं द्वितीयं करयोस्तार्तीयं मध्यो न्यसेत् । मूर्ध्ना धारे हृदि न्यसेत् नूयो वीजत्रयं बु
 धेः ॥ ततो नवयो निन्यासः । आद्यवीजं दक्षकरो द्वितीयं वामकरो तृतीयवीजं चिबुके । एवं शंखयोर्वदने पुनः ॥ ३ ॥ नेत्रयो
 र्नसि ॥ ३ ॥ अंगयोर्जठरे । शक्ययोः कुक्षौ । शजानुनो लिंगे ॥ ३ ॥ पादयोर्गुह्ये ॥ ३ ॥ पार्श्वयोर्हृदि ॥ ३ ॥ त्रिनयोः कंठे ॥ तथा च निबधे
 नवयो न्यात्मकं न्यासं कुर्याद् द्विजैस्त्रिभिः क्रमात् । कर्णयोश्चिबुके नूयः शंखयोर्वदने पुनः । नेत्रयोर्नसि विन्यसेत् दंशयोर्जठरे पुनः
 ॥ ततः कुर्यादयोः कुक्षौ । जजानुनोर्ध्वजं मूर्धनि । पादयोर्गुह्ये केशव । पार्श्वयोर्हृदयां बुजे । त्रिनद्वये कंठदेशे रत्यादिमथ विन्यसेत् ॥
 ॥ ततो रत्यादिन्यासः । मूलाधारे ऐं रतौ नमः । हृदि ह्रीं श्रीं तौ नमः । नुवोर्मध्ये सौः मनो नवायै नमः । नुवोर्मध्ये सौः अमृतेश्ये न
 मः । हृदि ह्रीं योगेश्ये नमः । मूलाधारे ऐं विश्वयोन्ये नमः ॥ तथा च निबधे । मूले रतिं हृदि श्रीं नुवोर्मध्ये मनो नवां । वालावाजैस्त्रि
 निन्यसेत् स्थानेषु विलोमतः । अमृते शीचयोगेशीं । विश्वयोनिं क्रमादिमाः । विलोमवीजैर्विन्यसेत् मूर्ध्नि न्यासमथाचरेत् ॥ ॥
 ॥ अथ मूर्ध्नि न्यासः । मूर्ध्नि हंसरोर्ध्वं शानमनो नवायै नमः । वक्त्रे सद्गरे तत्पुरुषमकरं भुजायै नमः । हृदि सद्गरे अघोरकुमा

तं. सा.
६७

रक्तं दर्शयन्मया सुखे हसन्निवामदेवमन्मथायनमः साध्याः सदः ॥ ज्ञातकामदेवायनमः ॥ एवं उद्धृष्टाग्न्यान्मया ॥
मेघुमुखे सुखे ज्ञानमनोभवादिपंचमूर्तीस्तत्र ह्रीं जातिपूर्विकां नमः ॥ तथा च ॥ अविनासे च ध्या पूर्वं नृगव्योमाग्निमः ॥
तः ॥ तस्यादिपंचकृत्वा ह्रीं बीजं न्यासां प्रकीर्तितं ॥ ततो वक्ष्यामः प्राणायामां कामपत्रेण चरयोरंगुलिषु विन्यसेत् ॥ ततः करंगन्या
सः हसरां सुगुह्यानां नमः हसरीं तर्जनीयां स्वाहा हसरुं मध्यमां तालपट्टं हसरं नमः कान्यां हंसरौं कनिष्ठायां बौधद
हसरः करतलपुष्पाभ्यां फट् ॥ एवं हसरां हृदयायनमः इत्यादि ॥ तथा च निवर्त्तयेत् ह्रीं च धुक्तेनायेन कुर्यादंगक्रियामता ॥
ततो वाणान्यासः ॥ हृदि डांडो विन्येनमः पादयोः डीं क्षोभिचौ नमः क्लीं वशीकराण्येनमः गुह्ये बुध्वा कर्षाण्येनमः हृदि सः सः
मोहिनीयेनमः ॥ तथा च ज्ञानाण्ये ध्यातव्यं समालिख्य वक्रिसंस्थं क्रमेण हि ॥ सुखे वृत्तेन नेत्रेण वामेण परिमंडितं ॥ बाणद
यमिदं प्रोक्तं मादनं नृमिसंस्थितं ॥ चतुर्थं स्वरविंदा ह्रीं नादरूपं वरानने ॥ नातं शक्रसमायुक्तं वामकां विन्यसेत् ॥ विंदा
दसमायुक्तं सर्वांश्चंद्रमाः प्रिये ॥ पंचवाणानमः देशानि बीजानि शृणुयाद्वति ॥ क्षोभनडावणो देवितथा कर्षाणसंज्ञक
वक्ष्यान्मादौ क्रमेण वनामानि परमेश्वरि ॥ ॥ ततः कामन्यासः ॥ ऐं कामायनमः क्लीं मन्मथायनमः डीं कर्षाण्येनमः
ह्रीं मकरध्वजायनमः ह्रीं मीतकेतनायनमः सर्वत्र वाणान्यासं स्थानेषु न्यसेत् ॥ ॥ ततः सुनगादिन्यासः ॥ नाले ऐं क्लीं ह्रीं

तमः
६७

स्त्रीसः सुनगायै नमः एवं नुमद्यो ऐं पनगायै वदने ऐं पनगसर्पिण्यै कंठिका ऐं पनगमालिन्यै कंठे ऐं पनगायै हृदि ऐं पनगकु
सुमायै नामौ ऐं पनगमेखलायै लिंगे ऐं पनगमदनायै तथा च निबन्धे । नाले नुमध्यवदने कंठिका कंठहस्तुचानाम्
विष्टानयोः पंचताराद्याः सुमगादिकाः । वाक् कामवीजं स्त्रीसस्ताराः पंचोदितोत्तमी ॥ ॥ ततो नृषाणाम् । तथा शिर
सि नमः नाले नमः नुमोः उं उं कार्यायोः उं उं नेत्रयोः ओं नमिल्लंगंडयोः लूं ऐं ओष्ठयोः ऐं मूदंतपत्रयोः । ओं मूदंतपत्रयोः ॥ त
था च निबन्धे न्यने छिरसि नाले नुमकाणि भिषुगले नमि । गंडयोरोष्ठयोर्दंतपत्रोरास्यन्यमेखरान् । विबुके कंगले खं कंठे गं पाशु
योः छंडः स्तनद्वये चं चंदोर्धूलयोः जं जं कुर्ययोः अं टं पाणयोः ठं ठं कुर्युष्टयोः ठां नामौ तं गं हं थं उं उं दं धं जां नोः नं गं जं धं
ः पंचं गं धिस्थानयोः नमं । पं र्योः यं चरणौ पुष्टयोः रं काच्या वं गी वके लं हृदि शं गं हं सं कार्यायोः वं गंडयोः सं मौ लो हं । तथा
च तत्रे विबुके च गले कंठे पाशुयोः स्तनपुग्मके । दोर्धूलयोः कुर्ययोः पाणयोः स्तनपुग्मके । कांच्यां यै वे यके पश्चात् कंठके
हृदि गुह्यके । कार्यायोर्गंडयोर्मौ लोरलनानशक्षवानसहो । मृष्टलिमान् प्रविन्य देवदेशिकसत्तमः । ततस्त्रिखंडा मुडां वच्चा
ध्यायेत् ॥ ॥ उद्यद्वाचुसहस्रकांतिमरुताक्षौ मां शिरोमालिकां कालिप्रययौ वरां जपवतीं विशामभीतिं वरं । हस्ताब्जैर्द
धतीं त्रिनेत्रविमलं हकारविंदभियं देवीमर्द्धहिमां भुवङ्गुक्कटं च त्रैलोक्यं मंदमितां । एवं ध्यात्वा मानसैः संपूज्या र्घ्यं स्थापना

तं.सा.
८८

दिशा लोकादिर्दीक्षा नानामनेन मन्त्राद्यैः संतुज्यते ॥ १ ॥ यैः जानाये क्रियायै कामे ये कामदाये रत्ने रति
प्रियाये नन्दिन्यै मनोमन्यै ततैरेव तथैः कृपायै पराधरायै ह्यौः सदा शिवमहाप्रेता सनायनमः इति संतुज्य प्राप्नोति म
ध्यो न्यंतराले श्रीविशोक्तगुरुयं किं पुजयेत् ॥ तथा च निर्वर्धे ब्रह्मवलोहितो वायै श्रीकंठो लोहितो नलः ॥ दीर्घवा
नये पराधरायै ह्यौः पुनः ॥ सदा शिवमहाप्रेतं देतं पद्मजननमः ॥ अनेन ननु नदद्या दासनं श्रीगुरुक्रमं ॥ आश्र
य्यो न्यंतराले पुजयेत्कल्पयेत्ततः ॥ यंच निःपुणवैशुर्तितस्यानावाद्यदेवतां ॥ तारो वा कुशक्तिकमला ह्यौः स्मृताः ॥ न
दशकौ ॥ उंगुरुन्योनमः ॥ उंगुरुपादुकान्योनमः ॥ उंगुरामगुरुन्योनमः ॥ उंगुरमगुरुपादुकान्योनमः ॥ उंगुराय नमः
उंगुराय गुरुपादुकान्योनमः ॥ उंगुरमेष्टिगुरुन्योनमः ॥ उंगुरमेष्टिगुरुपादुकान्योनमः ॥ उंगुरार्थे नमः ॥ उंगुरार्थे चा
दुकान्योनमः ॥ ॥ अथ पूजायंत्रं शारदायां ॥ पद्ममष्टदलो येतं नवयोन्या ईदृशं कर्णिकं ॥ चतुर्द्वारसमायुक्तं नृदेवि वि
लेखतः ऐं ह्रीं श्रीं ह्यौः इति मन्त्रेण विंदुचक्रे देव्या मूर्तिं संकल्प्य त्रितंडया मुद्रया पूर्ववद्वात्वा वास्येत ॥ उंगुरेश्वरी न
क्तिपुरने परिवार ॥ ५ ॥ समन्विते ॥ यावत्वां पुजयिष्यामि तावत्वं सुस्थिरो भव ॥ इत्यावाहनादियं उपस्थां जलितमानयर्थं तं वि
धाया वराण पुजापारमेत ॥ तद्यथा देव्या वामकोणो ऐं रत्नै नमः दक्षिणो ह्रीं श्रीत्ये नमः ॥ अथ कोणो सौः मनो नवाय नमः ॥

ततः
८८

कर्णिकायां श्रीशासुरवासुमन्त्रेषु दिक्षु च पूर्वोक्तांगमन्त्रेण पूजयेत् ॥ तथा च जानार्णवे । श्रीशासुरवासुमन्त्रेण
मन्त्रेण दिक्षु पूजनं । उत्तरे द्वादशविंशत्येनमः । दक्षिणे त्रिंशद्विंशत्येनमः । दक्षिणे त्रिंशद्विंशत्येनमः । दक्षिणे त्रिंशद्विंशत्येनमः । दक्षिणे त्रिंशद्विंशत्येनमः ।
हिमयेनमः । तथा च जानार्णवे उत्तरस्यां द्वयंदेवि दक्षिणां द्वयंदेवि । अथैवं क्रमेणैव च वाणान्ततोजयेत् । यंच कामा
तथा देवि वाणवत्परिपूजयेत् । तथा परावीजं मन्त्रवाणां वा भवंपरमेश्वरि । नृयवाणांततश्चैव त्रींशद्विंशत्येनमः । कामा
मन्त्रेणैव कंदर्पमकरं जसंजकाः । मीनकेतुर्महेशानियंचमः परिकीर्तितः । कामाश्च तत्रैव अष्टोत्तिष्ठु पूर्वदि । ऐं ह्रीं
ह्रूं त्रींशः सुनगायेनमः ऐवं ऐं प नगायै ऐं प नगमपिणै ऐं प नगमालिनै ऐं प अनंगायै ऐं प अनंगकुसुमायै ऐं प अनंगमेखला
यै ऐं प अनंगमदनायै ॥ ततोऽष्टयत्रेषु पूर्वदि । अमितांगव्राहीन्यां नमः एवमरुमाहेश्वरीन्यां नमः चंडकौमारीन्यां नमः क्रोच
वैसवीन्यां नमः उन्नतवाराहीन्यां नमः कपालींदाणीन्यां नमः नीषाणाचामुंडा नमः महारमहालक्ष्मीन्यां नमः । तथा च
निबंभे मातंगेनैरवां कस्यामदविभ्रमनिर्गता । अष्टयत्रेषु पूज्या यथावत्कुसुमादिभिः । तद्वदिः उंदादीन्वादीश्वसंपूज्य
यादिविसर्जनांतं कर्म समापयेत् । अथ पुरश्चरणांदशलक्षजपः । तथा च शारदायां दीक्षां प्राप्य जपे मंत्रं तत्त्वलक्षं जिते विष
ः । पुष्पैर्नावुसहस्राणि जुहुयाद्ब्रह्मरुक्षजैः । अथ संपत्तपदा नैरवी ॥ जानार्णवे यथासौ त्रिपुरावाला तथा त्रिपुरनेर

आद्यंतेरेकवर्जितै। तदेयं परमेशानिनावासकलसिद्धिदा। संपत्सदा नैरवीवद्यानपूजादिकंतथा। अर्थः कौले
रवी आद्यंतेरेकवर्जिताचेतदासकलसिद्धिदानवति। ध्यानपूजादिकं सर्वसंपत्सदावत्कार्यं॥ ॥ संपत्सदा नैरवी
आद्यंतेरेकवर्जिताचेतदासकलसिद्धिदानवति। दक्षिणासूत्रेतिथादर्शनात्॥ ॥ अथ चैतन्यनैरवी। आभवंवीजमुच्चा
यजीवप्राणसमन्वितं। सकलांनुवनेशानीं द्वितीयवीजमुद्धरेत्। जीवप्राणवक्रिसंख्यं शक्रसुरविभूषितं। विसर्गाद्याम
हेशानिविद्यात्रैलोक्यमाहका। अर्थः चंडशिवहादशस्वरयुक्तविंदुनादकलाहं। चंडकामपृथिवीमहामाया। चंड
शिववक्रिवीजंचतुर्दशस्वरविसर्गाद्युच। अथपूजायंत्रं॥ त्रिकोणांचैवषट्कोणांचसुषुप्तवगानने॥ चतुरस्रंचतुर्दशमेवमं
डलमालिखेत्॥ अथपूजाप्रयोगः। यातः कृत्वादि आचारशक्तादि। जीवनात्मनेनमश्न्यंतं समाद्य वेदोरेषुपूर्वादि। उंचा
मायेनमः एवञ्जोष्टाये। रौद्रं। अत्रिकाये उद्धाये। जानाये। क्रियाये। कुत्रिकाये। वक्रिकाये। नृचये। आनंदाये। मध्ये
होः। सदाविमहाप्रेतप्रदासनायनमः संपत्सदावालाकौलेशकलेष्टदिविद्यानां एतावापीठशक्तयः॥ ॥ ततः
आदिन्यासः। तथथा शिरसि दक्षिणासूत्रेनमः। मुखे पक्रिहंदमेनमः॥ हृदि चैतन्यनैरवीदेवतायेनमः॥ ॥
ततः करंगान्यासौः प्रथमं पुनरं २। अस्यांनमः द्वितीयं कुरुचारंतननीत्यां स्वाहा। तृतीयं कुरुचारंतननीत्यां स्वाहा।

तं मा

२०

भांवदृष्ट। पुनः प्रथमकृतसुचार्यं अन्तर्निधानं च ॥ ततः सकृदुच्चार्यं वानिष्टान्यां वीथयः । तृतीयोजसुखा प्रकरण
लघुष्टान्यां कट । एवं प्रथमकृतसुचार्यं हृदयायनमश्न्या ॥ ॥ ततो ध्यानं । उग्रानुसहस्रानां नानालंकारा
तां । मुकुटाय लसचंद्रा वासुक्तां वरां वितां । वाशां दुर्गां वरां नि । वां वां हस्तं च मालिनीं । अमयावरशोभां प्रापीनां च त
चनत्तनीं । एवं ध्यात्वा मानसं संपूज्या ध्यात्वा पनादि पीठं पूजादेः । विधाय कारशक्यादि वा प्राज्येष्टादि पीठं शक्तिः पी
ठमर्चं पूजयेत् । ततो नैरव्युक्तं गुरुपत्तिं संपूज्य पुनर्ध्यात्वा जलदानं यत्तं विधाया वराणां
जामारभेत् । तद्यथा श्रीगणेशाय कोणायुमव्येदि सुदुःखमहत्सुचार्यं हृदयायनमश्न्यादिनां संपूज्य प
त्रेषु पूर्ववदुत्पादिसंपूज्य अथ उर्वसंतायनमः वामे उर्वामदेवाय नमः । दक्षिणे उर्वायाय नमः । ततः पूर्ववद्वा
णान् संपूज्य यद्गोणेषु पूर्वदि उर्वदक्षिणेन नमः एवंगर्भिणे काकिने लोकिने मकिने हाकिने । अथ पुनः पुष्ट
वादिपूर्वोक्तानां गङ्गासुमादींश्च संपूज्य । यत्रेषु पूर्वदि उर्वामदेवेन नमः एवंगार्याय नमः । सुकाय मे सुकायाय मे
धाय इति वा अर्पणाय सुविलासाय हावाय नावाय । ततः ईडादींश्च प्रादींश्च संपूज्य । सुपाणि विसर्जनांतं कर्म समाप
येत् । अथ सुराश्वराणां तं जपः ॥ ॥ तथा च जानादि लक्ष्मं जपेत् संप्रदं गंगं गङ्गाया सुते ॥ ॥

तं मा

२०

मेचुरीमैरवी। ज्ञानावि। कामेश्वरीवरुडाणापूर्वसिंहासनस्थिता। एतस्याएवविद्याया बीजद्वयमुदाहृतं। तदेतेपरमेश
त्यक्लिन्नेमदइवे। एतस्याएवतार्तीयं रुडाणायपरमेश्वरी। पूजाभ्यानादिकंदेवि चैतन्याश्चैवपूर्वक्षत। त्रिकोणेपुत्रिशेषोत्तर
कथयामितवानद्ये। अष्टकोणक्रमेणैव नित्यां लिख्यांसदइवां। षडंगवनयापञ्चात्पूजयेत्सर्वसिद्धये॥ ॥ अथषट्सप्त
स्त्री। ज्ञानावि। इकिनीराकिनीबीजे लाकिनीकाकिनीयुगं। साकिनीहाकिनीबीजे आहत्यसुरसुंदरि। आघमैकारमं सु
क्तमन्यदीकारमंडितं। शक्रखगन्धितंदेवि तार्तीयबीजमालिखेत। बिंदुनादकलाक्रांतं त्रितयमूलसंज्ञके। तृतीयबीजं स
विसर्गमित्यधितंत्रांतरे। उरोष्ठा मादनजीवंशिवमंत्रत्रिधा लिखेत। अष्टकोणमायाशक्राणां क्रमात्तमंडितंकुरु। बिंदुनादान्नि
तंचाद्युगमंत्यां विसर्गवित। अत्रजीवशब्देनोद्भूतत्वात्सकाकिनीदनलः॥ व्याख्याः प्रवक्ष्यामिसर्वं हृतनिष्ठतनं। बालह
र्यप्रभांदेवीजवाकुलममन्त्रिनां। मुंडमालावलीरम्या बालहर्यममांशुकां। सु कलसाकारपीनोन्नतपयोधरां। पाशांकु
शौ पुत्रवंचतथाचजयमालिकां। द्विराहृत्या षडंगानि विधाय परमेश्वरी। यंत्रमत्यावगरोहे त्रिकोणं संशुटं लिखे। वह्निरुद
लयद्यं रविपत्रंतोलिखेत। चतुरस्रं चतुर्द्वारमेवं मंडलमालिखेत। षडंगवराणंदेवि पूर्वजपूजयेत्प्रिये। रत्यादित्रितयंदे
वि त्रिकोणोपरिपूजयेत्। काकिन्या गच्छेत्ततो नरः। वाह्या युगले भगवति यत्र ततः परं। वालाया पी

तं ना
२१

हस्तकृतं लामायाः पूजयेत्कृतात्। चतुरस्रलोकपालानां गुरुभ्यान्पद्मे श्रुती। अनन्यैर्विद्वानेनानित्याज्या नैरवीं यजेत। जानातं
वे। एतच्छास्त्रविश्रयाः षडङ्गानि त्रयः। चित्तं। अङ्गं। विद्ये। यं भोगमोक्षया। न्यासपूजादिकं सर्वमस्याः पूर्ववद्भवो
त॥ ॥ अथ रुद्रपैरवी। शिवं चैव मातृकां तं वदिसमन्तु। तस्मिन्निर्गन्त्रिं नादकलाकुं वा भवंप्रिये। संयत्यदा
यानैरवा कामवीजं तदेव हि। सदा शिवस्य बीजं तु महामितं। तस्याः एवातिष्ठ मन्त्रानि वर्णितं नैव शक्यते। पुनरर्थः
शिवचंद्रकांतया तं एकं। दशहरविशिष्टं। विंदुनादकलाक्रां। वा भवंप्रिये। त्रयं च उकांतमकां प्रथिवी। अथ रुद्रपैरवी
विशिष्टं नादविंदुकलावितं। कामराजवीजं। धेतवीजं शक्तिरुद्रं नीयजं। अथ पूजायंत्रिकाणां चैव रुद्रं च रुद्राष्ट
लपंकजं। रुद्रं च मंडलं च। अथ पूजाप्रयोगः प्रातः। कृत्वा दिवा प्राणायामं तं विधाय चैतन्मैरवीवसीत्। न्यासं कृत्वा। अ
थ धीमन्त्रं। अथोरे। एधोरे। कीं सर्वत्रः सर्वसर्वं न्यो धोरधोरतरेन्यः धीं नमस्ते रुद्र उग्रपेन्धुः ऐं ऐं॥ ॥ ततश्चादि
न्यासात्तथा। शिरसि। दक्षिणां मुखे त्रयेऽक्षयनेनमः। मुखे। पंक्तिं हृदये नमः। हृदि। रुद्रं नरव्यो देवताय नमः। तनः। करांग्ग
मो। प्रथमं कुरु चोद्यं अंगुष्ठाभ्यां नमः। द्वितीयं कुरु चोद्यं तर्जनीभ्यां हृदा। तृतीयं कुरु चोद्यं करतलपृष्ठाभ्यां फट्।
एवं प्रथमं कुरु चोद्यं हृदयाय नमः इत्यादि॥ ॥ ततो ध्यानां उग्रानुमहत्तानां चंद्रहृडां त्रिलोचनां। नानालंका

रामः
२१